

Poslanice Timoteju

Kratak pregled s tumačenjem

Hamilton Smith

ŽIVA RIJEČ, Listopad 2013.

Sadržaj

<u>Prva poslanica Timoteju</u>	
<u>Uvod</u>	3
<u>Zapovijed i njezina svrha (Prvo poglavlje)</u>	5
<u>Red u Božjoj kući (Drugo i treće poglavlje)</u>	10
<u>Upozorenje protiv religijske tjelesnosti i pouka u pobožnosti (Četvrto poglavlje)</u>	21
<u>Upozorenje protiv svjetovnosti i pouka u pobožnosti (Peto poglavlje)</u>	26
<u>Upozorenja protiv oholosti tijela i pouka u pobožnosti (Šesto poglavlje)</u>	32
<u>Druga poslanica Timoteju</u>	
<u>Uvod</u>	38
<u>Utjehe za pobožne u danima propadanja (Prvo poglavlje)</u>	40
<u>Put za pobožne u danima propadanja (Drugo poglavlje)</u>	48
<u>Izvori pomoći za pobožne u posljednjim danima (Treće poglavlje)</u>	66
<u>Služenje Bogu u danima propadanja (Četvrto poglavlje)</u>	75

Prva poslanica Timoteju

Uvod

Pomno čitanje Svetoga pisma jasno pokazuje da su mnoge poslanice apostola Pavla pretežito ispravljачke naravi, to jest da su napisane radi rješavanja ozbiljnih nereda i razotkrivanja lažnih nauka koji su uznemirili rane zajednice. No neke poslanice, primjerice, Poslanica Efežanima i Prva poslanica Timoteju, pretežito su poučnog karaktera, budući da predočuju Crkvu u njezinu božanskom poretku, u skladu s Božjim namislima.

Svaka od tih poslanica prikazuje jedan osobiti vid Crkve. U Poslanici Efežanima vidimo Crkvu sačinjenu od vjernika, koje je Duh Sveti sjedinio i tako od njih načinio tajanstveno Kristovo tijelo kojemu je Glava Krist u Nebu. Tu je Crkva prikazana u svom nebeskom vidu u skladu s Božjim naumom.

U Prvoj poslanici Timoteju vidimo Crkvu sačinjenu od vjernika „zajedno ugrađenih za prebivalište Božje po Duhu“ (Ef 2,22). U svezi s tom velikom istinom, pouka poslanice ima dvostruki cilj. Prvo: apostol piše kako bi zapovjedio vjernicima da žive životom praktične pobožnosti, koji je u skladu s Božjom kućom; kao što i čitamo: „Da znaš kako ti se valja ponašati u kući Božjoj, koja je Crkva Boga živoga“ (3,15). Drugo: apostol piše kako bi nas poučio da je glavna svrha kuće Božje svjedočiti u svijetu za Boga koji je Bog-Spasitelj, „koji hoće da se svi ljudi spase“ (2,4).

Božja čežnja je da u ovome svijetu putem Crkve postoji skupno svjedočanstvo za Njega kao Boga-Spasitelja, u svoj Njegovoj svetosti i milosti. Da bismo takvo svjedočanstvo mogli prikazati, moramo poznavati red u Božjoj kući i ponašanje koje Njegovoj kući priliči.

Ova poslanica, dakle, prikazuje svrhu i red Božje kuće *prema Božjim namislima*. Ona pokazuje da taj božanski red ne služi samo za upravljanje Crkvom, nego da bi trebao imati učinak na svaku pojedinost života onih koji sačinjavaju Božju kuću, bilo muškaraca ili žena, starih ili mladih, oženjenih ili neoženjenih, slugu ili gospodara, bogatih ili siromašnih.

U izopačenu stanju u kojem je kršćanstvo uvelike je potamnjena, ili pak zanemarena, istina ove poslanice, bilo zbog „individualizma“, bilo zbog „sektaštva“. Mnogi ozbiljni vjernici, koji ne vide gotovo ni-

šta više od vlastita spasenja, ravnodušni su prema činjenici da, nakon što su spašeni, kao vjernici sačinjavaju kuću Božju sa svim njezinim povlasticama i odgovornostima. Drugi pak, osjećajući nužnost kršćanskog zajedništva, ali ne uviđajući ono što je Bog već stvorio, stvaraju religijske sustave koji su uređeni prema njihovim vlastitim zamislima.

Tako se na različite načine poriče velika istina da je Bog stvorio svoju Kuću sačinjenu od vjernika „zajedno ugrađenih za prebivalište Božje po Duhu.“ Ta istina će nas voditi da sami sebe ne promatramo samo kao spašene pojedince, niti da nastojimo okupiti kršćane u sustave koje je izmislio čovjek, nego da spoznamo i prihvatimo svoj udio u Božjoj kući, koju je Bog već stvorio, i postupamo u tome svjetlu odbacujući sve što poriče istinu o toj kući, bilo u načelu ili u djelovanju.

Želimo li hoditi u jednostavnoj poslušnosti Božjoj riječi zasigurno ćemo cijeliti milosrđe koje nam je u ovoj poslanici objavilo Božje namisli za Njegovu Crkvu, viđenu kao Kuću Božju. Nastojati smisleno udovoljiti Njegovim namislima možemo jedino tada kada imamo Božje mjerilo. Moramo znati istinu da bismo mogli po njoj postupati, a zabludu ćemo moći razotkriti i odbaciti samo ako smo utemeljeni u istini .

Iz predočenog ponašanja kakvo dolikuje Božjoj kući slijedi da nam je u ovoj poslanici više naglašeno djelovanje negoli nauk.

U prvom poglavlju predočeno je Evanđelje milosti Božje, kao veliko svjedočanstvo koje bi se iz Kuće Božje trebalo izljevati na svijet.

U drugom i trećem poglavlju poučeni smo djelatnom redu koji dolikuje Božjoj kući, kako bi svi koji je sačinjavaju, i muškarci i žene, mogli živjeti u skladu s Božjim prebivalištem, i kako u njoj ne bi bilo dopušteno ništa što bi obezvrijedilo svjedočanstvo koje se iz nje izljevava.

Od četvrtog do šestog poglavlja upozorava nas se na različite oblike ponašanja u kojima se očituje tijelo i poučava nas se „pobožnosti“, kao velikom čuvaru protiv svakog zlog načela koje je protivno redu u Božjoj kući.

Zapovijed i njezina svrha

(Prvo poglavlje)

Poslanica započinje naglašavanjem nauka milosti (red. 3), kao i ispravnog duhovnog stanja (red. 5), kako bi Božji narod mogao biti svjedočanstvo za Boga kao Spasitelja.

a) Pozdrav (rd. 1 i 2)

(Red. 1). Promatrajući Božju kuću kao svjedočanstvo za Boga-Spasitelja, apostol sebe predstavlja kao apostola Isusa Krista, po zapovijedi Boga, *našeg Spasitelja*, i Krista Isusa, *naše nade*. On, dakle, prikazuje Boga kao Spasitelja svijeta, a Krista kao jedinu nadu ljudske duše. Bez Krista nemamo nikakve nade (Ef 2,12; Rim 15,12).

(Red. 2). Obraćajući mu se kao svome sinu u vjeri, apostol Timoteju želi milost, milosrđe i mir; ali razmišljajući o njemu kao o vjerniku, on dodaje: „od Boga, *Oca našega*, i Krista Isusa, *Gospodina našega*.“

b) Zapovijed i njezina svrha (rd. 3-5)

Odmah nakon pozdrava apostol iznosi osobit razlog zbog kojeg piše Timoteju. Prvo: on piše da bi naglasio naučavanje nauka milosti; drugo: on opominje na nužnost ispravnog duhovnog stanja, kako bi se moglo biti istinitim svjedokom za milost.

(Red. 3). U pogledu nauka bi se moglo pomisliti da će u Efezu, gdje je apostol radio dvije godine i tri mjeseca i navijestio svetima sav Božji naum, postojati mala opasnost od toga da bi se među njima mogli naučavati krivi nauci. No nije bilo tako, jer je apostol bio svjestan toga da su čak i među njima, koji su imali najveće svjetlo, postojali „neki“ koji su bili spremni naučavati „druge nauke“. Urođeni ponos ljudskoga srca može misliti da posjedovanje mnogo svjetla služi kao sigurna zaštita protiv zablude. Bilo bi dobro kada bismo, poučeni primjerom zajednice u Efezu, naučili da to što je zajednica obogaćena istinom, i što uživa u najboljim službama, nije nikakvo jamstvo protiv krivog nauka. Timotej je, dakle, nekima trebao zapovjediti da ne naučavaju nikakav drugi nauk osim veličanstvenog nauka Božje milosti.

(Red. 4). Napustimo li istinu priklanjat ćemo pozornost bajkama i beskrainim rodoslovljima, koje mogu biti prihvatljive razumu, ali samo stvaraju pitanja, a ne služe pobožnom izgrađivanju po vjeri. „Be-

skrajna rodoslovlja“ ugađaju, kako naravnu umu tako i religijskoj tjelesnosti, jer ona isključuju Boga i veličaju čovjeka. „Beskrajna rodoslovlja“ pružaju umišljaj da je sav blagoslov stvar postupnog razvoja te se prenosi s naraštaja na naraštaj. Zbog toga je religiozni Židov pridavao veliku važnost svome rodoslovlju. Jednako tako i ljudi ovoga svijeta, sa svojom takozvanom znanošću, nastoje isključiti vjeru u Stvoritelja spekulativnim teorijama koje smatraju da je sveukupno Stvorenje nastalo postupnim razvojem iz jednog oblika u drugi. Ljudske spekulacije, djelujući na razum, mogu samo potaknuti „pitanja“ koja će dušu ostaviti u tami i zdvajanju. Samo božanska istina, djelujući na savjest i vjeru, može pružiti sigurnost i pobožno izgrađivanje.

(Red. 5). Upozorivši na krivi nauk, apostol prelazi na svrhu zapovijedi. Svrha koju je on imao u vidu jest ispravno duhovno stanje koje će nas jedino osposobiti da držimo istinu i izbjegnemo zabludu. Biti ćemo sačuvani samo ako držimo istinu povezanu s „ljubavlju iz čistoća srca, dobrom savješću i nehinjenom vjerom“. Zdrav nauk može se sačuvati samo uz ispravno duhovno stanje.

Za postavljanje spekulativnih pitanja i raspravljanje o njima, nevezano za ispravno stanje duše, dovoljan je ljudski um, jer ona ostavljaju savjest i osjećaje nedirnutima te, zbog toga, ne dovode dušu u Božju prisutnost. Nasuprot ljudskim spekulacijama, Božja istina može se shvatiti jedino vjerom. Djelujući na savjest i na srce, istina vodi k jačanju moralnog odnosa duše s Bogom. Istina, dakle, izgrađuje tako što vodi k ljubavi iz čista srca, dobroj savjesti i nehinjenoj vjeri. Glavna *svrha* zapovijedi vjernicima u Efezu jest to da ih ona potakne na djelotvorno ostvarivanje toga. Zapovijed nije bila to da moraju vršiti neku značajnu službu, ili podnijeti neku veliku žrtvu. Nije se radilo o „činjenju“ nečeg velikog pred ljudima, nego o tome da treba „biti“ u ispravnom stanju pred Bogom. Ljubav u srcu, „dobra savjest“ i „nehinjena vjera“ vrline su koje može vidjeti samo Bog, premda i drugi mogu vidjeti učinak koji one proizvode u nečijem životu.

U ovim uvodnim redcima nam apostol, dakle, predočuje zapovijed da se ne naučavaju nikakvi drugi nauci osim nauka milosti, te nužnost ispravnog duhovnog stanja kako bismo održali istinu i bili sačuvani od zablude.

c) Upozorenja protiv zanemarivanja zapovijedi (rd. 6 i 7)

(Rd. 6 i 7). Nakon što nam je istaknuo veliku važnost ispravnog duhovnog stanja, prije negoli nastavi sa svojim poučavanjem, apostol nas upozorava na ozbiljne posljedice nedostatka tih moralnih vrlina.

U kršćanskim krugovima je bilo nekih kojima su nedostajale te glavne duhovne vrline kršćanstva. Budući da su im one nedostajale, okrenuli su se od istine i zastranili u praznorječje. Kršćanstvo, temeljeno na Božjoj milosti, dovodi dušu sa srcem i savješću u Božju prisutnost. Kada ta milost „nedostaje“, religijska tjelesnost okreće se praznorječju navodeći ljude na to da postanu „učitelji Zakona“. Takvi niti razumiju posljedice svog krivog naučavanja, niti razumiju pravilnu uporabu Zakona za koji se tako uporno zalažu.

Kako je samo ozbiljna osuda većine onoga što se čuje s kršćanskih propovjedaonica sadržana u apostolovu upozorenju! Promašivši istinsku milost kršćanstva i njezine učinke, kršćansko ispovijedanje okrenulo se praznorječju i naučavanju Zakona, što je dovelo do toga da se rijetko navješćuje čisto Evanđelje milosti Božje.

d) Pravilna uporaba Zakona i nadmoć milosti (rd. 8-17)

(Red. 8). Apostol jednako osuđuje one koji se priklanjaju bajkama što ih je izmislila ljudska mašta, i one koji bi htjeli biti učiteljima Zakona. No ipak je velika razlika između ljudskih bajki i božanski danog Zakona. Zbog toga, kada osuđuje učitelje Zakona, apostol pažljivo naglašava svetost Zakona. Bajke su u potpunosti loše, ali Zakon je dobar ako se tko njime služi zakonito.

(Rd. 9-11). Apostol nastavlja objašnjavajući pravilnu uporabu Zakona. On tvrdi da Zakon nije donesen za pravednika. Zakon nije ni sredstvo blagoslova za grešnika, ni pravilo života za vjernika. Njegova zakonita uporaba jest uvjeriti grešnike u pogledu njihovih grijeha svjedočeći o svetom Božjem sudu nad svakom vrstom grijeha.

Štoviše, grijesi koje je apostol nabrojao, kao i svi ostali grijesi, nisu samo pod osudom Zakona, nego su i protivni „zdravom nauku“ Evanđelja slave Božje. U tome smislu je Zakon sasvim u skladu s Evanđeljem. Oboje svjedoči o Božjoj svetosti, i zbog toga ni jedno ni drugo ne podnosi grijeh.

Ipak, u blagoslovu što ga navješćuje čovjeku, radosna vijest Božje slave daleko nadmašuje svako dobro koje bi mogao ostvariti Zakon.

Naime, Evanđelje koje je bilo povjereno apostolu objavljuje milost Božju koja može blagosloviti i najvećega grešnika.

(Red. 12). Potaknut time, apostol primjerom iz vlastita života pojašnjava milost radosne vijesti. Suverena milost nije apostola samo spasila, nego ga je, nakon što ga je spasila, smatrala dostojnim povjerenja i postavila ga u službu istine.

(Red. 13). Kako bi pokazao nenadmašivu veličinu te milosti, apostol ukazuje na značajke koje je imao dok još nije bio obraćen. U tim danima je bio „hulitelj, progonitelj i nasilnik“. Nije se samo pridružio velikim svećenicima koji su se u Jeruzalemu protivili Duhu Svetome, nego je bio i njihov djelatni sluga u provođenju tog protivljenja u drugim gradovima. Hulio je Kristovo ime, progonio je Kristove svete i, revnujući za Zakon, bio je bezobrazno bahat u svome stavu prema milosti.

Takav je bio čovjek kojemu je Bog odlučio iskazati svoje milosrđe (red. 13), svoju milost (red. 14) i svu svoju strpljivost (red. 16). Kao pojedinac bio je predmetom Božjeg milosrđa jer je, bez obzira na jačinu svog protivljenja Kristu, to činio u neznanju i nevjeri. Bio je u takvu neznanju o istini i o Kristu da je iskreno mislio kako nastojeći iskorijeniti Kristovo ime služi Bogu. On nije bio od onih koji se istini Evanđelja, nakon što su je upoznali, voljno i promišljeno protive i odbacuju je.

(Red. 14). Tako mu se, po Božjem milosrđu, milost našega Gospodina objavila kao nešto što je „obilovalo“ iznad sveg njegovog grijeha. Spoznaja grijeha u njegovu srcu i milosti Kristova srca prema takvom grešniku bila je povezana s „vjerom i ljubavlju“ koje su usmjerene na Krista.

(Rd. 15 i 16). Nakon što je bio tako blagoslovljen, apostol je postao navjestiteljem Božje milosti svijetu grešnika, i primjerom onima koji će ubuduće povjerovati u Krista za život vječni.

(Red. 17). Govorenje o toj preobilnoj milosti navodi apostola na izljev slavljenja „Kralju vječnom, besmrtnom, nevidljivom, jedinome Bogu“. Njemu on želi dati „čast i slavu u vijeke vjekova“. Dok je bio revnostan za Zakon, Pavao je bio samo čovjek doba u kojem je živio, nastojeći očuvati razdoblje Zakona. Bog pak je „Kralj vjekova“ koji postupa u suverenoj milosti na svoju slavu u vijeke vjekova.

e) Osobita zapovijed Timoteju

Nakon što je ukazao na pravilnu uporabu Zakona i preobilnost milosti, apostol nastavlja nit svog izlaganja koju je slijedio do petoga retka.

(Rd. 18-20). Zapovijed o kojoj je već govorio u trećem i petom retku on predaje svome sinu Timoteju. Timotej je trebao postupati sa svim autoritetom što mu ga je predao apostol, u skladu s proroštvima u pogledu službe koja mu je bila određena. Vršenje te službe uključivat će boj. Da bi bio uspješan u tome boju, morat će čvrsto držati vjeru. Vjera u ovom odjeljku je, kako netko reče, „nauk kršćanstva ... ono što je Bog objavio, primljeno sa sigurnošću kao takvo – kao apsolutna istina.“

Štoviše, vjeru treba držati u dobroj savjesti, kako bi duša ostala u zajedništvu s Bogom. Kako često krivovjerja u koja vjernici upadaju svoj tajni korijen imaju u nekom dopuštenom i neosuđenom grijehu koji onečišćuje savjest, otima duši zajedništvo s Bogom i čini je plijenom Sotoninih utjecaja.

Neki su, doista, već u apostolovo doba odbacili dobru savjest i tako upali u zablude zbog kojih su doživjeli brodolom vjere. Spomenuta su dvojica, Himenej i Aleksandar, koja su slušala Sotonu i hulila. Apostolskom snagom oni su bili predani Sotoni. Unutar Božje kuće postojala je zaštita Duha Svetoga. Izvan Zajednice je svijet pod vlašću Sotone. Bilo je dopušteno da ti ljudi dođu pod vlast Sotone da bi, uslijed duševne patnje i tjeskobe, mogli upoznati istinski karakter tijela i vratiti se Bogu ponizna i slomljena duha.

Red u Božjoj kući

(Drugo i treće poglavlje)

U ovome dijelu poslanice apostol predočuje značajke Božje kuće (2,1-4), svjedočanstvo o Božjoj milosti koje treba istjecati iz Božje kuće (2,5-7), dolično ponašanje muškaraca i žena koji sačinjavaju Božju kuću (2,8-15), obilježja onih koji vrše službu u Božjoj kući (3,1-13) i, naposljetku, tajnu pobožnosti (3,14-16).

Drugo poglavlje

a) Božja kuća – dom molitve za sve narode (rd. 1-4)

(Izaija 56,7; Marko 11,17)

(Red. 1). Božja kuća je mjesto molitve. Molbe koje uzlaze Bogu iz Njegove kuće trebaju biti u vidu „prošnjâ“, to jest usrdnih moljenja za osobite potrebe u osobitim okolnostima; u vidu „molitava“, to jest iznošenja općenitih potreba u svim okolnostima; u vidu „zastupanjâ“, što podrazumijeva da su vjernici tako blizu Bogu da mogu moliti za druge; i, naposljetku, u vidu „zahvaljivanjâ“, koja izviru iz srca svjesnog Božje dobrote, koja uživa u uslišavanju molitava Njegova naroda.

U poslanici Efežanima, koja predočuje istinu o Crkvi u njezinu nebeskom pozivu, rečeno nam je da se molimo s prošnjom „za sve svete“ (Ef 6,18). Ovdje, gdje je Crkva prikazana kao svjedočanstvo o Božjoj milosti, trebamo moliti s prošnjom „za sve ljude“.

(Red. 2). Osobito smo pozvati moliti za kraljeve i za sve koji su na vlasti – one koji zbog svog položaja imaju utjecaj na svijet, bilo na dobro ili na zlo. Ne veli nam se samo da se molimo za „kralja“, niti za „našega kralja“, nego „za kraljeve“. To podrazumijeva da smo svjesni svoje povezanosti s Božjim narodom koji sačinjava Božju kuću u svemu svijetu, kao i stvarnog položaja Crkve koja je u svetoj odvojenosti od svijeta i ne sudjeluje u njegovoj politici ili vlasti. Crkva, koja je u svijetu, ali nije od svijeta, ima uzvišenu povlasticu moliti, zastupati i zahvaljivati za one koji ne mole sami za sebe.

Apostol navodi dva razloga za moljenje za sve ljude. Prvo: na moljenje za kraljeve i za sve koji su na vlasti poziva se u pogledu Gospodinova naroda po svemu svijetu. Trebamo moliti da suverena Božja dobrotu upravlja vladarima ovoga svijeta, tako da Njegov narod može provo-

čiti „miran i spokojan život u svoj pobožnosti i čestitosti“. Očigledno je Božja zamisao to da Njegov narod prolazeći ovim neprijateljskim svijetom provodi miran život ne uznemirujući se kao da su građani ovoga svijeta, „spokojan“ život suzdržavajući se od sudjelovanja u svjetovnim prepirkama, život u „pobožnosti“ koja uključuje Boga u sve životne okolnosti i život u praktičnoj „čestitosti“ pred ljudima. Nekoć je prorok Jeremija poslao pismo Božjem narodu zasužnjenom u Babilonu potičući ih da traže mir gradu u kojemu su zarobljeni moleći se za njega Gospodinu, „jer ćete“, veli im on, „u njegovu miru i vi imati mir“ (Jer 29,7).

(Rd. 3 i 4). Zatim se navodi i drugi razlog zbog kojeg bi Božji narod trebao moliti za sve ljude. Moljenje za sve ljude je „dobro i ugodno pred Spasiteljem našim, Bogom, koji hoće da se svi ljudi spase“. Trebamo moliti ne samo u pogledu dobrobiti za sve svete, nego i u pogledu blagoslova za sve ljude.

Svijet može povremeno progoniti Božji narod i nastojati izliti na njega sve svoje neprijateljstvo prema Bogu. Ako ne hodimo u osuđivanju samih sebe, takvo ophođenje moglo bi u tijelu pobuditi mržnju i osvetu. Ovdje smo poučeni da je „dobro i ugodno pred Bogom“ postupati i osjećati prema svim ljudima onako kako Bog sâm to čini, naime, u ljubavi i milosti. Stoga trebamo moliti za „sve ljude“, i to ne samo za one koji su dobri vladari, nego i za one koji zlostavljaju Božji narod (Lk 6,28). No ne trebamo se moliti da progonitelje Božjega naroda stigne osveta i osuda, nego da se spase po suverenoj milosti.

b) Božja kuća – svjedočanstvo o Božjoj milosti (rd. 5-7)

Božja kuća nije samo mjesto s kojega Bogu trebaju uzlaziti molitve, nego i mjesto s kojega se prema ljudima treba izlijevati svjedočanstvo. Bog će suditi zlima kada za to dođe vrijeme, no On može i sada, povremeno, provoditi sudbenu vlast nad onima koji se otvoreno protive Božjoj milosti i poslužiteljima Njegove milosti, kao kad je, primjerice, udario Heroda (Dj 12,23; 13,6-11). Štoviše, Bog može u osobitim prigodama provoditi sudbenu vlast nad onima koji sačinjavaju Božju kuću, radi održanja svetosti svoje kuće, kao što je to vidljivo u strašnoj osudi nad Ananijom i Safirom; a u kasnijim sudbenim postupcima su neki iz korinthske crkve bili uklonjeni putem suda (Dj 5,1-10; 1 Kor 11,30-32). No takvi slučajevi su ishod izravnog Božjeg postupanja. Božja kuća bi trebala biti svjedočanstvo o Bogu kao Bogu-Spasitelju, koji hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznaje istine.

Božje „htijenje“ u ovom odjeljku ne odnosi se na Božje naume koji će se sasvim sigurno ispuniti. Ono izražava Božju naklonost prema svima. Bog predstavlja sebe kao Boga-Spasitelja, koji hoće da se svi spase. No ako se ljudi doista žele spasiti, to je moguće samo putem vjere koja spoznaje „istinu“. Božja kuća je „stup i temelj“ (3,15) te „istine“. Dokle god je Crkva na Zemlji, ona svjedoči za istinu i podupire je. Kada Crkva bude uzeta, ljudi će smjesta postati otpadnicima i biti prepušteni djelotvornoj zabludi.

(Red. 5). Tu su nam prikazane dvije velike istine o temelju na kojem Bog postupa s ljudima u suverenoj milosti. Prvo: jedan je Bog; drugo: jedan je Posrednik.

Istina da je Bog jedan bila je u potpunosti objavljena prije negoli je došao Krist. Istina o jednome Bogu temeljna je istina Starog zavjeta. Riječi „Čuj, Izraele: GOSPODIN, Bog naš, jedan je GOSPODIN“ (Pnz 6,4) bile su veliko svjedočanstvo za Izraela. Riječi „Neka se okupe svi narodi ... neka slušaju, i neka kažu: ‘Istina je.’ ‘Vi ste moji svjedoci,’ govori GOSPODIN, ‘i sluga moj kojega sam izabrao; da biste znali i vjerovali mi, i shvatili da sam ja taj: prije mene nije bio Bog načinjen, niti će nakon mene biti. Ja, ja sam GOSPODIN; i osim mene nema spasitelja’ ” (Iza 43,9-11) bile su veliko svjedočanstvo koje se iz Izraela trebalo izlijevati na ostale narode.

Kršćanstvo u potpunosti drži veliku istinu da je Bog jedan, ali i predodčuje jednako važnu istinu da je jedan i Posrednik između Boga i ljudi. Ova druga istina je isključivo kršćanska istina.

U obilježjima Posrednika predočene su nam tri važne istine. Prvo: On je *jedan*. Ako je Bog jedan, jednako je važno zapamtiti da je i Posrednik jedan. Postoji jedan Posrednik i nema drugoga. Papinstvo i drugi izopačeni vjerski sustavi u kršćanstvu poriču tu važnu istinu te, postavljajući Djevicu Mariju i druge svece kao posrednike, krnje slavu tog jednog Posrednika.

Drugo: Posrednik je čovjek, kako bi mogao objaviti Boga čovjeku. Čovjek se ne može uspeti k Bogu, ali Bog u svojoj ljubavi može sići k čovjeku. Netko je rekao: „On je sišao u najveće dubine kako ne bi bilo nikoga, čak i od onih najgorih, koji ne bi mogao osjetiti da je Bog u svojoj dobroti blizu njega – sišao k njemu – Njegova ljubav je našla prigodu u bijedi, kako ne bi postojala ni jedna ljudska potreba s kojom On ne bi bio suočen i koju ne bi mogao zadovoljiti.“

(Rd. 6 i 7). Treće: taj Posrednik dao je samoga sebe kao otkupninu za sve. Ako će se Boga naviještati kao Boga-Spasitelja, koji hoće da se svi ljudi spase, mora biti obranjena Njegova svetost i održana Njegova slava. To je savršeno izvršeno putem Kristova pomirbenog djela. Božje veličanstvo, pravednost, ljubav, istina i sve što On jest, proslavljeno je u djelu koje je izvršio Krist. On je pomirbena žrtva za sav svijet. Učinjeno je sve što je bilo potrebno. Njegova krv vrijedi i za onog najopakijeg, tko god on bio. Zbog toga Evanđelje govori svijetu: „Tko god hoće, neka dođe.“ U tome smislu možemo reći da je Krist umro za sve, to jest samoga sebe dao kao otkupninu za sve, kao žrtvu za grijeh dostupnu svakome tko dođe – „okusivši smrt za sve“.

To su velike istine koje je trebalo posvjedočiti u svoje vrijeme – Božja milost koja navješćuje oproštenje i spasenje svima, na temelju Kristova djela koji je samoga sebe dao kao otkupninu za sve. Kada je Krist uzašao u slavu, a Sveti Duh sišao na Zemlju kako bi živio među vjernicima oblikujući od njih Božju kuću, došlo je to određeno vrijeme. Iz te kuće je trebalo izlaziti i širiti se svjedočanstvo, a apostol je bio jedan od onih koje je Bog upotrijebio za naviještanje milosti, kao i onaj koji je poganskim narodima otvorio vrata vjere (Dj 14,27). Zbog toga on o sebi govori kao o propovjedniku, apostolu i učitelju pogana u vjeri i istini.

c) Dolično ponašanje muškaraca i žena koji sačinjavaju Božju kuću

(Rd. 8-15). U prvome dijelu poglavlja vidjeli smo da je Božja kuća mjesto na kojemu treba moliti „za sve ljude“ (red. 1), svjedočanstvo Božje otvorenosti u milosti „svim ljudima“ (red. 4) i svjedočanstvo o jednom Posredniku, čovjeku Kristu Isusu, koji je samoga sebe dao kao otkupninu „za sve“ (red. 6).

Ako je svrha Božje kuće tako veličanstvena, slijedi to da se u njoj ne smije dopustiti ništa što bi narušilo svjedočanstvo bilo muškaraca bilo žena koji je sačinjavaju. Stoga apostol nastavlja s potankim uputama o doličnom ponašanju jednih i drugih. Svjedočanstvo o Božjoj milosti ne počiva na skupini vjernika koji se zanimaju za neki osobiti vid svjedočanstva, međusobno povezanih u zajedničkoj službi. To nije udruženje ili savez evanđelista koji rade na širenju Evanđelja ili kao misionari. Ono uključuje sve svete kojima je zajednički interes svjedočanstvo koje proistječe iz Božje kuće.

(Red. 8). Apostol najprije govori o muškarcima, za razliku od žena. Muškarci bi u Božjoj kući trebali biti obilježeni molitvom. Apostol govori o javnoj molitvi, i u takvim prigodama je pravo na molitvu ograničeno na muškarce. Štoviše, pouka ne sadrži nikakvu misao o nekom osobitom staležu službenika koji bi vodili molitvu. Javna molitva nije ograničena na starješine ili nadarene ljude, jer Pismo o molitvi nikada ne govori kao o daru. Muškarci su ti koji trebaju moliti, a jedini uvjet je da se održe u ispravnom duhovnom stanju. Oni koji predvode u javnim molitvama moraju biti obilježeni svetošću, a njihove molitve moraju biti bez srdžbe i sumnji. Muškarac koji je svjestan nekog neosuđenog zla u svome životu, ne nalazi se u stanju nužnom za molitvu. Štoviše, molitva mora biti bez srdžbe. To je opomena koja potpuno osuđuje uporabu molitve za opake napade na druge. Iza takvih molitava uvijek se nalazi srdžba ili zloba. Nadalje, molitva treba biti u jednostavnosti vjere, a ne u ljudskom umovanju i sumnjama.

(Red. 9). Žene bi trebale biti obilježene „doličnim izgledom“. To jasno pokazuje da bi žene općenito, u svemu, a ne samo u odjeći, trebale pokazivati skromnost koja se susteže pred svime što je nedolično, kao i čednost koja ih treba voditi u njihovim riječima i putovima. Trebaju se čuvati toga da kosu, koju je Bog dao kao ženinu slavu, ne koriste kao izraz naravne ispraznosti ljudskoga srca. Žene ne trebaju nastojati privući pozornost na sebe ukrašavajući se „zlatom, biserjem ili skupom opravom“. No dobro je da žene upamte kako je moguće biti poslušna ovome slovu Pisma, a ipak promašiti njegov smisao te nekim osobitim dijelom odjeće privlačiti pozornost na sebe.

Žene koje ispovijedaju pobožnost neće biti obilježene hinjenjem uzvišene duhovnosti, nego „dобрим djelima“. Njihova uloga u kršćanstvu je dolična i prekrasna. Sastoji se od „dобрих djela“ od kojih mnoga mogu činiti samo žene.

U evanđeljima vidimo kako su žene posluživale Kristu od svojih dobara (Luka 8,3). Marija je učinila dobro djelo na Gospodinu kada je pomazala njegovu glavu skupocjenom pomasti (Mt 26,7-10). Tabita je činila dobro djelo izrađujući odjeću za siromašne (Dj 9,39). Marija, majka Ivana Marka, otvorila je svoj dom kako bi se mnogi mogli okupiti na molitvu (Dj 12,12). Lidija je, nakon što joj je Gospodin otvorio srce, učinila dobro djelo otvorivši svoj dom Gospodinovim slugama (Dj 16,14.15). Priska je učinila dobro djelo kada je, zajedno sa svojim

mužem, pomogla Apolonu da „točnije upozna put Božji“ (Dj 18,26). Feba iz Kenhreje bila je „pomoćnica mnogima“ (Rim 16,2). Iz drugih Pisama saznajemo da pobožne žene mogu prati noge svetima, tješiti potištene, podizati djecu i voditi domaćinstvo. Ovdje pak čitamo da u javnosti žena mora učiti u miru. Ona si ne smije prisvojiti vlast nad muškarcem.

Apostol navodi dva razloga za podložnost žene muškarcu. Prvo: Adam ima pravo prvenstva, budući da je stvoren prije negoli Eva. Drugi razlog je taj da Adam nije bio prevaren; žena je bila. U određenom smislu je Adam bio gori negoli žena, jer je on sagriješio svjesno. Pa ipak apostol ovdje ističe istinu da je žena pokazala slabost u tome što je bila zavedena. Adam je, svakako, trebao održati svoju vlast i voditi ženu u poslušnosti. Ona je, u svojoj slabosti, bila zavedena, prisvojila si je položaj vlasti i povelu muškarca u neposlušnost. Žena kršćanka priznaje to i brižljivo pazi da ostane tiha i u položaju podložnosti.

(Red. 15). Eva je trpjela zbog svoga prijestupa, ali žena kršćanka iskusit će da je Božje milosrđe obilnije negoli Njegova sudbena vlast – ako muškarac i žena koji su u braku ustraju u vjeri, ljubavi i svetosti s razboritošću. Kao što smo ranije vidjeli da ustrajanje u zdravome nauku uvelike ovisi o ispravnom moralnom stanju (1,5,6), tako i sada vidimo da je milosrđe u ovozemaljskim stvarima povezano s ispravnim duhovnim stanjem.

Treće poglavlje

d) Nadgledništvo u Božjoj Crkvi (3,1-13)

(Red. 1). Apostol je govorio o položaju muškaraca i žena i o ponašanju koje im kao takvima dolikuje u kući Božjoj. To je poslužilo kao uvod u pouke o nadgledništvu u Crkvi Božjoj. Apostol veli: „Teži li tko za *nadgledništvom*, dobro djelo želi“.

U apostolovu govoru starješinama u Efezu predočena su nam tri obilježja nadgledništva. Prvo: nadglednici trebaju *paziti* na sebe i „na sve stado“. Trebaju paziti da njihov vlastiti hod i hod Gospodinova naroda bude dostojan Gospodina. Drugo: trebaju „pasti Crkvu Božju“. Oni ne razmišljaju samo o praktičnom hodu Gospodinova naroda, nego se trude oko dobrobiti njihovih duša, kako bi mogli shvatiti svoje kršćanske povlastice i kako bi njihove duše napredovale u istini. Treće: trebaju „bdjeti“ nad stadom da bi bilo sačuvano od napada

neprijatelja izvana, kao i od kvarenja koje može proizići iz kršćanskih krugova, putem izopačenih ljudi koji odvrćaju duše od Gospodina i odvlače ih za sobom (Dj 20,28-31).

Takvo je bilo djelo nadgledništva i apostol ga naziva „dobrim djelom“. Iz kuće Božje mora proizlaziti svjedočanstvo o Božjoj milosti, i apostol je već govorio o tome kao o onome što je „dobro i ugodno pred Bogom“. Postoji i skrb za one koji sačinjavaju kuću Božju, kako bi njihovo ponašanje bilo dolično toj kući, i ta skrb za duše također je „dobro djelo“.

Važno je imati na umu da apostol ne govori o „darovima“, nego o brizi za mjesnu zajednicu vjernika. Kršćanstvo je darove pobrkalo sa službama ili s nadzorom. U Pismu je to dvoje posve različito. Darovi su dani od Glave, koja je uzašla na nebo, i dani su Crkvi (Ef 4,8-11; 1 Kor 12,28). Stoga se uporaba dara ne može ograničiti na mjesnu zajednicu vjernika. Služba nadglednika vrši se samo u mjesnoj zajednici vjernika.

Nadalje, u pouci se ne govori ništa o postavljanju pojedinaca u tu službu. Apostol je mogao ovlastiti Timoteja i Tita da postave (ili „zaredi“) starješine (Tit 1,5), ali ne postoje nikakve upute za starješine da postavljaju starješine, kao ni za Crkvu da bira starješine.

Činjenica da je apostol ovlastio te sluge da postave starješine, jasno dokazuje da su i u doba apostola postojale zajednice u kojima nije bilo postavljenih nadglednika. Uslijed odsutnosti apostolskog autoriteta (izravnog ili posrednog), nedostajale su im propisno postavljene starješine. Iz Pisma je jasno da starješine ne mogu biti službeno postavljene drugačije osim putem apostola ili njegovih opunomoćenika. Iz toga, dakle, proizlazi da čovjek, ako postavlja starješine ili zareduje službenike, čini to bez ovlaštenja Svetoga pisma.

To ne znači da se u danima propadanja ne može vršiti djelo nadglednika ili da nema onih koji su sposobni za to djelo. Djelo nadglednika nikada nije bilo potrebnije negoli danas, i oni koji su duhovno osposobljeni za to djelo mogu u jednostavnosti služiti Gospodinovu narodu u svojoj mjesnoj zajednici vjernika; a za nas je dobro da takve prepoznamo, uvijek pamteći važnost apostolovih riječi: „Teži li tko za nadgledništvom, dobro djelo želi.“ Apostol ne govori o čovjeku koji želi postati „službenikom“ kako bi stekao položaj ili ovlasti, nego o težnji za vršenjem toga „dobroga djela“. Tijelo želi službu, položaj i

vlast, ali će ustuknuti od „djela“. Kada to vidimo, moramo priznati da je malo onih koji teže za onime o čemu govori apostol.

(Rd. 2 i 3). Jasno su nam predočene osobine koje trebaju obilježavati takve ljude. „Smjernice za starješine i đakone nisu dane samo radi njih samih; one svima nama pokazuju karakter kakav Bog cijeni i očekuje od svoga naroda“ (FWG).

Čudoredni karakter starješine mora biti besprijekoran. On mora biti muž jedne žene, što je osobita značajka za one koji su proizašli iz tadašnjeg poligamnog poganstva. Obraćeni čovjek koji je imao više žena, nije zbog toga trebao biti odbačen, ali bi bio nepodoban za nadglednika. Nadalje, nadglednik je morao biti trijezan u prosuđivanju, razborit u govoru, pristojan u ponašanju i gostoljubiv. Morao je biti sposoban poučavati, što ne znači nužno da je imao dar učitelja, nego da je bio sposoban pomoći drugima u njihovim duhovnim potrebama. Nije smio biti odan vinu ili nasilan u postupanju; naprotiv, trebao je biti blag, slobodan od pohlepe i izbjegavati svađu.

(Rd. 4 i 5). Nadalje, morao je dobro upravljati svojom kućom i djecu držati u pokornosti; to su smjernice koje jasno pokazuju da je nadglednik morao biti stariji čovjek koji nije samo bio oženjen i imao dom, nego koji je imao i djecu.

(Red. 6). Nije smio biti novoobraćenik. Mladi kršćanin može propovijedati drugima čim se obrati, i Gospodin ga može upotrijebiti, ali bi očigledno bilo pogrešno da takav zauzme mjesto nadglednika te bi ga to, vjerojatno, odvelo do toga da padne u đavlovu osudu. „Đavlova osuda bila je u tome što se on uznio pri pomisli na vlastitu važnost“ (JND).

(Red. 7). Naposljetku, nadglednik treba imati dobro svjedočanstvo od onih vani, da ne bi upao u sramotu i u đavlovu zamku. Neprijateljeva zamka jest u tome da se vjernika uvuče u nedolično ponašanje pred svijetom, tako da on više ne može nastupati protiv nedoličnoga ponašanja među svetima.

(Red. 8). Apostol nam, nadalje, iznosi nužne osobine poslužitelja (đakona). Poslužitelj je onaj tko poslužuje, to jest služi. Iz Djela 6 možemo naučiti da je njegov osobiti posao bilo „posluživanje kod stolova“, a to se, kao što nam pokazuje cjelina, odnosi na zadovoljavanje tjelesnih i zemaljskih potreba zajednice te se razlikuje od djelovanja nadglednika, koje se, prvenstveno, osobito odnosi na zadovoljavanje

nje duhovnih potreba. No ipak je nužno da i poslužitelj ima duhovne osobine. Oni koji su u ranoj crkvi u Jeruzalemu bili izabrani za djelo poslužitelja, morali su biti ljudi „na dobru glas, puni Duha Svetoga i mudrosti“ (Dj 6,3). Tu vidimo da su, poput nadglednika, i oni trebali biti ozbiljni, ne dvolični, ne odani mnogom vinu ili pohlepi.

(Red. 9). Nadalje, trebali su biti poznati kao oni koji „drže tajnu vjere u čistoj savjesti“. Nije dovoljno samo držati ispravan nauk. Pravovjernost bez čiste savjesti pokazuje kako malu snagu istina ima nad onime koji je posjeduje, a time i kako je takav nemoćan utjecati na druge.

(Red. 10). Nadalje, poslužitelji moraju biti provjereni i dokazati se besprijekornima u svome ponašanju te, stoga, sposobnima postupati s onime s čime će se u svojoj službi suočiti.

(Rd. 11 i 12). Njihove žene su, isto tako, trebale biti ozbiljne, ne klevetnice, nego vjerne u svemu. Osobito se ističe njihov karakter, budući da bi služba poslužitelja, koji se bave zemaljskim potrebama, mogla pružiti prigodu ženama da naštetu ukoliko nisu „vjerne u svemu“. Kao i nadglednici, poslužitelji moraju biti muševci jedne žene te dobro upravljati svojom djecom i svojim kućama. I ove smjernice podrazumijevaju to da poslužitelj nije mladi čovjek, nego netko tko je oženjen i ima djecu; dakle, čovjek s iskustvom.

(Red. 13). U slučaju da bi netko pomislio kako je služba poslužitelja manja po važnosti od službe nadglednika, apostol osobito ističe da oni koji dobro poslužuju, stječu dobar položaj i veliku smjelost u vjeri koja je u Kristu Isusu; ta je istina prikladno prikazana u Stjepanovu životopisu (Dj 6,1-5; 8-15).

e) Tajna pobožnosti (rd. 14-16)

(Rd. 14 i 15). Na kraju ovog odjeljka svoje poslanice, apostol izjavljuje da je razlog zbog kojega „ovo“ piše to da Timotej zna kako se valja ponašati u kući Božjoj.

Rečeno nam je da je kuća Božja „zajednica Boga živoga“. Ona više nije zgrada od kamenja, kao što je to bilo u starozavjetno doba, nego društvo sačinjeno od živoga kamenja – vjernikâ. Sačinjena je od svih vjernika koji u bilo kojem trenutku žive na Zemlji. Ni jedna mjesna zajednica vjernika nikada nije nazvana kućom Božjom.

Nadalje, ona je zajednica *Boga živoga*. Bog koji živi među svojim narodom nije poput mrtvih idola kojima se ljudi klanjaju, koji ne mogu ni vidjeti ni čuti. Istina da je naš Bog živ blagoslovljena je i iznimno važna, ali je se može lako zaboraviti. Apostol nam kasnije govori da se možemo „truditi i podnositi sramotu, jer se pouzdajemo u Boga živoga“ (4,10). Živi Bog je Bog kojemu je užitak podupirati i blagoslivljati svoj narod; no, unatoč tome, ako se ne održava svetost koja dolikuje Njegovoj kući, Bog može ozbiljnim postupcima svoje vladavine pokazati da je on živi Bog, kao što je to učinio u pogledu Ananije i Safire, koji su iskusili istinitost riječi: „Strašno je upasti u ruke Boga živoga“ (Heb 10,31).

Štoviše, poučeni smo da je kuća Božja stup i temelj istine. „Stup“ prikazuje svjedočanstvo, a „temelj“ je ono što nosi. Za kuću Božju se ne veli da je ona istina, nego da je „stup“ istine, ili svjedočanstvo za istinu. Krist je na Zemlji bio „istina“ (Iv 14,6); a čitamo i: „Tvoja je riječ istina“ (Iv 17,17). Koliko god crkva zakazala u svojoj odgovornosti, ostaje činjenica da je ona, kao ustanovljena od Boga na Zemlji, svjedočanstvo i nositelj istine. Bog nema drugoga svjedočanstva na Zemlji. U vremenu propadanja samo će nekolicina slabašnih održavati istinu, dok će mnoštvo koje ispovijeda vjeru, budući da nije bilo svjedočanstvom, Krist ispljunuti iz svojih usta.

Važno je zapamtiti da Crkvi nije rečeno neka naučava istinu, nego da svjedoči za istinu koja se već nalazi zapisana u Božjoj riječi. Crkva si, također, ne može prisvojiti pravo odlučivanja o tome što je istina. Riječ Božja je istina i dostatan joj je njezin vlastiti autoritet.

(Red. 16). Budući da je Crkva kuća Božja – kuća Boga živoga – i svjedočanstvo i nositelj istine, nadasve je važno znati kako nam se valja ponašati u kući Božjoj. U pogledu pobožnog ponašanja, apostol govori o „tajni pobožnosti“ ili o tajni ispravnog ponašanja. „Ovaj odjeljak često se navodi i tumači kao da govori o tajni Božanstva, ili o tajni Kristove osobe. No on govori o tajni pobožnosti, ili o tajni nastajanja svake stvarne pobožnosti – božanskom izvoru svega što se u čovjeku može nazvati pobožnošću“ (JND). Tajna pobožnosti je ono što je poznato samoj pobožnosti, ali još nije očitovano svijetu. Tajna pobožnosti nalazi se u *spoznaji Boga očitovanog u osobi Krista i po njoj*. Stoga nam je u ovom prekrasnom odjeljku Krist predložen kao onaj koji objavljuje Boga ljudima i anđelima. U Kristu se Bog očitovao u tijelu; Kristova apsolutna svetost bila je vidljiva u tome što je bio

opravdan u Duhu. Mi smo opravdani po Kristovoj smrti: On je bio zapečaćen i pomazan bez smrti, što je dokaz Njegove istinske svetosti. Zatim je, u Kristu kao čovjeku, Bog bio viđen od strane anđela; u Kristu je bio propovijedan i vjerovan u svijetu; i, naposljetku, Božje je srce očitovano sadašnjim položajem Krista u slavi.

O svemu tome govori se kao o „tajni pobožnosti“, jer to nije poznato nevjerniku. On može doista cijeliti izvanjsko ponašanje koje proistječe iz pobožnosti; ali nevjernik ne može poznavati tajni izvor pobožnosti. Ta tajna poznata je samo pobožnima i ta se tajna nalazi u spoznaji Boga, a spoznaja Boga im je objavljena u Kristu.

Upozorenja protiv religijske tjelesnosti i pouka u pobožnosti

(Četvrto poglavlje)

Nakon što nas je poučio o redu u kući Božjoj i o tajni pravilnog ponašanja onih koji sačinjavaju kuću Božju, apostol nas u preostalom dijelu svoje poslanice upozorava na neke tjelesne djelatnosti koje razaraju pravilno ponašanje te nas poučava istinskoj pobožnosti koja jedina može sačuvati vjerne od tih raznih zala.

U četvrtom poglavlju 1. Timoteju apostol osobito upozorava na otpadništvo i na religijske tjelesnosti koje se očituju putem pogrešnog načela asketizma (pustinjaštva). U 1. Timoteju 5 upozoreni smo na svjetovnu tjelesnost koja se očituje u raskalašenosti i samozadovoljnosti. U 1. Timoteju 6 upozoreni smo na požudnu tjelesnost i njezinu ljubav prema novcu.

Zaštita od tih zala nalazi se u „pobožnosti“. Istina o pobožnosti zauzima vrlo značajno mjesto u prvoj poslanici Timoteju. Ta riječ se upotrebljava šesnaest puta u Novom zavjetu, od toga devet puta u ovoj poslanici (2,2; 3,16; 4,7.8; 5,4; 6,3.5.6.11). Pobožnost je pouzdanje u poznatoga i živoga Boga, koje vjernika vodi da u svim životnim okolnostima hodi u svetom Božjem strahu. Ona priznaje i poštuje Boga te je zbog toga potpuna opreka licemjerju, koje nastoji uzdići ljudsko vlastito „ja“.

U četvrtome poglavlju apostol nas najprije upozorava protiv otpadništva nekih koji su se odvratili od kršćanstva i okrenuli se tjelesnoj religiji (rd. 1-5); zatim nam predočuje život pobožnosti, koji će zaštititi dušu od zala tijela (rd. 6-10); na posljetku apostol daje osobne opomene Timoteju, u kojima je sadržana pouka i vodstvo za sve Gospodinove sluge (rd. 11-16).

a) Upozorenje protiv religijske tjelesnosti ili asketizma (rd. 1-5).

Apostol je prethodni odjeljak poslanice zaključio prekrasnom objavom „vjere“ prikazujući veliku istinu kršćanstva kao očitovanje Boga u Kristu. Sada pak Duh izričito upozorava da će u posljednjim danima kršćanstva neki odstupati, to jest otpasti od vjere. Kasnije nas apostol upozorava da će neki svojim djelima *zanijekati vjeru* (5,8); neki

će zbog požude biti *zavedeni od vjere* (6,10); a neki će zbog tobožnje spoznaje *zastraniti od vjere* (6,21).

(Rd. 1 i 2). Tu on govori o otpadanju od vjere. Jasno je da apostol tu ne govori o velikom otpadu prorečenom u drugoj poslanici Solunjanima, koji se odnosi na opći otpad kršćanstva kao cjeline nakon uzeća Crkve. U ovome odjeljku apostol veli da će „neki odstupiti“, očigledno misleći na otpad pojedinaca do kojega će doći u posljednjim danima prije Gospodinova dolaska.

Dok Crkva Božja još bude na Zemlji, pojavit će se takvi koji su nekoć ispovijedali da su kršćani, ali su odbacili velike i temeljne istine kršćanske vjere u pogledu Kristove osobe.

(Red. 3). Iza toga otpadništva stoji izravan utjecaj zavodničkih duhova, koji vodi k đavolskim naucima protivnima istini. Otpadnik nije netko tko samo zanemaruje ili odbacuje istinu. Otpadnik je onaj tko, nakon što je ispovijedao vjeru, svjesno odbaci istinu i prihvati neko drugo religijsko vjerovanje kao nadmoćnije kršćanskome. Demoni govore laži, iako ispovijedaju da drže istinu. Znamo da je đavao „lažljivac“ (Iv 8,44) i da je prevario naše praroditelje licemjernom lažju. Činjenica da istina nema snage nad njihovim dušama i da se priklanjaju đavolskim naucima, jasno dokazuje da su tako ožigosani u vlastitoj savjesti da više nisu u stanju razlikovati između dobra i zla. Otpadništvo, dakle, nije samo odbacivanje istine, nego i prihvaćanje zablude – đavolskoga nauka.

Otpadnika umjesto istine privlači tjelesna religija, koju on smatra nadasve svetom. Zabranivši ženiti se, stvorili su si privid izuzetne čistoće, a suzdržavajući se od jelâ, privid velikog odricanja. No u stvarnosti, okrenuvši se od vjere, niječu Boga kao našega Spasitelja i, odbacujući brak i jela, niječu Boga kao Stvoritelja. To znači gubitak svake istinske pobožnosti koja se boji Boga i otvaranje vrata razuzdanosti i raskalašenosti. Pred ljudima ti zavodnički duhovi, ugađajući oholosti tijela, odaju dojam najveće svetosti, kako bi ih odveli u najdublju propast.

(Red. 4). Istinska pobožnost se služi svakim milosrđem koje nam je Bog učinio dostupnim. Onima koji vjeruju i poznaju istinu potrebna su milosrđa braka i jelâ, koja otpadnici od vjere odbacuju, i trebaju ih primati sa zahvalnošću.

(Red. 5). Riječju Božjom vjerniku nije zabranjen svijet i ono što je u njemu; ali ta prirodna milosrđa, koja su dostupna svemu svijetu, odijeljena su za našu dobrobit dok prolazimo ovim svijetom. No vjernikova uporaba toga pod zaštitom je Božje riječi i molitve. Božja riječ upravlja i određuje njihovu uporabu, a vjernik ih uz molitvu uzima u ovisnosti o Bogu.

b) Pobožnost ili pouzdanje u živoga Boga (rd. 6-10)

(Red. 6). Apostol nam je predočio određene opasnosti na koje nas Duh izričito upozorava. Timotej je braću trebao podsjećati na to te se tako dokazati kao dobar poslužitelj Isusa Krista, hranjen riječima vjere i dobrog nauka kojega je dobro poznao. Zavodnički duhovi, o kojima govori Duh Sveti, nastoje uzvisiti čovjeka dajući mu osjećaj religijske važnosti i svetosti. Istinski poslužitelj nastoji uzvisiti Krista poslužujući istinu.

Da bi netko bio dobar poslužitelj Isusa Krista, nije dovoljno poznavati istinu i držati je; trebamo se hraniti istinom i u potpunosti je provoditi u djelo. Želimo li hraniti druge, naše vlastite duše moraju biti site. Ne trebamo se hraniti samo riječima učitelja, koliko god one bile istinite, nego i „riječima vjere“ koje će nam pružiti „dobar nauk“ kršćanstva, koji će, budemo li ga slijedili, proizvesti praktičan učinak u našim životima čuvajući nas od zala posljednjega vremena.

(Red. 7). Nakon što nas je opomenuo da nasljedujemo istinu, apostol nas upozorava da odbacimo sve ono što ne pripada „riječima vjere“. Ljudske zamisli će uvijek težiti nesvetosti i ludosti, što apostol s prezirom naziva „bapskim pričama“. Naše glavno „vježbanje“ trebalo bi biti pobožno življenje. Mogli bismo služenje staviti na prvo mjesto, ali uvijek postoji ozbiljna opasnost da se bude djelatniji u služenju, a zanemaruje osobnu pobožnost. Dobar poslužitelj će se vježbati u pobožnosti kako bi bio „koristan Gospodaru, za svako dobro djelo pripravan“. Ponekad bismo mogli biti vrlo djelatni u služenju, poput vjernikâ u Korintu, i hvastati se svojim darovima pa opet, poput njih, biti vrlo neduhovni ne vježbajući se u pobožnosti.

(Red. 8). Kako bi naglasio važnost duhovnog vježbanja u pobožnosti, apostol ga suprotstavlja „tjelesnom vježbanju“. Vjerojatno misli na javna natjecanja kao i u 1. Korinćanima 9,24.25, gdje govoreći o javnoj utrci veli: „Svaki koji se natječe, u svemu se suzdržava“. U tome odjeljku nas nastavlja opominjati da se za takvo suzdržavanje dobiva

samo prolazna nagrada; u najboljem slučaju takav prima „raspadljiv vijenac“, nasuprot „neraspadljivom“ za kojega se bori kršćanin. Tako on i ovdje veli da tjelesno vježbanje malo koristi, ali da je duhovno vježbanje u pobožnosti korisno svemu te donosi blagoslov za sadašnji život i za onaj budući.

(Rd. 9 i 10). Apostol naglašava važnost toga vježbanja u pobožnosti utvrđujući: „Vjerodostojna je ta riječ i vrijedna potpunog prihvaćanja.“ Zbog vlastite pobožnosti apostol može reći: „Jer za to se trudimo i podnosimo sramotu.“ Možemo biti pripravnici na djelo i biti uspješni pred ljudima te raditi da dobijemo pljesak ili uzvisimo sami sebe. No ako je iza našega posla pobožnost, to će neizbježno značiti rad i *podnošenje sramote*.

Apostol u nastavku pokazuje da je pouzdanje u Boga izvor pobožnosti. *Mi se pouzdajemo u živoga Boga*, koji je čuvar svih ljudi, osobito vjernikâ. Pobožnost je osobno pouzdanje u Boga, koje svaku životnu okolnost povezuje s Bogom. Čovjek koji nije nanovo rođen, izostavlja Boga iz svoga života; vjernik ga priznaje u svim pojedinostima života te zahvalno prima i služi se svakim milosrđem koje mu On čini dostupnim, ne zlorabeći ga. Stoga je pobožnost lijek protiv svih zlih utjecaja posljednjih dana, bila ona u obliku asketizma, celibata (neženstva), suzdržavanja od jelâ (4,3), ne skrbljenja za vlastitu obitelj i življenja u nasladama (5,4-6) ili pak pridavanja važnosti svjetovnim povlasticama i novcu (6,3-10)

c) Osobne upute za Gospodinovog slugu (rd. 11-16)

(Rd. 11 i 12). Timotej je to trebao zapovijedati i naučavati. Budući da je bio mlad, osobito se trebao čuvati drskosti ili mladenačke uznositosti, jer bi to dovelo do toga da drugi preziru njegovu mladost i narušilo njegovo svjedočanstvo. Kako bi ove opomene i pouke drugima bile učinkovite, on je u vlastitu životu trebao biti „uzorom vjernicima u riječi, u ponašanju, u ljubavi, u vjeri, u čistoći“. Kako često, nažalost, narušimo svoje svjedočanstvo ne prikazujući te prekrasne Kristove vrline! Ako istine koje naučavamo nemaju utjecaj na naše vlastite živote, možemo li očekivati da će naše naučavanje imati utjecaj na druge?

(Red. 13). Kada je njegov vlastiti život čist, poslužitelj će biti slobodan pomagati drugima čitanjem, opominjanjem i poučavanjem. Čini se da povezanost čitanja s opominjanjem pokazuje da se „čitanje“ ne

odnosi na njegovo osobno proučavanje, nego na javno čitanje Pisma koje je u ono doba imalo osobitu važnost.

(Red. 14). Štoviše, Timoteju je bio dâan dar za služenje, za koji je bio osobito određen Božjom proročkom riječju, s čime je i starješinstvo izrazilo svoje zajedništvo polaganjem ruku. Takvo proroštvo i polaganje ruku zorno je predočeno u slučaju Barnabe i Saula (Dj 13,2.3). Koliko god kršćaninov život bio ispravan i uzoran, to ga kao poslužitelja ne bi osposobilo da zauzme položaj učitelja. Za to je bio neophodan dar od Gospodina. Timotej je mogao nastaviti s pouzdanjem da mu je taj dar udijeljen po izravnoj Božjoj riječi te ga je mogao primjenjivati svjestan da su u tome starješine Gospodinova naroda u potpunosti uz njega. Dar je bio dâan po proroštvu i po polaganju Pavlovih ruku (2 Tim 1,6). Nije bio dâan po polaganju ruku starješina; oni su samo položili svoje ruke na Timoteja kako bi izrazili svoje zajedništvo s njim. Tako ohrabren, trebao se čuvati toga da ne zanemaruje taj dar zbog bilo kakve prirodne plahosti.

(Red. 15). Tako ojačan i ohrabren, Timotej se trebao posvetiti onome što je Gospodinovo; kao što apostol veli: „O tome razmišljaj“ (zapravo: „Bavi se time“). Prečesto si dopuštamo to da budemo odvučeni od Gospodina i Njegovih interesa te smo privučeni nečim drugim. Bilo bi bolje da svim srcem prigrlimo kršćanstvo i zanimamo se ono što je Gospodinovo – da „budemo u tome“. Tada će naš duhovni napredak zaista biti očigledan svima.

(Red. 16). Apostol svoje opomene sažima riječima: „Pripazi na samoga sebe i na nauk“. Isticanje nauka uz nemarnost prema vlastitu življenju, ili isticanje osobne pobožnosti sa stavom da nauk koji imamo nije toliko važan, dvije su zamke u koje su mnogi upali. Obje su jednako pogubne za istinsko svjedočanstvo. Samo ako pazimo na sebe i na nauk sačuvat ćemo od zala posljednjega doba i sebe i one koji nas slušaju.

Upozorenja protiv svjetovnosti i pouka u pobožnosti

(Peto poglavlje)

Nakon što nas je upozorio protiv zla nekih koji će otpasti od kršćanstva i prihvatiti lažnu tjelesnu religiju, apostol sada upozorava protiv zala koja mogu proizaći iz tjelesnosti unutar kršćanskih krugova te nas poučava kako postupati s potrebama Božjeg naroda, tako da se ne dopusti ništa što bi bilo povodom za prijekor i omelo svjedočanstvo Božje milosti pred svijetom.

a) Duh u kojemu treba postupati s onime što je pogrešno (rd. 1 i 2)

Mogu se pojaviti okolnosti u kojima će se unutar kršćanskih krugova očitovati zla koja s pravom valja koriti. No kada upućujemo prijekor, moramo uzeti u obzir ono što priliči određenom dobu i spolu pazeći na to da prijekor bude upućen u ispravnom duhu. Prijekor može biti ispravan, ali ipak bez učinka, ili čak može naštetiti zbog toga što je upućen u pogrešnom duhu. Ispravan prijekor u pogrešnom duhu, jednostavno, znači tjelesno suprotstavljanje tijelu.

Čak i ako je prijekor nužan, mora se uvažiti dob osobe. Starijega brata ne smije se koriti oštro, nego ga treba opomenuti sa svim poštovanjem koje bi sin trebao iskazivati ocu. Prema mlađoj braći ne smije se odnositi kao prema onima koji su na nižoj razini, nego ih treba koriti u ljubavi kao braću, a starije žene s poštovanjem kakvo priliči iskazivati majkama. Prema mlađim sestrama treba postupati „u svoj čistoći“, izbjegavajući tako bezbrižnu bliskost koja bi mogla biti prihvatljiva ljudskoj naravi.

U svemu, dakle, moramo jedni prema drugima postupati na takav način da ne povrijedimo pristojnost niti dademo povoda za sablazan.

b) Pouka o postupanju prema potrebama Božjeg naroda i upozorenja protiv udovoljavanja vlastitim željama u onome što je prolazno (rd. 3-16)

(Red. 3). Prvo: poučeni smo da iskazujemo dužno poštovanje prema udovicama „koje su uistinu udovice“. Ona koja je „uistinu udovica“ nije samo žena kojoj je umro muž, nego ona koja ima i određene moralne osobine. Bilo da je u potrebi ili nije, takvoj treba iskazivati poštovanje.

(Red. 4). Ako je, međutim, takva u potrebi, neka njezini potomci dokažu svoju praktičnu pobožnost uzvraćajući svojim roditeljima, jer je to dobro i ugodno pred Bogom. Tu ponovno vidimo da pobožnost uključuje Boga u sve pojedinosti života te nastoji postupati na način koji je ugodan Bogu.

(Red. 5). Apostol nam sada daje prekrasne značajke one koja je „uistinu udovica“. Ona je posve sama, bez ljudskih izvora pomoći; njezin oslonac je u Bogu – ona se „pouzda je u Boga“ i ovisna je o Bogu – jer „provodi noć i dan u prošnjama i molitvama“.

(Red. 6). Apostol nas upozorava protiv svakoga u kući Božjoj tko se, nasuprot onoj koja je uistinu udovica, prepušta zadovoljavanju „vlastitih želja“. Takvi su, premda još živi, već umrli. Opomenuti smo da smatramo sebe mrtvima grijehu, ali živima Bogu u Kristu Isusu (Rim 6,11). Ne možemo istodobno živjeti samima sebi i Bogu. Živimo li samima sebi, živimo grijehu, koji je bezakonje ili zadovoljavanje vlastite volje. Navike udovoljavanja samome sebi moraju dovesti do duhovne smrti između duše i Boga.

(Red. 7). Takva upozorenja nužna su da bi svatko u kući Božjoj, hoćeći u pobožnosti, bio prihvatljiv Bogu i ugodio mu, ali i da bi bio besprijekoran pred ljudima.

(Red. 8). Za kršćanina koji se ne skrbi za svoje, osobito za ukućane, to znači pasti ispod razine onoga što je prirodno te tako zaniijekati kršćansku vjeru koja potvrđuje te prirodne odnose i uči nas da ih poštujemo. Stoga je moguće da kršćanin, ako postupa po tijelu, svojim ponašanjem bude „gori od nevjernika“.

(Rd. 9 i 10). No u kršćanskim krugovima mogu postojati i potrebiti pojedinci koji nemaju rodbine koja bi se skrbila za njih. Takvi se trebaju unijeti u popis onih za koje bi se trebala skrbiti zajednica. No ipak, prigodom pomaganja potrebitima treba pripaziti da se kuća Božja ne koristi kao da je ona samo ustanova za pomaganje potrebitim ljudima.

Milost doista može obilno pomoći u određenim prilikama. Ovdje je riječ o uvjetima koje moraju zadovoljavati oni koji će biti uneseni u popis osoba koje primaju redovitu potporu Božjega naroda. Takvi moraju svojim životom dokazati svoju podobnost za takvu pomoć. Kada je riječ o zdravim osobama, da bi neka udovica bila podobna da je se unese u popis, morala je biti u dobi u kojoj, u uobičajenim

okolnostima, nije više u stanju zarađivati za vlastiti život; morala je biti jednog muža žena i imati časno svjedočanstvo o svojim dobrim djelima u odgajanju djece, u gostoljubivosti, u pružanju osvježnja svetima, u pomaganju nevoljnima i u svakom dobrom djelu.

Ovi redci blagoslovljeno pokazuju koliko toga što je ugodno Bogu i od pomoći Gospodinovu narodu može učiniti pobožna žena. Ono što je izostavljeno, značajno je jednako kao i dobra djela koja su nabrojana. Ništa se ne veli o poučavanju ili propovijedanju, ili o bilo čemu što bi ženu, protivno odredbama Božje kuće, dovelo u vodeći položaj u javnosti.

(Rd. 11-13). Mlađe udovice nisu se smjele unositi u popis. Skrbljenje za takve na jednak način kao i za one koje su uistinu udovice, navelo bi ih na to da zaborave Krista kao svoj glavni predmet te, umjesto toga, postanu obuzete samo čežnjom da se ponovno udaju i tako prime osudu što su odbacile prvu vjeru. Moguće je, dakle, ne samo izgubiti prvu ljubav, nego i odbaciti prvu vjeru, koja je na početku našeg kršćanskog života Krista učinila glavnim predmetom.

Štoviše, unošenje mlađih udovica u popis samo bi ih ohrabrilo na besposlenost te im tako postalo zamkom, jer bi ih njihova besposlenost navela na to da idu po kućama kao „klevetnice i one koje se upleću u tuđe poslove“. Klevetnik ponavlja glasine i naklapanja o drugima, na njihovu štetu; onaj koji se upleće u tuđe poslove smjelo izražava svoje mišljenje o onome što ga se ne tiče. U oba slučaja nije cilj pomoći potrebitome niti ispraviti neku pogrešku, nego popuštati tijelu u njegovoj ljubavi prema klevetanju. Bilo da je ono što ponavljaju pogrešno ili istinito, klevetnici i oni koji se upleću u tuđe poslove u oba slučaja „govore ono što ne bi smjeli“. Mudri Salomon veli: „Onaj tko hodi okolo kao klevetnik, tajne otkriva“ (Izr 20,19); i opet: „Svaki će se bezumnik upletati“ (Izr 20,3). Zakon veli: „Ne hodaj naokolo kao klevetnik među svojim narodom“ (Lev 19,16). Kršćanstvo nas upozorava protiv „hodanja naokolo po kućama“ kao „klevetnici i oni koji se upleću u tuđe poslove“.

Mnoga velika imena razorena su i slomljena jednom jedinom riječju koja je izgovorena lakomisleno.

(Red. 14). Apostol smatra da se mlađe žene trebaju udati i pronaći područje svoga djelovanja u domu odgajajući djecu i vodeći domaćinstvo. Bilo da su naslovljene starješine, udovice ili mlađe žene, svi

moraju zapamtiti da sačinjavaju kuću Božju, a u Božjoj kući ne smije se dopustiti ništa što će protivniku dati prigodu za predbacivanje.

(Red. 15). Zanemarujući te pouke, neki su već doista zastranili za Sotonom. Oni možda ne shvaćaju ozbiljnost puta kojim idu; no očigledno je da će nemarnost ili neozbiljnost u odnosu na Krista dovesti do toga da Sotona zavede dušu i da ona zastrani za njim.

(Red. 16). Udovice u obiteljima kršćana trebaju biti na skrbi obitelji, kako bi crkva ostala neopterećena i mogla pomagati onima koje su uistinu udovice.

c) Potrebe starješina (rd. 17-21).

Apostol nastavlja poučavajući nas u pogledu skrbljenja za potrebe onih koji su starješine po službenom položaju, i u kakvu duhu treba postupati s tužbom protiv njih.

(Rd. 17 i 18). Posao starješina bio je da predvode u zajednicama Božjega naroda. Oni su odgovorni da se u javnosti i osobno održava božanski red. Starješinama je, kao takvima, trebalo iskazivati čast: one koji su dobro obavljali svoju službu trebalo se smatrati dostojnima dvostruke časti, osobito one koji su se, pored brige za svete, trudili u Riječi i poučavanju. Štoviše, nije se smjelo zaboraviti njihove zemaljske potrebe. Oba navoda, jedan iz Staroga, a drugi iz Novoga zavjeta, s jednakim autoritetom, kao Sveto pismo, ukazuju na našu odgovornost da pomažemo onima koji se trude (Pnz 25,4; Lk 10,7).

(Red. 19). Starješina bi zbog svoje službe mogao biti izložen nerazumijevanju i klevetama više negoli drugi ljudi. Budući da se povremeno mora baviti pogreškama drugih, to bi moglo dovesti do zlovolje i bolesnog osjećaja koji bi se mogao očitovati u zlobnim optužbama. Za optužbu može doista postojati opravdan razlog, ali ni tada je se ne smije primiti bez svjedoka.

(Rd. 20 i 21). One koji griješe, bili oni starješine ili ne, čije su pogreške potpuno dokazane uz pomoć odgovarajućih svjedoka, mora se pred svima ukoriti da i drugi imaju straha. No ukoriti treba ne samo pred drugima, nego prvenstveno „pred Bogom“, čiju kuću tvorimo, pred Gospodinom Isusom, koji je Sin postavljen nad kućom Božjom, i pred izabranim anđelima, koji su poslužitelji onima koji sačinjavaju tu kuću. Tako će ukor biti bez „predrasudâ“, s kojima bi se prosudilo bez

pomnog ispitivanja cijele stvari, i bez pristranosti koja bi jednome dala prednost pred drugim.

d) Opres pri izražavanju zajedništva

(Red. 22). U Pismu je polaganje ruku na drugoga znak zajedništva, a ne predavanja autoriteta kako se naučava u nekim skupinama unutar kršćanstva. Lažna sloboda mogla bi potaknuti na širokogrudnost da se u zajedništvo lakomisleno prime i oni koji idu pogrešnim putem. Na taj način možemo odobravati zlo i biti dionici tuđih grijeha. Sebe moramo čuvati čistima, što je ozbiljna opomena koja jasno dokazuje da se možemo onečistiti svojim vezama.

e) Pouke u pogledu tjelesnih potreba (red. 23)

(Red. 23). Potrebe slabog i bolesnog tijela ne smije se zanemarivati. Timotej je trebao „uzimati pomalo vina“ zbog svoga želuca i svojih „čestih bolesti“. Timotej nije prekoren zbog svojih bolesti, niti se veli da je njihova učestalost dokaz nedostatka vjere kod njega; nije mu rečeno ni da traži od starješina da polože ruke na njega pa čak ni da se mole za njega. Obvezan je upotrebljavati uobičajeno ljekovito sredstvo. No, ipak, rečeno mu je neka uzima „pomalo vina“, i to zbog svog slabog želuca. Stoga taj apostolov savjet nije nikakva izlika za obilno pijenje vina ili za prepuštanje uživanju u njemu.

f) Upozorenje protiv prosuđivanja po prividnosti (rd. 24 i 25)

(Red. 24). Prigodom prosuđivanja veza koje imamo s drugim ljudima, moramo paziti da ne budemo prevareni prividnošću. Grijesi nekih ljudi su tako očigledni da ne može biti upitan njihov karakter i njihova osuda. Drugi ljudi mogu biti jednako zli, iako se u svojoj tjelesnosti lažno prikazuju dobrima. No, ipak, njihovi ih grijesi prate i postat će očigledni na Sudu.

(Red. 25). To može biti istinito za one u kojima je milost na djelu. Kod nekih ljudi je očigledno da njihova dobra djela objelodanjuju njihov dobar karakter, drugi pak mogu jednako tako biti oni u kojima djeluje milost, ali su njihova djela manje bjelodana. Sve će to u svoje vrijeme postati bjelodano.

Dok čitamo apostolove pouke i upozorenja, dobro je imati na umu riječi: „Neka stoga onaj tko misli da stoji, pazi da ne padne“ (1 Kor 10,12). Iz opomena u ovome poglavlju očigledno je da vjernik može

pasti u stanje u kojemu će živjeti ugađajući vlastitim nasladama (red. 6); može postupati na takav način da bude gori od nevjernika i tako zaniijekati vjeru (red. 8); može se podići protiv Krista i tako odbaciti prvu vjeru (red. 11); može postati besposleno tumaralo koje ide po kućama ogovarajući i uplećući se u tuđe poslove (red. 13); i može zastraniti za Sotonom (red. 15).

Štoviše, čitajući ove pouke naučili smo da bi oni koji sačinjavaju Božju kuću trebali nastojati živjeti onako kako je dobro i ugodno pred Bogom (red. 4), biti besprijekorni pred ljudima (red. 7) i ne davati nikakvu prigodu za predbacivanje (red. 14).

Upozorenja protiv oholosti tijela i pouka u pobožnosti

(6. poglavlje)

Apostol nas je upozorio protiv tjelesne religioznosti koja otpada od istine te prihvaća isposništvo, to jest asketizam (1. Timoteju 4), i protiv tjelesne svjetovnosti koja vodi u raskalašenost i ugađanje samo-me sebi (1. Timoteju 5). Sada nas, u završnom poglavlju, upozorava protiv oholosti tijela, koja žudi za novcem i svjetovnim povlasticama. Kako bismo se uspješno suočili s tim zlima, on nam želi naglasiti primjenjivu pobožnost (rd. 3.5.6.11).

Apostol nam u nizu svojih opomena predočuje kršćane koji su sluge (ili robovi) (rd. 1 i 2), ohole i nepoučene ljude koji ispovijedaju da su kršćani (rd. 3-8), otpadnike koji su zavedeni svjetovnim bogatstvima (rd. 9 i 10), Božjeg čovjeka (rd. 11 i 12), Krista kao savršen uzor (rd. 13-16), vjernika koji je bogat u sadašnjem svijetu (rd. 17-19) i nazoviznanstvenika (rd. 20 i 21).

a) Kršćani koji su robovi (rd. 1 i 2)

(Red. 1). Poglavlje prikladno započinje poukom kršćanima koji su robovi. Takvi bi mogli pokušati iskoristiti kršćanstvo kao sredstvo za poboljšanje svog društvenog položaja. Ropstvo uistinu jest suprotno kršćanskom duhu. No, ipak, glavna svrha Božje kuće nije uvođenje pravde u svijetu, niti poboljšanje svjetovnog položaja onih koji sačinjavaju tu kuću, nego održanje slave Božjega imena te podupiranje istine i svjedočenje za istinu. Stoga je rob kršćanin morao iskazivati svako poštovanje svome gospodaru koji je bio nevjernik, kako u njegovu ponašanju ne bi bilo ničega što bi moglo opravdano baciti ljagu na ime Onoga koji prebiva u toj kući ili što bi zanijekalo istinu koju treba održavati Božja kuća.

(Red. 2). Apostol daje osobito upozorenje robu kršćaninu koji ima gospodara vjernika. Činjenicu da je taj gospodar bio brat u Gospodinu nije se smjelo iskoristiti da se odbaci dužno poštovanje koje je sluga morao iskazivati gospodaru. Svaki nedostatak tog dužnog poštovanja bio bi pokušaj roba da iskoristi kršćanstvo za poboljšanje svog društvenog položaja, a time i za traženje vlastitih svjetovnih povlastica.

U crkvi su rob i gospodar bili na istoj razini, jednaki u Gospodinu. Tamo bi neki rob zbog svoje duhovnosti ili dara mogao biti i ugledniji negoli njegov zemaljski gospodar. No neka se robovi vjernici čuvaju kako ne bi zlorabili povlastice crkve učinivši ih temeljem za neprijemeren odnos prema svojim gospodarima u poslovima svakodnevnog života. Umjesto da zanemare svoje dužnosti prema gospodarima koji su bili vjernici, oni bi im, naprotiv, trebali služiti sa zadovoljstvom, jer su bili vjernici i ljubljani te dionici kršćanskih blagoslova.

b) Nepoučen čovjek koji ispovijeda da vjeruje, lišen istine (rd. 3-8).

(Red. 3). Jasno je, dakle, da kršćanstvo nije sustav za poboljšanje našeg društvenog položaja u ovome svijetu. Istina je da vjernik, dok hodi ovim svijetom, treba činiti dobro, kao i to da učinak kršćaninove prisutnosti i ispravnog kršćanskog ponašanja mora biti na sveopću dobrobit. No, ipak, glavna svrha Božje kuće nije poboljšati svijet, nego svjedočiti o Božjoj milosti, kako bi ljudi bili spašeni iz svijeta koji će, unatoč uljuđenosti i društvenom napretku, biti suđen.

Očigledno je da je u tim ranim danima bilo onih koji su naučavali drukčije. Oni su kršćanstvo smatrali samo sredstvom za poboljšanje društvenih uvjeta za muškarce i žene pokušavajući na taj način učiniti ovaj svijet boljim i ugodnijim mjestom. Vjerojatno su naučavali da obraćeni rob, nakon što je došao pod Kristovo gospodstvo, sebe može smatrati slobodnim od svog zemaljskog gospodara. Takav stav je, međutim, bio suprotan zdravim riječima našega Gospodina Isusa Krista i nauku u skladu s pobožnošću.

Apostol, dakle, ponovno spominje pobožnost kao zaštitu od zlorabe naših kršćanskih povlastica. Pobožnost hodi u Božjem strahu uzdajući se u živoga Boga, koji je čuvar svih ljudi. Ako tako hodimo, bit ćemo očuvani od toga da nastojimo iskoristiti kršćanstvo kao sredstvo za poboljšanje svog položaja u svijetu.

(Rd. 4.5). Nakon što je pokazao da je pobožnost zaštita protiv zlorabe kršćanstva, apostol izjavljuje da je onaj tko naučava drukčije, potaknut ohološću tijela. Oholost koja je pouzdavanje u samoga sebe i koja nastoji održati čovjekovu vlastitu važnost, potpuno je suprotna pobožnosti koja se pouzdaje u Boga i traži Njegovu slavu.

Osim te oholosti, tu je još i nepoznavanje Gospodinova uma, koji nam je objavljen u Njegovim riječima. To nepoznavanje Božjega uma proizlazi iz dopuštanja ljudskome umu da se bavi beskrajnim zapitki-

vanjima i ljudskim prepiranjima. U potpunom neznanju o čudorednoj snazi kršćanske vjere, koja djeluje u duši i vodi k životu pobožnosti, ljudi se prema kršćanstvu odnose kao da je ono predmet „zapitkivanja i prepiranja“.

Takva prepiranja, umjesto da jačaju pobožnost, samo pružaju prigodu za očitovanje djela tijela. Oholost koja takvim beskrajnim zapitkivanjima nastoji uzvisiti čovjekovo vlastito „ja“, neminovno mora dovesti do „zavisti“, jer ohol čovjek ne može podnijeti nikakva suparnika. Prirodno je da će se tijelo boriti protiv onoga kome zavidi. Stoga zavist vodi do svađe, a svađa s drugim dovest će do „kleveta“ protiv njega. Saznanje o „kleveti“ pobudit će „zla sumnjičenja“ i „neprestana rječkanja“. Takav je, dakle, taj zao plod koji proizlazi iz zavisti. Među Božjim svetima ne postoji zlo koje ima veću snagu od gajenja zavisti u srcu. „Gnjevi je okrutan i srdžba je svirepa, ali“, veli mudrac, „*tko može opstati pred zavišću.*“ Zavist je dovela do prvog ubojstva na svijetu i zavist je dovela do najvećeg ubojstva na svijetu. „Pilat je znao da su ga predali *iz zavisti*“ (Mt 27,18).

Ta se zavist, nažalost, može iskazati i među istinskim Gospodinovim ljudima. Apostol je pripisuje oholosti srca koje je iskvareno i lišeno istine kršćanstva. Takvima je glavna pobuda zemaljski dobitak; zbog toga smatraju da je „dobitak“ svrha pobožnosti. Drugim riječima, oni naučavaju da je kršćanstvo samo sredstvo za poboljšanje našeg stanja i da ono doprinosi našim svjetovnim povlasticama. To je, kao što znamo iz Jobova života, đavlova zamisao. Job je bio pobožan čovjek koji se bojao Boga, ali je Satan rekao: „Zar se Job uzalud boji Boga?“ Satanova zla tvrdnja je da prava pobožnost ne postoji i da čovjek ne ispovijeda da je pobožan zato što se boji Boga ili mari za Njega, nego samo zato što zna da mu se to isplati i da služi njegovim zemaljskim povlasticama. Satan je Bogu rekao: „Pruži sada svoju ruku, dirni mu sve što ima i u lice će te prokleti.“ Gospodin je dopustio da ta strašna đavlova laž bude potpuno razotkrivena. Satanu je dopušteno da liši Joba svega što je imao, a ishod je bio taj da je Satan raskrinkan kao lažljivac. Umjesto da prokune Boga, Job je pao pred Gospodinom i poklonio se, rekavši: „GOSPODIN je dao i GOSPODIN JE ODUZEO; blagoslovljeno neka je ime GOSPODINOVO“ (Job 1,8-12,20.21).

(Rd. 6-8). A istina, kao i iskustvo Božjeg naroda, ne potvrđuje samo da pobožnost jest dobitak, nego je, kada je popraćena sa zadovoljnošću koja se pouzdaje u Boga, *velik dobitak*. Ništa nismo donijeli na

svijet i, što god posjedovali dok prolazimo ovim svijetom, očigledno je da iz njega ništa ne možemo iznijeti. Imamo li hranu i odjeću – a rob je to imao – budimo time zadovoljni.

c) Otpadnik koji je zaveden svjetovnim bogatstvima (rd. 9 i 10)

Nasuprot pobožnoj zadovoljnosti stoji nemir onih koji se hoće bogatiti. Bogatstvo ima svoje zamke, kao što će apostol nešto kasnije pokazati, ali nije posjedovanje bogatstva ono što nužno upropašćuje dušu, nego je to „težnja čovjeka da se obogati“ (DBY). Ta riječ „težnja“ uključuje i misao o namjeri. Opasnost je u tome što vjernik, umjesto da bude zadovoljan zarađivanjem za vlastiti život, može u svome srcu „naumiti“ da postane bogat. Tako bogatstvo, namjesto Gospodina, postaje glavnim predmetom na koji je on usredotočen. Za nas je bolje da „odlučna srca prionemo uz Gospodina“ (Dj 11,23).

Apostol nas upozorava protiv zala koja su ishod težnje za bogaćenjem. Svi su u iskušenju, ali će onaj tko teži za time da se obogati upasti u iskušenje i naći se uhvaćen u neku skrivenu neprijateljevu zamku. Štoviše, težnja za bogaćenjem otvara put nerazumnim i štetnim požudama, jer bogatstvo pogoduje ispraznosti i oholosti tijela te potiče sebičnost i slavloljublje. To je ono što obara ljude u propast i uništenje. Stoga nije sâm „novac“ ono što je korijen svih zala, nego je to „ljubav prema novcu“. Kako li je ozbiljna činjenica to da je vjerniku moguće upasti u ono što ljude ovoga svijeta obara u propast i uništenje! Čak su i u apostolsko doba neki hlepili za bogatstvom te tako bili zavedeni od vjere i sami sebe isprobavali mnogim mukama.

d) Božji čovjek (rd. 11 i 12)

Nasuprot otpadniku koji je zaveden od vjere, apostol nam predočuje značajke „Božjeg čovjeka“. U Novome zavjetu se izraz „Božji čovjek“ pojavljuje samo u poslanicama Timoteju. Ovdje je izričito primijenjen na Timoteja. U drugoj poslanici primijenjen je na sve one koji u zlim danima hode u vjernoj poslušnosti Božjoj riječi (2 Tim 3,17). Postoji ono od čega Božji čovjek mora „bježati“, ono što bi trebao „slijediti“ i ono za što je pozvan „boriti se“. Postoji ono što bi trebao „zgrabiti“ i ono za što bi trebao „svjedočiti“.

Božji čovjek *bježat* će od nerazumnih i štetnih požuda o kojima je apostol govorio. No nije dovoljno izbjegavati zlo, nego treba i težiti za onime što je dobro. Zbog toga Božji čovjek treba *slijediti* „pravednost, pobožnost, vjeru, ljubav, postojanost i krotkost duha“. Bez

obzira na to kako drugi postupali, Božji će čovjek nastojati hoditi sukladno svojim odnosima s drugima kao svojom braćom; a to je pravednost. No ta pravednost prema drugima potaknuta je svetim strahom, koji razumije vlastiti odnos prema Bogu i obvezu pred Njim. Nadalje, Božji čovjek slijedit će vjeru, koja je usredotočena na Krista kao glavni predmet, i „ljubav“, koja je susretljiva prema braći te će, namjesto nestrpljivosti i srdžbe, s postojanošću i krotkošću podnositi zlo i uvrede.

Nadalje, Božji se čovjek neće zadovoljiti samo bježanjem od onoga što je zlo i nasljedovanjem određenih važnih čudorednih vrlina. To je, doista, od prvenstvene važnosti, ali Božji čovjek neće biti zadovoljan oblikovanjem prekrasnog osobnog karaktera te, istodobno, biti ravnodušan prema održavanju kršćanske istine. On shvaća da će velike kršćanske istine biti izložene stalnom i pogubnom đavlovom protivljenju te on neće ustuknuti pred borbom za vjeru.

Štoviše, bijući boj za vjeru, Božji čovjek neće zaboraviti da ga vječni život, premda ga već posjeduje, tek očekuje u svojoj punini. On ga mora zgrabiti na takav način da mu sadašnja radost u njemu pruža nadu koja će ga podupirati.

Naposljetku, ako Božji čovjek bježi od zla, nasljeđuje dobro, bije boj za vjeru i čvrsto drži vječni život, bit će onaj koji u svome životu daje lijepo svjedočanstvo pred drugima. Postat će živim svjedokom za istinu koju ispovijeda.

e) Savršeni uzor (rd. 13-16)

Kako bi nas ohrabrio da držimo tu zapovijed, apostol nas podsjeća da živimo pred očima onoga koji svemu održava život (DBY). Ne može li On, tada, sačuvati one koji su Njegovi, bez obzira na to kroz kakve borbe morali proći? Štoviše, kada smo pozvani na vjernost, ne zaboravimo da nas promatra Onaj koji je bio u borbi prije nas i koji je, suočen s protivljenjem grešnika, zavišću i uvredama, postupao u potpunoj vjernosti Bogu održavajući istinu sa strpljivošću i krotkošću te tako posvjedočio lijepo svjedočanstvo.

Štoviše, vjernost će biti nagrađena. Zapovijed se, dakle, mora čuvati neokaljana i bespriekorno sve do dolaska Isusa Krista. Slava Njegova dolaska donijet će odgovor i na našu najmanju vjernost, kao što će donijeti i slavan odgovor na Kristovu savršenu vjernost. Tada kada se Čovjek koji je bio prezren, vrijeđan i razapet očituje u slavi, to će

doista biti ne samo potpun odgovor na svu Njegovu vjernost, nego i potpuno očitovanje onoga što Bog jest. Svemu će svijetu biti očitovano ono što je vjeri objavljeno već sada, naime, da je u Kristovoj osobi Bog objavljen kao Blaženi i jedini Vladar, Kralj kraljeva i Gospodar gospodarâ, kao Onaj koji, u veličanstvu svoga božanstva, jedini ima besmrtnost i koji prebiva u nepristupačnoj svjetlosti.

Moguće je da oni koji sačinjavaju Božju kuću zakažu u svjedočanstvu za Boga. Božji čovjek može predočiti Boga samo u određenoj mjeri; ali u Kristu će biti potpuno očitovanje Boga, na Njegovu vječnu slavu.

***(f) Vjernik koji je bogat u sadašnjem svijetu
(rd. 17-19)***

Apostol ima osobitu opomenu za vjernike koji su bogati u sadašnjem svijetu. Takvima prijete dvije opasnosti. Prvo: onoga koji ga posjeduje, bogatstvo može navesti na to da postane bahat smatrajući da je zbog svoga bogatstva vredniji od drugih. Drugo: postoji prirodna sklonost pouzdati se u bogatstvo, koje je nesigurno.

Zaštita protiv tih zamki nalazi se u uzdanju u živoga Boga, koji nam sve bogato daje na uživanje. Bez obzira na to koliko čovjek bio bogat, on ne može kupiti ono što Bog *daje*; bez obzira na to koliko bio siromašan, on može primiti i uživati ono što Bog daje.

Pouzdanje u živoga Boga, koji je davatelj svakoga dobra, osposobit će bogatog čovjeka da i on postane davatelj. No Bog voli onoga koji daje rado; zbog toga je bogati čovjek opomenut neka bude „*darežljiv*“ i „*spreman dijeliti*“. Takvim postupanjem će, namjesto da gomi-la bogatstvo u sadašnjosti, sabirati sebi lijepu glavnicu za blagoslov u budućnosti. Nasuprot životu užitaka i ugađanja samome sebi, koje mu može pružiti zemaljsko bogatstvo, čovjek koji sabire za vrijeme koje dolazi, čvrsto će držati ono što doista jest život.

(g) Nazoviznanstvenik (rd. 20 i 21)

Naposljetku smo upozoreni da čuvamo „ono što nam je povjereno“. Sva kršćanska istina predana je svetima kao nešto što im je „povjere-no“, što bi trebali čuvati od svega što joj se protivi. Tu smo osobito upozoreni protiv protivljenja ljudskih teorija koje se dokazuju potpuno pogrešnim podvrgavajući Boga, Njegovo stvorenje i Njegovu objavu ljudskome umu, namjesto da se pokoravaju Bogu i Njegovoj riječi. Uobraženo zaokupljeni svojim bezbožnim teorijama, oni su zastranili od vjere.

Druga poslanica Timoteju

Uvod

Prva poslanica Timoteju predočuje Crkvu Božju kao Božju kuću i propisuje njezin božanski red sukladno Božjem umu. Ona priopćuje da je već tada bilo pojedinaca koji su se okrenuli ispraznoj težnji da budu učiteljima Zakona, kao i da je bilo nekih koji su doživjeli brodolom vjere. Također donosi i upozorenja da će u posljednjim danima neki otpasti od vjere. No, unatoč tome, u njoj se većinu kršćana promatra kao one koji teže ispunjavanju svoje odgovornosti održavajući red Božje kuće. A glavni cilj Duha u toj poslanici jest dati pouke o tome redu i ponašanju koje je u skladu s njim, u svim pojedinostima koje se odnose na Božju kuću na Zemlji.

U Drugoj poslanici Timoteju sve je drukčije. Crkva se, kao Božja kuća, ne prikazuje više kao kuća u kojoj se održava red sukladan Bogu, nego kao kuća u kojoj je, čovjekovom pogreškom, zavladao nered. Apostol Pavao piše Timoteju u svezi te pogreške i nereda, kako bi ga ohrabrio, poučio i opomenuo u razdoblju propadanja i, nadalje, da bi ga upozorio da će se zlo tijekom vremena nastaviti i povećavati očitujući se u posljednjim danima u svojim najgorim oblicima.

Tako u tijeku poslanice vidimo da je već u apostolovim danima Evanđelje bilo napadnuto, da je navjestitelj Evanđelja poganima bio u tamnici, a kršćani su napustili onoga koji im je objavio cjelokupnu kršćansku istinu (1. poglavlje). Među onima koji su ispovijedali da su kršćani, pojavili su se lažni učitelji koji su putem svjetovnih i ispraznih razgovora naučavali zablude koje vode prema bezbožnosti. Stoga je, kao ishod toga, Božja kuća postala poput velike kuće u kojoj su časne posude zajedno s nečasnim posudama (2. poglavlje). Štoviše, ako je već u ono doba bilo takvo stanje, uslijedit će još gore. U posljednjim danima nastat će teška vremena, u kojima će mnoštvo koje ispovijeda kršćansku vjeru biti obilježeno obličjem pobožnosti bez njezine snage. U takvom će stanju zli ljudi napredovati iz zla u gore, sve dok, naposljetku, oni koji ispovijedaju da su kršćani više neće podnositi zdrav nauk. U prvoj poslanici je, dakle, većina prikazana kao vjerna, premda su pojedinci zastranili; u drugoj poslanici većina je zastranila, a samo pojedinci ostaju vjerni svome ispovijedanju (3. i 4. poglavlje).

Nadalje, poslanica pokazuje da je upravo u ono doba, kada je nadolazila bujica zla, trebao biti uklonjen upravo onaj koji je tako često nanio poraz neprijatelju i vodio svete. Stoga se čini da je apostol morao biti uzet upravo u trenutku kada je njegova pomoć bila najpotrebnija.

No, ipak, Duh Božji služi se tim spletom okolnosti – nadolazeća bujica zla i uklanjanje onoga koji je tako pogodan suprotstaviti joj se – kako bi vjernima tijekom čitavog razdoblja kršćanstva pokazao da je Bog, neovisno o bilo kakvoj ljudskoj pomoći, jednak u svakoj opasnosti s kojom bi se oni morali suočiti.

Premda je bio na odlasku te s pouzdanjem očekivao vijenac pravednosti u Gospodinov Dan, apostol je imao to dublji osjećaj zbog propadanja onoga što je, vođen Božjom rukom i upotrijebljen od Boga, upravo on bio pozvan osnovati na Zemlji. Svu žalost svoga srca on izlijeva u uši svog ljubljenog djeteta u vjeri. Duh Božji služi se tim izlivanjem Pavlova srca Timoteju kako bi unaprijed upozorio vjernike na napredujući karakter kvarenja kršćanstva tijekom čitave rasporedbe te, s druge strane, da bi nam predočio veličinu naših izvora u Bogu, u Kristu i u Pismima, kako bismo usred toga zla dobili potporu te u teškim vremenima hodili sukladno Božjim mislima.

Pouka poslanice predočena je sljedećim redosljedom:

Prvo poglavlje: stalne utjehe za pobožne u danima propadanja

Drugo poglavlje: put za pobožne u danima propadanja

Treće poglavlje: izvori pomoći za pobožne u posljednjim danima

Četvrto poglavlje: osobite smjernice za služenje Bogu u danima kada većina onih koji ispovijedaju da su kršćani neće više podnositi zdrav nauk.

Utjehe za pobožne u danima propadanja

(Prvo poglavlje)

Duh Božji želi nam predočiti ruševinu Božje kuće i sve veće propadanje kršćanskog ispovijedanja tijekom sadašnje rasporedbe, u kojemu će, u posljednjim danima, zlo doseći svoj vrhunac. Takav strašan prikaz beznadnog sloma kršćanstva lako bi mogao obeshrabrili i najhrabrije srce. Zbog toga, prije negoli opiše propast, apostol nastoji ohrabriti naše duše i ojačati naše pouzdanje u Boga predočujući nam naše trajne izvore u Bogu. Zbog toga nam u prvom poglavlju prikazuje: život koji je u Kristu Isusu (1), ono što nam je Bog dao (6.7), svjedočanstvo našega Gospodina (8), spasenje i Božji poziv (9.10), dan slave, nazvan „onaj dan“ (12.18) i zdrave riječi istine kojima ne može naštetiti nikakva zabluda (13).

(Red. 1). Pavao poslanicu započinje predočujući svoju vjerodostojnost. On piše s punim autoritetom kao „apostol Isusa Krista“. Dobro je, dakle, da ovu poslanicu čitamo kao poruku koju nam šalje Isus Krist po svome poslaniku. Pavlovo apostolstvo nije bilo po ljudskoj odredbi ili volji, nego „voljom Božjom“. Štoviše, Pavla je bio poslao Isus Krist da služi u ovome svijetu smrti imajući u vidu ispunjenje obećanja života, života koji se u svoj svojoj punini može vidjeti u Kristu Isusu u slavi. Apostol Pavao „život“ često predočuje u njegovoj punini u slavi i u tom se smislu život može smatrati obećanjem. Nikakva propast Crkve ne može utjecati na taj život koji je u Kristu Isusu i koji pripada svakom vjerniku.

(Rd. 2-5). Apostol Timoteja može nazvati svojim „ljubljenim djetetom“. Kakva li je to utjeha da u danima propadanja postoje oni kojima bez sustezanja možemo izraziti svoje osjećaje i kojima s punim pouzdanjem možemo iznijeti teret svojih srdaca! Timotej je imao dvije značajke koje su pobudile Pavlovu ljubav i pouzdanje. Kao prvo, spominjao se njegovih suza; kao drugo, sjećao se njegove neprijetvorne vjere. Timotejeve suze dokazivale su da je on bio čovjek dubokih duhovnih osjećaja, koji je osjećao poražavajuće i propalo stanje kršćanskog ispovijedanja. Njegova neprijetvorna vjera dokazivala je da je, u poslušnosti Bogu i pouzdanju u Njega, bio sposoban uzdići se iznad svega zla.

Timotej je vjerojatno bio bojažljive naravi te u opasnosti da bude nadvladan zlom koje je tada u Crkvi uzimalo sve više maha. Budući da su njegovo obilježje bile suze i vjera, apostol se ohrabrio da ga pouči i opomene, znajući da on ima vrline koje će ga osposobiti da prihvati njegov poticaj. Ni danas nije nimalo drukčije. Pouke ove dirljive poslanice naići će na slab odjek ukoliko nema suza koje svjedoče o osjetljivu srcu koje može tugovati nad jadima Božjega naroda, i vjere koja usred propadanja može prihvatiti Božji put odvajanja.

Pavao se u svojim molitvama s radošću prisjećao toga čovjeka suza i vjere. Kakvo li je ohrabrenje za svakog vjernika čije je srce slomljeno uslijed stanja Božjeg naroda kada zna da postoje odani i vjerni sveti koji ga se sjećaju u svojim molitvama! Vjernost u danima napuštenosti povezuje srca svezama božanske ljubavi.

(Red. 6). Nakon što je Timoteju izrazio svoju ljubav i povjerenje, Pavao prelazi na opomenu, ohrabrenje i pouku. On ga najprije opominje neka raspiruje „dar Božji“ koji mu je bio udijeljen za služenje Gospodinu. Kod njega se to zbilo po polaganju apostolovih ruku. Usred teškoća, opasnosti i opće nevjernosti, kada može izgledati da će služenje dati slabi ishod, postoji opasnost od razmišljanja da gotovo i nema koristi od primjenjivanja dara. Zbog toga nam je potrebno upozorenje da ne zanemarimo uporabu dara. Moramo ga raspirivati; a upravo u danima propadanja trebamo ga još marljivije primjenjivati. Nešto kasnije apostol će reći: „Propovijedaj Riječ odmah, bilo zgodno ili nezgodno“ (4,2).

(Red. 7). Nakon što je govorio o darovima koji su osobitost samo kod pojedinaca, apostol podsjeća Timoteja na dar koji je zajednički svim vjernicima. Bog nekima daje osobit dar posluživanja Riječi, a svakome u svome narodu On daje duha snage, ljubavi i razboritosti. Ne bi se moglo reći da se ovo odnosi na Duha Svetoga, premda se podrazumijeva da je tu uključen dar Duha. No ovdje je riječ o vjernikovu stanju, odnosno o vjernikovu duhu koji, kao ishod djelovanja Duha Svetoga, ima udio u značajkama Duha, kao što je Gospodin rekao: „Ono što je rođeno od Duha, duh je“. Timotej je po naravi mogao biti bojažljiv i povučen, ali Sveti Duh ne proizvodi duh strašljivosti, nego snage, ljubavi i razboritosti. Kod prirodnog čovjeka možemo naći snagu bez ljubavi ili pak ljubav koja je srozana na puku osjećajnost. Kod kršćanina koji je pod nadzorom Duha snaga je sparena s ljubavlju, a ljubav se izražava s razboritošću.

Stoga je vjernik, bez obzira na teško vrijeme, dobro opremljen snagom da može činiti volju Božju, izraziti Božju ljubav i razborito rasuđivati u stanju rasula.

(Red. 8). Odmah nakon što nas je podsjetio na duh svete smjelosti koji nam je dâ, apostol može reći: „Ne stidi se, stoga, svjedočanstva za našega Gospodina, ni mene, sužnja njegova.“ Svjedočanstvo za našega Gospodina je svjedočanstvo o slavi Krista kao čovjeka kojemu pripada vrhovna vlast nakon što je nadvladao svu Sotoninu moć. Petar se nije stidio svjedočanstva za našega Gospodina, jer je smjelo svjedočio: „Pouzđano, dakle, neka znade sav dom Izraelov da je Bog učinio i Gospodinom i Kristom toga Isusa, kojega ste vi razapeli“ (Dj 2,36). Netko je rekao: „Nakon što je đavao naveo čovjeka da protiv Krista učini sve što je mogao, Isus je, naposljetku, okrunjen slavom i čašću. To je, zacijelo, pobjeda!“

Tako se apostol i onda kada je propadanje zahvatilo Božji narod, kada je Sotonina pobjeda bila takva da je Pavao, napušten od svetih, bio u tamnici, a zlo uzimalo sve više maha, premda je duboko osjećao sve to rasulo, u svemu tome održao i bio iznad svega toga, spoznavši da Gospodinu Isusu pripada vrhovna vlast koja nadvisuje bilo kakav Sotonin utjecaj. Gospodin u slavi je njegov izvor. Zbog toga on veli: „*Ali Gospodin* je stajao uza me i krijepio me“; „I izbavit će me *Gospodin* od svakog zlog djela i očuvati me za svoje nebesko kraljevstvo“ (4,17.18).

Ispravno je to što mnogo govorimo o Kristovu zemaljskom životu, o Kristu na križu i o Kristu koji ponovno dolazi, ali kako rijetko govorimo o tome gdje je Krist u sadašnjosti, to jest u slavi Božjoj. No upravo je to svjedočanstvo za Gospodina – važno svjedočanstvo koje je potrebno u sadašnjosti, svjedočanstvo kojega se, kao što nam je rečeno, ne smijemo stidjeti.

Unatoč velikoj rasuli, propadanju među Božjim narodom, poteškoćama s kojima se moramo suočiti, napuštenosti jer nas sveti napuštaju (1,15), samovolji onih koji se protive (2,25.26) ili opakosti onih koji nam žele nanijeti zlo (4,14), naš nepogrešivi izvor uvijek mora biti u Gospodinu Isusu, koji je zdesna Bogu. Gledajući na njega i mi ćemo, poput apostola, biti uzdignuti iznad svih pogrešaka, bilo u nama samima ili u drugima. U svojim poteškoćama, nažalost, stvari možemo još više pogoršati nastojeći ih ispraviti vlastitom snagom. Ako se pak

okrenemo Gospodinu, vidjet ćemo, kao i Pavao, da je Gospodin uz nas kako bi nas osnažio i izbavio od svakog zlog djela.

Kako je, dakle, važno da dademo jasno svjedočanstvo o sadašnjem položaju Gospodina kao Čovjeka u slavi, kojemu pripada sva vlast, u kojemu je izvor svake pomoći da se održimo u najmračnijim danima. Štoviše, čuvajmo se toga da se ne stidimo onih koji u danima otpadništva smjelo nastoje dati Gospodinu mjesto koje mu pripada. Budi-
mo pripravnici, ako je potrebno, trpjeti zlo radi Evanđelja, znajući da možemo računati na Božju snagu, koja će nas poduprijeti.

(Rd. 9 i 10). Nakon što nas je upozorio da se ne stidimo svjedočanstva za Gospodina, ni onoga tko svjedoči za vrhovni položaj koji mu kao Gospodaru pripada pa zbog svoga svjedočanstva trpi prijekor, te nas ohrabrio da imamo udjela u patnjama za Evanđelje, apostol nastavlja podsjećajući nas na veličinu Evanđelja, koje je sila Božja onima koji su spašeni i pozvani (1 Kor 1,18.24). Spoznaja Gospodinove slave i veličine Evanđelja spriječit će da se stidimo svjedočanstva te nas pripremiti za to da sudjelujemo u patnjama za Evanđelje.

Iz ovih redaka je jasno da su spasenje i poziv dvije značajne teme spasenja. Spasenje, s jedne strane, objavljuje put spasenja; dok nam, s druge strane, predočuje Božju namjeru zbog koje smo spašeni. Mi smo skloni ograničiti Evanđelje na važno pitanje našega spasenja; ali kada tako činimo, gubimo mnogo dublji blagoslov koji je povezan s Božjom vječnom namjerom te tako propuštamo spoznati svoj nebeski poziv. Jasno je da je naše spasenje prvi glavni predmet Evanđelja i Bog ne želi da vjernik bude u bilo kakvoj nesigurnosti u pogledu toga spasenja, kao što i čitamo u ovim redcima: „On nas je spasio“. Blagoslovljeni učinak smrti i uskrsnuća Gospodina Isusa Krista jest to da onoga tko vjeruje postavi izvan dosega suda kojemu bi morao biti podvrgnut zbog svojih grijeha i da ga oslobodi od tijeka ovoga svijeta. Stoga čitamo: „Koji je dao samoga sebe za naše grijeha da nas izbavi iz sadašnjeg opakog svijeta“ (Gal 1,4). Premda sada, zapravo, jesmo u svijetu, u čudorednom smislu oslobođeni od njegove snage i njegova utjecaja te nismo od njega.

To je prvi dio Evanđelja i čini se da je većina Božjeg naroda zadovoljna time. No, ipak, Evanđelje navješćuje mnogo veće blagoslove, jer nam govori o Božjem pozivu. Bog nas nije samo spasio, nego čitamo i da „nas je pozvao svetim pozivom“. Taj poziv se još naziva „nebeskim pozivom“ (Heb 3,1) i „uzvišenim pozivom“ (Fil 3,14). Spasenje nas

oslobađa od naših grijeha i od svijeta koji je pod osudom; poziv nas povezuje s Nebom i svim onim duhovnim blagoslovima koje je Bog namijenio za nas u nebesima u Kristu. Zbog toga blagoslovi Božjeg poziva nisu „po našim djelima“, ni po našim zamislima, ni po našim željama, nego „po Njegovu naumu i milosti“.

No nisu samo isplaćeni naši dugovi, niti smo samo oslobođeni od utjecaja i snage ove pozornice na kojoj smo napravili te dugove, nego je, po Božjem naumu, onima koji ga ljube pripravljeno ono što „oko nije vidjelo, uho nije čulo, ni u srce čovječje nije ušlo“ (1 Kor 2,9). U Božjem pozivu, dok nam se predočuje bogatstvo nebeskih blagoslova i uvjerala nas se da su svi ti blagoslovi bili namijenjeni za nas u Kristu prije utemeljenja svijeta, objavljena nam je tajna Njegova srca. Iz toga vidimo da je Božja namjera za naš vječni blagoslov bila utvrđena mnogo prije nego što smo sagriješili ili dobili bilo kakvu odgovornost. Nikakvo zlo koje smo učinili, nikakav slom u Crkvi po pitanju njezine odgovornosti, ne može poništiti Božju namjeru, baš kao što je ne može pospješiti niti kakvo dobro koje smo učinili.

Taj vječni naum sada se očitovao dolaskom našega spasitelja, Isusa Krista, koji je uništio smrt te objelodanio život i neraspadljivost po Evanđelju. Otišavši u smrt, Krist je, za one koji vjeruju, podnio smrtnu osudu koja je bila nad nama te nam otvorio novo područje života i neraspadljivosti. Smrt ne može više spriječiti vjernika da stupi u to područje života i blagoslova prema Božjem naumu. No nije samo duša prešla iz smrti u život, nego će se i tijelo odjenuti u neraspadljivost. Tako je po Evanđelju objelodanjeno područje života i neraspadljivosti kojemu smrt ili raspadljivost nikada više ne mogu nauditi. U snazi Duha može se već sada uživati u tom novom području.

(Red. 11). Nadalje, to Evanđelje u svoj svojoj punini objavljeno nam je putem osobito izabrane posude – onoga koji je došao k nama kao apostol Isusa Krista za poganske narode. Zbog toga nam je ono objavljeno s odgovarajućim autoritetom, putem apostola koji je govorio ono što je primio objavom i nadahnućem.

(Red. 12). Štoviše, Pavao je zbog svog vjernog svjedočanstva morao trpjeti. Nije morao trpjeti ni zbog kakva zla djela. Njegova revnost kao navjestitelja, njegova odanost kao apostola poslanog od Krista i njegova vjernost Crkvi kao učitelja, osposobila ga je da može reći: „Zbog toga ovo i trpim.“ Utamničenje je bilo samo jedno od „ovoga“ što je taj vjerni sluga morao trpjeti. Postojalo je još mnogo toga

što je njegovo osjetljivo srce duboko osjećalo, jer „ovo“ je uključivalo napuštenost od onih koje je ljubio u Aziji i među kojima je tako dugo radio. Zatim je, također, trpio protivljenje onih koji su ispovijedali vjeru, a protivili se istini (2,25), progonstvo zlih ljudi (3,11-13) i otvorenu pakost pojedinih vjernika, kao što je bio Aleksandar, koji su apostolu nanijeli mnogo zla (4,14). No ipak je, znajući da trpi zbog svoje vjernosti kao sluga Isusa Krista, bio u stanju reći: „Ne stidim se.“ Nadalje, osim što se nije stidio, nije bio ni potišten niti je preko njegovih usta prešla ijedna riječ srdžbe zbog nepravdnosti svijeta, zbog toga što je bio napušten od mnogih kršćana, ili zbog nezahvalnosti i protivljenja mnogih kršćana. Bio je uzdignut iznad svake potištenosti, svake srdžbe i svake ogorčenosti, budući da je bio uvjeren da je Krist sposoban za onaj dan sačuvati ono što mu je bio povjerio. Kada je Krist bio vrijeđan, On nije zauzvrat vrijeđao, i kada je bio mučen, nije prijetio, nego se prepustio Onomu koji sudi pravedno. U duhu svoga Gospodara, Pavao je, suočen s patnjom, odbačenošću i vrijeđanjima, sve prepustio u Kristove ruke. Svoju čast, svoj ugled, svoj karakter, svoju obranu, svoju sreću, sve je povjerio Kristu znajući da ga Krist nikada neće napustiti, premda ga sveti mogu napustiti i čak mu se protiviti. Bio je uvjeren da je Krist sposoban zauzeti se za njega, obraniti njegovu čast i u „onaj dan“ ispraviti svaku nepravdu.

U svjetlu „onoga dana“, Pavao je mogao pobjedonosno koračati u „ovom sadašnjem danu“ sa svim njegovim uvredama, podrugivanjima i sramoćenjima. Mogli bismo se čuditi zašto je odani apostol dopustio da ga napuste čak i vjernici i protive mu se; ali nećemo se čuditi u „onaj dan“, kada će svaka pogreška biti ispravljena i kada će se svaka sramota, i patnja, i prijekor, pokazati na hvalu, čast i slavu tijekom dolaska Isusa Krista. Vjerni u ovaj sadašnji dan mogu uistinu biti mala i beznačajna manjina, kao što je i apostol Pavao, zajedno s nekolicinom onih koji su bili povezani s njim, bio potkraj svoga života; no u „onaj dan“ će se pokazati da je bilo daleko bolje biti s prezrenom nekolicinom negoli s nevjernim mnoštvom.

Tjelesna ispraznost želi biti popularna i važna te se pravi važnom pred svijetom i pred vjernicima; ali što se tiče onoga dana, bolje je zauzeti niže mjesto u skromnoj povučeniosti negoli javno mjesto u isticanju samoga sebe, jer će tada mnogi prvi biti posljednji, a posljednji prvi.

Mi pak možemo uistinu trpjeti i zbog vlastite pogreške, i to bi nas trebalo poniziti. No, svejedno, imajući pred sobom apostolov primjer, trebamo znati da bismo morali još više trpjeti ako bismo hodili u potpunoj vjernosti, jer uvijek vrijedi istina da će svi „oni koji hoće živjeti pobožno u Kristu Isusu biti progonjeni“ (3,12). Ako smo vjerni svjetlu koje nam je Bog dao i nastojimo hoditi u odvojenosti od svega što nijeće istinu, iskusit ćemo, u određenoj mjeri, da ćemo se morati suočiti s progonstvom i protivljenjem, i to u onom najgorem obliku, naime, od strane drugih kršćana. Blago nama ako, kada dođe kušnja, možemo poput Pavla sve prepustiti Gospodinu i čekati na Njegovu obranu u „*onaj dan*“. Ako slava toga dana po vjeri sjaji pred nama, namjesto da podlegnemo iskušenju i bunimo se zbog uvreda i nepravda koje nas mogu snaći, „radovat ćemo se i veseliti“, jer, veli Gospodin, „velika je vaša nagrada na nebu (Mt 5,12).

(Rd. 13 i 14). Nakon što je ukazao Timoteju da je to veliko Evanđelje sa svojim spasenjem i pozivom došlo k njemu iz od Boga nadahnutog izvora, apostol ga opominje neka se čvrsto drži „uzora zdravih riječi“ koje je čuo od njega. Timotej je istinu koja mu je priopćena u „zdravim riječima“ trebao držati po određenom redosljedu, ili po određenom uzoru, kako bi jasno i odlučno mogao razaznavati što je to što drži. Držanje toga uzora istine, koji mu je bio predočen „zdravim riječima“, bit će vidljivo u ispravnim odnosima prema drugome. Za nas se taj uzor nalazi u pisanoj Riječi, a osobito u Pavlovim poslanicama. Tako, primjerice, u poslanici Rimljanima imamo po redu predočene istine u pogledu našega spasenja, dok druge njegove poslanice daju uzor istine o crkvi, o Gospodinovu dolasku, kao i druge istine. Taj uzor se u kršćanstvu uvelike izgubio izdvajanjem pojedinih odjeljaka iz konteksta. Taj uzor, kakav nam je predočen u Pismu, moramo ljubomorno čuvati. Neki iskreni ljudi nastoje dati pregled svoga vjerovanja u vjeroispovijedanjima, tezama i teološkim tumačenjima. No, ipak, takvi ljudski pronalasci, kako god bili korisni na svome mjestu, nikada ne dosižu razinu cjelokupne istine i ne mogu zamijeniti nadahnuti uzor koji je predočen u Pismu.

Štoviše, taj uzor zdravih riječi koji smo primili od apostola ne treba držati samo kao neko vjerovanje s kojim se slažemo, nego u vjeri i ljubavi koja je u Kristu Isusu, živoj osobi o kojoj ta istina govori. Da bi istina bila učinkovita u našem životu, ona se mora držati „u vjeri i ljubavi koja je u Kristu Isusu“. Istina koja je s radošću primljena kada

je prvi put bila predočena duši, izgubit će svoju svježinu ako je se ne drži u zajedništvu s Gospodinom. Štoviše, istinu se može držati u zajedništvu s Kristom samo u snazi Duha Svetoga. Zbog toga se čitav niz istina koje su sadržane u tome uzoru zdravih riječi koji je bio predan Timoteju, trebao držati po Duhu Svetome koji prebiva u nama.

(Red. 15). Neizmijerna važnost držanja uzora istine u zajedništvu s Kristom, po snazi Duha, naglašena je u ozbiljnoj činjenici da se većina vjernika u Aziji odvrtila od onoga po kome je istina bila objavljena. Od Pavla su se odvrtili upravo oni vjernici kojima je bio objavljen nebeski poziv i cjelokupni niz kršćanskih istina. To ne znači da su se ti vjernici odvojili od Krista ili da su odbacili Evanđelje svoga spasenja; ali istinu o nebeskom pozivu, koju je apostol bio objavio, nisu držali u zajedništvu s Kristom i u snazi Duha. Zbog toga nisu bili spremni zajedno s njime prihvatiti odbačenost u ovome svijetu, koja je uključena u cjelokupnu kršćansku istinu. Očigledno je, dakle, da se ni u najprosvjetljenije vjernike ne možemo pouzdati u pogledu držanja istine. Ono dobro što nam je povjereno čuvat ćemo samo ako Krist u snazi Duha upravlja našim pobudama.

(Rd. 16-18). Spominjanje Onezifora i njegova doma vrlo je dirljivo. To dokazuje da uslijed toga što se mnoštvo odvrtilo od njega, apostol nije zaboravio ljubav i dobrotivost pojedinca i njegove obitelji. Zapravo je uslijed odvratanja mnoštva, to dragocjenijom postala naklonost nekolicine pojedinaca. Ako je veliko mnoštvo ražalostilo Pavlovo srce, postojao je barem jedan za kojega je mogao reći: „On me često krijepio.“ Drugi su ga se stidjeli, ali za toga je brata mogao reći: „Mojega se lanca nije stidio.“ Ako su se drugi odvrtili od njega, još uvijek je postojao jedan o kojemu je mogao napisati: „Brižno me potražio i našao.“ Kada su ga drugi zanemarili, sa zadovoljstvom je za toga brata mogao posvjedočiti „koliko mu je on služio“.

Kako li je moralo veseliti apostolovo srce to da u doba kada je bio napušten iskusi Kristovu naklonost i utjehu koja mu je bila iskazana putem toga odanoga brata. Ako Pavao nije zaboravio taj izraz ljubavi u dan svoje odbačenosti, ni Gospodin ga neće zaboraviti „u onaj dan“ – u slavni dan koji dolazi.

Put za pobožne u danima propadanja

(Drugo poglavlje)

Vjernik koji je poučen Božjim mislima mora priznati da ono što su ljudi učinili od Božje Crkve nije sukladno Božjoj Crkvi kakva je predočena u Pismu. To žalosno odstupanje od Božje riječi jasno pokazuje da su ljudi razorili Božju nakanu koju On ima za Crkvu u razdoblju njezina boravka u svijetu iz kojega je Krist odsutan. Malo je onih koji će nijekati da živimo u vremenu propadanja. No, prije svega, vrlo je važno jasno razumjeti što mislimo kada govorimo o propadanju Crkve.

Moramo se podsjetiti da je Crkva u Pismu prikazana na dva načina. S jedne je strane prikazana prema Božjem naumu, a s druge je strane prikazana u povezanosti s čovjekovom odgovornošću. U prvom vidu prikazana je u Pismu kao utemeljena na Kristu, Sinu Božjemu, sačinjena od svih istinskih vjernika, predodređena da bude privedena Kristu kao slavna Crkva, bez mrlje ili nabora ili nečega takvoga. Ona je, kao takva, ishod Kristova vlastita djela i vrata pakla ne mogu je nadvladati. Nikakvo propadanje ne može dodirnuti Kristovo djelo niti poništiti Božji vječni naum za Krista i Crkvu.

U drugom vidu, Crkva je prikazana u svojoj odgovornosti da svjedoči za Krista u doba Njegove odsutnosti i da potrebitom svijetu predočuje Božju milost. Crkva je, nažalost, potpuno podbacila u pogledu te svoje odgovornosti. Uslijed nedostatka ovisnosti o Gospodinu, pokornosti Duhu i poslušnosti Riječi, Božji narod je postao podijeljen i raštrkan; a nedostatak budnosti doveo je do toga da se stvori mnoštvo koje ispovijeda vjeru, koje obuhvaća i vjernike i nevjernike. Ishod toga je da je ono što svijet smatra crkvom, daleko od predočavanja Kristove slave; naprotiv, to je „nijekanje Kristove naravi, ljubavi, svetosti i naklonosti“. Zbog toga je na Zemlji razoreno svjedočanstvo Crkve. Činjenica da moramo govoriti o onome što se naziva crkvom i što je vidljivo, i o duhovnoj crkvi, koja je sačinjena od svih istinskih vjernika i koja je nevidljiva, samo pokazuje kako je propadanje potpuno.

Kada, dakle, govorimo da živimo u doba propadanja, mislimo da nas je dopalo živjeti u doba kada je razoreno svjedočanstvo Crkve za odsutnoga Krista. U Otkrivenju, u porukama upućenim sedmorim cr-

kvama, imamo proročki pregled povijesti Crkve na Zemlji, u kojemu je ona prikazana kao odgovoran svjedok za Krista. U tome pregledu je sâm Gospodin s božanskom točnošću prorekao sve veći pad Crkve u ispunjavanju njezine odgovornosti, koji je započeo napuštanjem prve ljubavi, a završit će stanjem tako odvratnim za Krista da će ona na posljetku biti ispljunuta iz Njegovih usta.

No Pismo daje i daljnje svjetlo u pogledu razdoblja propadanja. U ovoj drugoj poslanici Timoteju nemamo samo proroštvo o propadanju, nego Duh Sveti putem apostola Pavla pobožnima daje sasvim određene upute po kojima trebaju postupati kada nastupi propadanje. Kako god mračno doba, koliko god veliko propadanje, Božji narod nije ostavljen bez božanskog vodstva. Božje milosrđe zacrtalo je put za Njegov narod u danima propadanja. Moguće je da nam nedostaje vjere u Boga i odanosti Kristu, koja je nužna da bismo pošli tim putem; pa ipak je on zacrtan u Božjoj riječi za poslušnost vjere.

Stoga zaključujemo da je za razumno prihvaćanje Božjeg puta usred propadanja nužno dvoje. Prvo: nužno je da donekle poznamo Pavlov nauk (u koji je uključena istina o Evanđelju i istina o Crkvi). Drugo: moramo biti u ispravnom duhovnom stanju. Bez ikakve spoznaje o Crkvi kako je predočena u Pismu, bit će nemoguće procijeniti razmjer propadanja; a bez ispravnog duhovnog stanja, vjernik neće biti spreman poći putem koji je Bog zacrtao usred propadanja.

Pavao, očigledno, pretpostavlja da je onaj kome piše dobro upoznat s njegovim naukom. U prvom i drugom poglavlju on govori o onome što je Timotej čuo od njega (1,13; 2,2), a u trećem poglavlju veli: „Ti si u potpunosti upoznao moj nauk“ (3,10). Stoga u ovoj drugoj poslanici nema doktrinarne objave istine o Crkvi. Takvu istinu apostol je u potpunosti predočio u poslanicama Efežanima i Kološanima, u prvoj poslanici Korinćanima i u prvoj poslanici Timoteju. U ovom drugom poglavlju druge poslanice Timoteju objavljen nam je Božji put za nas u danima propadanja i kakvo je duhovno stanje nužno da bismo pošli tim putem. Želimo li biti u skladu s Božjim mislima za ovo sadašnje razdoblje rasula, bit će dobro da uz molitvu proučimo ovo važno poglavlje. Istine sadržane u ovome poglavlju mogle bi se sagledati sljedećim redoslijedom:

- a) duhovno stanje koje je neophodno za razaznavanje i prihvaćanje Božjeg puta za nas usred rasula kršćanstva (rd. 1-13);

- b) kratak pregled razvoja zla koje je dovelo do kvarenja kršćanstva (rd. 14-18);
- c) izvori pomoći za pobožne i Božji put za pojedinca usred propadanja (rd. 19-22);
- d) Duh u kojemu treba susretati one koji se protive Božjem putu (rd. 23-26).

a) Duhovno stanje koje je potrebno za Božji put u danima propadanja (rd. 1-13)

(Red. 1). Duhovna milost je prva velika nužnost u danima slabosti. Zbog toga u prvom retku nalazimo opomenu: „Budi jak u milosti koja je u Kristu Isusu.“ Da bi se moglo čvrsto stajati nasuprot plimi zla, da bi se moglo zakoračiti na taj put koji je Gospodin usred pokvarenosti kršćanstva zacrtao za one koji su Njegovi, te da bi se moglo nastaviti postojano hoditi na tome putu unatoč rasula, protivljenja i napuštenosti, potrebna je velika milost – milost koja je u Kristu Isusu. Kakvo god bilo protivljenje Božjem putu, kakve god bile poteškoće da se ustraje na njemu, kakva god bila iskušenja da ga se napusti, Gospodina milost dovoljna je da osposobi vjernika da nadvlada sva protivljenja, izdigne se iznad svake poteškoće, odupre se svakom iskušenju te poslušava Njegovu riječ i postupa sukladno Njegovim mislima. Kao što je netko rekao: „Kakva god bila potreba, Njegova punina uvijek je ista, neumanjena i dostupna.“ Duhovna milost je prva nužnost za „vjernog čovjeka“ u danima nevjernosti. Nadalje, milost o kojoj apostol govori više je negoli „milostivi duh“. Ona podrazumijeva da u Kristu, koji je uskrsnuo i uzašao, od dana rođenja Crkve na Zemlji do posljednjeg dana njezina boravka ovdje, postoji dostatan izvor koji će Božjeg čovjeka osposobiti da svoj život svjedočanstva i službe vodi bez pribjegavanja bilo kakvim ljudskim pomagalima, koja su u danima propadanja mnogi prihvatili. Pišući Korinćanima, apostol je mogao zahvaliti Bogu za „milost Božju“ koja im je dana u „Kristu Isusu“; a zatim odmah pokazuje da je ta milost „riječ nauka“, „znanje“ i „darovi“, u čemu su se obogatili u Kristu (1 Kor 1,4-7). Ako želimo udovoljiti Božjim mislima, svaka opomena u ovome poglavlju još će više produbiti naš osjećaj potrebe za milošću koja je u Kristu Isusu.

(Red. 2). Drugo: nije potrebna samo milost, nego oni koji su vjerni, kako bi spoznali Božje namisli za dane propadanja i bili osposobljeni da pouče druge, moraju posjedovati i istinu. Nadalje, istina koja je

potrebna za dane propadanja nije samo istina koja se nalazi u Pismu kao cjelini, nego sasvim osobito istina kakvu je apostol priopćio u nazočnosti mnogih svjedoka. U danima propadanja apostolski spisi postaju odlučujući kamen provjere po kome se može prepoznati „vjerne ljude“. „Mi smo od Boga“, veli apostol Ivan, i: „Onaj tko poznaje Boga, nas sluša“ (1 Iv 4,6).

Da bismo, dakle, u svim razdobljima mogli posjedovati istinu, Timotej je poučen neka „ono“ što je čuo od apostola, preda vjernim ljudima koji će, kada na njih dođe red, biti sposobni i poučiti druge. Božji je put to da istina sadržana u apostolskim spisima bude predana onima koji su sposobni poučiti druge. Tjelesna samodostatnost i samodopadnost može se hvastati da joj nije potrebna pomoć drugih; no premda je Bog suveren i može poučiti izravno iz svoje Riječi, Njegov uobičajeni put je to da ostanemo uzajamno ovisni jedni o drugima – da kao učenici primamo pouku te da istinu i svjetlo koje smo primili priopćimo drugima.

Štoviše, važno je znati da ono što predajemo nije neka službena ovlast, ili službenički položaj, nego istina. Timotej nije imao ni nalog ni ovlasti da pojedincu ili nekoj osobitoj skupini pojedinaca preda isključivo i službeno pravo na propovijedanje. Objavljena istina, zaštićena od zablude putem mnogih svjedoka, bilo je ono što je trebao predati drugima. U svjetlu ovog retka Pisma mogli bismo preispitati sami sebe, to jest kako mi ispunjavamo svoju odgovornost u predavanju drugima dragocjenog nasljeđa istine koju smo naučili od vjernih ljudi. Držati se istine i predati je drugima moguće je samo ako smo jaki u milosti koja je u Kristu Isusu.

(Red. 3). Držanje istine u danima općeg otpadništva uključuje patnju. Mi po naravi izbjegavamo patnju. Zbog toga je Timotej upozoren, a i svaki koji želi biti odan Kristu, neka se „zlopata kao dobar vojnik Isusa Krista“. Naše „zlopaćenje“ na koje smo pozvani, može biti neznatno u usporedbi s Pavlovim; ali gdje god danas vjernik odbaci zabludu i stoji za istinu, mora biti pripravan da se, u nekoj mjeri, suoči s protivljenjem (2 Tim 2,25), progonstvom (2 Tim 3,12), napuštenošću (2 Tim 4,10) i pakošću (2 Tim 4,14); a to, kao i u pogledu apostola, može doći i od vlastite braće. To, međutim, uključuje patnju; a kada je patnja nepravedna, mi smo skloni osveti. Zbog toga nas se podsjeća da se zlopatimo, ne kao naravni ljudi, nego kao „dobar vojnik Isusa Krista“. Dobar vojnik slušat će svog predvodnika i postupati kao i on. Krist je

veliki Predvodnik našeg spasenja i On je do svoga mjesta u slavi došao „kroz patnju“ te nam ostavio savršeni primjer strpljive patnje, jer „mučen nije prijetio, nego se prepustio onomu koji sudi pravedno“ (1 Pet 2,23). Da bismo postupali na način koji je tako suprotan našoj naravi, zaista je nužno da budemo „jaki u milosti koja je u Kristu Isusu“.

Gospodin Isus ima vrhovnu vlast i u dogledno vrijeme će primijeniti tu vlast po kojoj će sve neprijatelje podložiti pod svoje noge. No danas je još uvijek dan milosti; dan suda za neprijatelje milosti još nije došao. Zbog toga nam nije potrebna snaga da skršimo svoje neprijatelje, nego milost da se zlopatimo. Stjepan je, okružen svojim neprijateljima koji su škripali zubima na njega i kamenovali ga, postojano gledao u nebo, u „Isusa gdje stoji zdesna Bogu“. No iako je Isus Gospodin na položaju vrhovne vlasti, On, općenito, ne postupa tako da tom vlašću skrši protivnike svojih slugu, niti je Stjepanu dao snagu da skrši svoje neprijatelje. Učinio je ono što je u savršenu skladu s razdobljem milosti. Dao je milost po kojoj je Stjepan bio toliko jak u milosti koja je u Kristu Isusu da je bio sposoban zlopatiti se i, kao dobar vojnik Isusa Krista, nije prijetio niti je vrijeđao svoje progonitelje; naprotiv, molio je za njih i prepustio svoj duh Gospodinu.

Slično je i Pavao svojedobno bio jak u milosti koja je u Kristu Isusu te se radi Krista zlopatio pa svoj život, svoju sreću i sve svoje povjerio Kristu za „onaj dan“ (2 Tim 1,12).

(Red. 4). Četvrto: ako svim srcem prihvatimo Božji put u danima propadanja, bit će neophodno da se čuvamo zapletanja u stvari ovoga života. Apostol ne želi reći da ne trebamo mariti za stvari ovoga života ili da smo nužno pozvani napustiti svoj zemaljski posao. U drugim spisima on opovrgava takvu misao, jer nas jasno poučava da radimo vlastitim rukama, pošteno zarađujući, te za samoga sebe govori: „Znate da su ove ruke poslužile mojim potrebama“ (Dj 20,34). No on nas upozorava da stvarima ovoga života ne dopustimo da nam toliko oduzimaju vrijeme, iscrpljuju našu snagu i tako zaokupe naše misli da postanemo zapleteni kao u mrežu pa više ne budemo slobodni izvršavati Gospodinovu volju. Dobar vojnik Isusa Krista ne nastoji ugoditi sebi, pa čak ni drugima, nego prvenstveno i nadasve želi ugoditi Onome tko ga je izabrao da bude vojnik. U oda-noj privrženosti Onome tko nas je izabrao da budemo vojnici pod Njegovim vodstvom, i nastojeći ugoditi samo Njemu, trebali bismo

odbaciti svaku ljudsku organizaciju u kojoj se upravlja putem nekog ljudskog autoriteta. Izbjeći zapletanja u stvari ovoga života i biti odan Predvodniku našega spasenja moguće je samo ako smo jaki u milosti koja je u Kristu Isusu.

(Red. 5). Peto: upotrebljavajući javna natjecanja kao prikaz, apostol veli: „Natječe li se tko, ne ovjenčava se ako se zakonito ne natječe.“ Tako se i u duhovnom području nagradni vijenac neće davati za veliku djelotvornost ni za množinu izvršene službe, nego za vjernost u služenju. Vijenac se daje onome tko se zakonito natječe. Neki pokušavaju obrazložiti da u danima velike slabosti svatko od nas mora prihvatiti bilo kakve načine koje smatra najboljima za izvršenje svoje službe. Kako bismo se mogli suprotstaviti takvim obrazloženjima, upozoreni smo da smo i u danima propadanja još uvijek obvezni „zakonito se natjecati“. Stoga je osuđeno uvođenje tjelesnog postupanja, ljudskih izuma i svjetovnih pomagala u Gospodinovu službu. Kako bismo služili prema načelima Pisma, nužno je da budemo „jaki u milosti koja je u Kristu Isusu“.

(Red. 6). Šesto: vjeran sluga mora biti pripravan raditi prije negoli može primiti udio od plodova. Sada nije vrijeme počinka; vrijeme je rada: vrijeme žetve i berbe tek dolazi. Mi smo često nestrpljivi da vidimo plod; ali bolje je ustrajati u svome poslu znajući da Bog nije nepravedan da zaboravi naše „djelo vjere i trud ljubavi“. Vjerni sluga čeka da od Onoga kome nastoji ugoditi čuje riječi „dobro si učinio“, da primi vijenac nakon što se natjecao zakonito i da primi udio od plodova nakon što se trudio.

(Red. 7). No nije dovoljno samo posjedovati ove opomene i općenito priznavati njihovu istinitost. Da bi one upravljale našim životima, moramo razmotriti što apostol govori; i dok razmišljamo o tome, Gospodin će nam dati razumijevanje u svemu. Ako si ne uzmemo vremena za razmišljanje, slabo ćemo napredovati u božanskom razumijevanju. Apostol nam je predočio određene istine, ali nam on ne može dati razumijevanje. Samo Gospodin to može. Stoga čitamo da Gospodin učenicima nije „otvorio“ samo Pisma, nego im je otvorio i „razum da razumiju Pisma“ (Lk 24,27.32.45).

(Red. 8). Nadalje, kako bi nas ohrabrio da postupamo po ovim uputama, apostol naš pogled usmjerava na Krista. Trebamo se „spominjati da je Isus Krist, od sjemena Davidova, uskrsnuo od mrtvih, po mo-

jem evanđelju.“ Ne trebamo se sjećati samo uskrsnuća kao činjenice, nego Onoga tko je uskrsnuo, i to kao čovjek od sjemena Davidova. Jesmo li pozvani trpjeti na putu vjernosti? Zapamtimo, dakle, da je naše zlopaćenje neznatno u usporedbi s trpljenjem koje je On morao podnijeti. Ako nas zbog nekog malog iskaza vjernosti u našem životu mnogi, pa čak i među Božjim narodom, napuste, protive nam se i vrijeđaju nas, spominjimo se da je Krist na svom savršenom putu uvijek bio vjeran Bogu te išao okolo čineći ljudima dobro; no ipak je, zbog svoje vjernosti, uvijek podnosio poniženje. Stoga je mogao reći: „Jer zbog tebe sam poniženje podnosio“, i opet: „I zlom mi za dobro uzvратиše, i mržnjom za ljubav moju“ (Ps 69,7; 109,5).

Ako smo na putu služenja opomenuti da izdržimo patnju nastojeći ugoditi samo Njemu koji nas je izabrao, sjetimo se da je Krist bio u stanju reći: „Ja uvijek činim ono što je njemu ugodno“ (Iv 8,29). Gospodina ništa nije moglo pomaknuti s puta potpune poslušnosti Ocu. On se trudio imajući u vidu plod svoje muke; jer rekao je: „Dok je još dan, moram činiti djela onoga koji me poslao“ (Iv 9,4). Sada je dovršio djelo koje mu je Bog bio dao da učini; patnja i muka je završila, i vidimo ga uskrslog i ovjenčanog slavom i čašću kako bi u uskrsnuću primio „plod muke duše svoje“. Stoga se na svome putu u svojoj patnji i mucima „spominjimo Isusa Krista“.

(Red. 9). No nemamo samo savršen uzor Gospodina Isusa na Njegovom putu patnje i muke, nego imamo i primjer apostola Pavla koji se, odano objavljujući Evanđelje, nemalo zlopatio u patnjama Kristova života. Umjesto da mu u ovome svijetu bude iskazana čast, on se zlopatio sve do okova kao zločinac. Tako je slijedio stope svoga Gospodara, koji je od vjerskoga svijeta svoga doba bio optužen da je „izjelica i vinopija“, da ima „zloduha“ i da je „grešnik“ (Lk 7,34; Iv 8,48; Iv 9,24).

No nikakvo progonstvo od strane svijeta ne može spriječiti da blagoslov dopre do Božjih izabranih. Svijet može okovati propovjednika, ali ne može okovati Božju riječ. Neprijateljstvo svijeta, koje je okovalo Pavla, zapravo je samo postalo prigodom da on donese Evanđelje svjetskim uglednicima te iz sužanjstva napiše poslanice koje tako prekrasno objavljuju naš poziv.

(Red. 10). Mi možda nismo pripravniji podnijeti mnogo patnje ili vrijeđanja, ali apostol je mogao reći: „Sve podnosim radi izabranih, da i oni postignu spasenje koje je u Kristu Isusu s vječnom slavom.“ Net-

ko drugi je rekao: „Kako malo njih bi se, od onda pa do danas, usudilo izgovoriti ove riječi kada je u pitanju njihovo vlastito iskustvo! No, ipak, i mi možemo u određenoj mjeri ozbiljno čeznuti za time; ali to kod vjernika pretpostavlja ne samo da ima čistu savjest i srce koje gori ljubavlju, nego da je u potpunosti osudio samoga sebe i da Krist vjerom prebiva u njegovu srcu“ (W. Kelly).

Božji izabranici zasigurno će postići spasenje i dospjeti do slave; no ipak će se na njihovu putu u slavu protiv njih u bojne redove svrstati sva Sotonina sila, neprijateljstvo svijeta i pokvarenost koje ima u kršćanstvu. Tako će oni kroz kušnju i patnju dospjeti do slave. Kako bi izabrani uspješno prošli kroz takve okolnosti, bit će potrebna „milost koja je u Kristu Isusu“, koja je najčešće poslužena putem Njegovih vjernih slugu.

(Rd. 11 i 12). Kako bi nas ohrabrio da se spominjemo Isusa Krista i slijedimo apostolov primjer u prihvaćanju puta patnje i muke, apostol nas podsjeća na vjerodostojnu riječ: „Ako smo zajedno s njime umrli, zajedno s njime ćemo i živjeti.“ Kada smo pozvani da „pretrpimo sve“, pa čak i smrt, nemojmo zaboraviti da sadašnji život možemo dati u svjetlu velike istine koja glasi: budući da smo umrli s Kristom, zasigurno ćemo s Njime živjeti. I nećemo samo živjeti s Njime, nego, „ako trpimo, s njime ćemo i vladati.“

(Rd. 12 i 13). No imamo i ozbiljno upozorenje: „Ako ga se odrekne-mo, i on će se nas odreći; ako smo nevjerni, on svejedno ostaje vje-ran: ne može sebe zanijekati.“ To odricanje nije neki pojedinačan slučaj, kako god sramotan, kao odricanje apostola Petra, nego stalan stav onih koji se, bez obzira na svoje ispovijedanje vjere, odriču Si-nove slave i djela. I On će se takvih odreći, kao što je istinito rečeno: „Bog bi prestao biti Bog ako bi prihvatio obeščašćivanje svoga Sina.“ Usred sve nevjernosti kršćanstva Kristu, „On ostaje vjeran: ne može sebe zanijekati.“

Uvodni redci ovog važnog poglavlja, dakle, jasno pokazuju da za razaznavanje Božjega puta u danima propadanja i, nadalje, za vje-rno hodanje tim putem unatoč napuštenosti, protivljenju i zlobi, nije nužna božanska sila koja će skršiti naše neprijatelje, nego milost koja je u Kristu Isusu, koja će nas osposobiti da se zlopatimo – milost koja nastoji ugoditi Njemu koji nas je izabrao, milost koja će nas voditi da se natječemo zakonito odbacujući sve tjelesne i svjetovne načine, i

milost koja će nas pripraviti da se strpljivo trudimo dok čekamo na plodove svoga rada.

Štoviše, neće nam biti potrebna samo milost koju nam poslužuje Gospodin u slavi, nego i duhovno razumijevanje koje može dati samo Gospodin i, iznad svega, to da budemo usredotočeni na samoga Gospodina – istinskoga čovjeka od sjemena Davidova, ali i čovjeka koji je živ u slavi, izvan dosega snage smrti.

b) Razvoj zla koje je dovelo do kvarenja kršćanstva (rd. 14-18)

U uvodnim redcima ovoga poglavlja predloženo nam je duhovno stanje koje bi trebalo biti značajka „vjernih ljudi“ i osposobiti ih da prepoznaju žalosno odstupanje od istine, kao i Božji put usred propadanja. Prije negoli nam izloži Božji put, apostol se od četrnaestoga do osamnaestoga retka kratko dotiče nekih zala koja su dovela do propadanja Crkve u području njezine vlastite odgovornosti.

(Rd. 14-16). Već iz prvog poglavlja znamo da su se svi u Aziji odvratili od apostola Pavla. To znači da se Crkva nije održala na visini svog nebeskog poziva. Prvi korak u propadanju Crkve bilo je napuštanje njezine nebeske osobnosti. Uvijek je to tako, naime, da se najprije napušta ona najuzvišenija istina. To napuštanje nebeskoga poziva ostavilo je otvorena vrata za nametanje svijeta i tijela. U prvome retku ovoga odjeljka Božji sluga govori o prvotnom očitovanju propadanja. Ukazuje na to da je propadanje započelo mudrovanjima ljudskoga uma koje su dovele do „rječoborstva, koje nije korisno“ te, naposljetku, do napuštanja „riječi istine“.

Upozorava nas protiv rječoborstva te nas ne podsjeća samo na riječ istine, nego i na ispravno razlaganje riječi istine. Sve Pismo je riječ istine, i kakva li samo šteta može nastati samovoljnim tumačenjem Pisma ili upotrebljavanjem tekstova izvan njihova konteksta ili, kako Petar veli, iskrivljivanjem Pisma na vlastitu propast.

Zatim smo upozoreni na daljnje propadanje. Beskorisno mudrovanje iz četrnaestoga retka izroditi će se u „svjetovne i isprazne brbljarije“. Brbljarije koje su svjetovne, prema onome što je božansko odnose se kao da je obično, budući da uzimaju olako ono što je sveto. Isprazne su zbog toga što dokazi koje iznose nemaju nikakve osnove.

Nadalje, upozoreni smo da će te svjetovne i isprazne brbljarije uzeti još više maha. Pavao u pogledu mnoštva koje ispovijeda kršćanstvo

ne gaji nikakvu nadu da će se ta silazna putanja ikada trajno prekinuti. Naprotiv, izričito nas upozorava da će zlo „sve više napredovati“.

Štoviše, upozoreni smo da će s porastom svjetovnih i ispraznih brbljarija doći i do porasta bezbožnog ponašanja. Svjetovni razgovori vode k bezbožnom življenju. Držanje ili promicanje zablude uvijek će loše djelovati na izvanjsko ponašanje. Nemarnost prema nauku vodi k nemarnosti u ćudoređu.

(Rd. 17 i 18). Daljnji strašan ishod porasta svjetovnih brbljarija i bezbožnosti bit će razaranje temeljnih kršćanskih istina u umovima ljudi, jer čitamo da će se riječ tih svjetovnih brbljavaca širiti kao rak-rana koja izjeda i uništava živo tkivo tijela.

Apostol tako, korak po korak, božanskom umješnošću pokazuje tijek napredovanja zla koje je pokvarilo kršćanstvo. Prvo: ljudsko mudrovanje o riječima, koje ničemu ne koristi; drugo: rječoborstvo koje se izrođuje u svjetovne i isprazne brbljarije; treće: sve veći porast svjetovnih i ispraznih brbljarija, vodit će k bezbožnosti i izvanjsko ponašanje ljudi koji ispovijedaju da su kršćani postupno će se srozavati na tako nisku razinu da će oni postupati bez Božjeg straha; četvrto: bezbožno življenje razarat će u ljudima temeljne kršćanske istine.

Kako bi pokazao učinak toga u što će se kršćanstvo izroditi te zla u koje će ono upasti, apostol iznosi dva ozbiljna primjera. Himenej i Filet, dvojica koja su ispovijedala da su kršćani, naučavali su zabludu. Namjesto da su „ispravno razlagali riječ istine“, oni su zastranili u pogledu istine. Naučavali su da se uskrsnuće već zbilo. Oni, očigledno, nisu nijekali uskrsnuće, nego izgleda da su ga produhovljavali i tvrdili da se ono, na neki način, već dogodilo. Takvu se zabludu ne može samo tako odbaciti, kao neke divlje umotvorine neodgovornih zanesenjaka. No koliko god nerazumna bila zabluda, apostol predviđa da će ona pokvariti crkvu i djelovati poput rak-rane. Nije teško predvidjeti da će ona „rušiti vjeru“ onih koji prihvaćaju zabludu. Ako je uskrsnuće već bilo, jasno je da su vjernici postigli svoje konačno stanje već ovdje na Zemlji, što će dovesti do toga da će crkva prestat i očekivati Gospodinov dolazak, izgubiti istinu o svom nebeskom odredištu te odbaciti karakter tuđinca i putnika na Zemlji. Crkva će se, nakon što je izgubila svoj nebeski karakter, udomačiti na Zemlji te zauzeti svoje mjesto kao dio sustava koji vlada svijetom i zalaže se za njegovo poboljšanje.

Kada to bude postignuto, đavlov će posao biti učinjen i on neće više koristiti svoje podložnike da šire određene zablude. Danas vjerojatno nitko ne bi pokušao naučavati da je uskrsnuće već bilo, ali ishod te neobične zablude ostao je i potpuno se razvio u kršćanstvu. Konstitucija, administracija, religijski naponi i misionarska revnost kršćanstva prihvaćaju kao gotovu činjenicu da je Crkva ovdje kod kuće te da nastojeći poboljšati svijet i uljuditi pogane obavlja svoju zadaću kako bi ovaj svijet učinila prihvatljivim i poželjnim mjestom.

c) Božji put za pojedinca u danima propadanja (rd. 19-22)

(Red. 19). Nakon što je pretekao zlo stanje u koje će upasti kršćanstvo, apostol nas sada poučava kako trebamo postupati usred propadanja. No prije toga on nam, radi utjehe naših srdaca, iznosi dvije nadasve važne činjenice.

Prvo: kako god bila velika čovjekova pogreška, „temelj Božji stoji čvrsto“. Temelj je Božje vlastito djelo, koji god oblik to djelo imalo, bilo da je to temelj u duši ili temelj Crkve na Zemlji, koji je položen putem apostolâ i dolaskom Duha Svetoga. Nikakva ljudska pogreška ne može ukloniti temelj koji je Bog postavio, niti spriječiti Boga da dovrši ono što je započeo.

Drugo: radi naše utjehe rečeno nam je: „Poznaj Gospodina one koji su njegovi“. Netko je rekao: „To poznavanje nije ništa manje negoli poznavanje između srca i srca, odnos između Gospodina i onih koji su Njegovi.“ Zbrka je postala tako velika, vjernici i nevjernici su toliko blisko povezani da mi, u pogledu mnoštva, ne možemo s točnošću utvrditi tko je Gospodinov, a tko nije. Kakva li je utjeha da u takvu stanju znamo da ono što je od Boga ne može biti uklonjeno te da oni koji su Gospodinovi, premda su skriveni u mnoštvu, ne mogu biti izgubljeni.

Božje djelo i Gospodinovo vlastito djelo bit će objelodanjeno u „onaj dan“ na koji se apostol opetovano poziva u ovoj poslanici (1,12.18; 4,8).

Nakon što je utješio naša srca ukazavši nam na trajnost Božjeg djela i na sigurnost onih koji su Gospodinovi, Božji sluga poučava pojedinca kako treba postupati usred pokvarenosti u kršćanstvu.

Nakon odlaska apostolâ, brzo je započelo propadanje i nastavilo se tijekom povijesti, sve do danas, kada u kršćanstvu vidimo ozbiljno stanje koje je Pavao pretekao. Štoviše, kao što smo vidjeli, apostol

nije u pogledu mnoštva izrazio nikakvu nadu za oporavak. Naprotiv, upozorio nas je više negoli jednom da će zlo tijekom vremena uznapredovati. Neće samo napredovati svjetovne i isprazne brbljarije (2,16), nego će zli ljudi i zavodnici napredovati iz zla u gore (3,13) te će doći doba kada oni koji ispovijedaju da su kršćani neće podnositi zdravi nauk, nego će odvratiti svoje uši od istine (4,3.4).

Ako, dakle, kao što smo vidjeli, nema izgleda za oporavak velikoga kršćanskoga mnoštva, kako bi trebao postupati pojedinac koji želi biti vjeran Gospodinu? Na to nadasve ozbiljno pitanje apostol odgovara u odjeljku koji slijedi – odjeljku u kojemu je jasno zacrtan Božji put za pojedinca u danima propadanja (rd. 19-22).

Prije svega, uočimo da nam nije rečeno da napustimo ono što se naziva kućom Božjom na Zemlji. To je nemoguće, osim u slučaju da napustimo Zemlju ili postanemo otpadnici. Mi ne trebamo odbaciti ispovijedanje kršćanstva zbog toga što je to ispovijedanje u rukama čovjeka postalo pokvareno. Nadalje, nije nam rečeno da poboljšamo pokvareno vjeroispovijedanje. Kršćanstvo kao cjelina ne može se poboljšati.

No ako ne trebamo odbaciti vjeroispovijedanje, ni nastojati poboljšati mnoštvo, ni mirno sjediti i odobravati pokvarenost povezavši se s njome, kojim putem trebamo poći?

Nakon što je utješio naša srca, apostol nastavlja pokazivati put kojim Bog želi da vjernik pojedinac ide u danima propadanja. Možemo biti sigurni da, koliko god mračno bilo doba, koliko god teška bila vremena, koliko god velika bila pokvarenost, nikada nije bilo niti će ikada biti razdoblja u povijesti Crkve na Zemlji u kojemu bi pobožni bili ostavljeni bez upute u pogledu puta kojim usred rasula trebaju ići. Bog je predvidio rasulo i Bog je pripremio svoju riječ za razdoblje rasula. Uslijed nedovoljne upućenosti moguće je da ne razaznajemo put, uslijed nevjere moguće je da ustuknemo i ne idemo njime; no, ipak, Božji put za nas je jasno zacrtan, kako u najmračnije tako i u najsvjetlije doba.

Ako je Bog, dakle, zacrtao put za svoj narod u danima propadanja, očigledno je da naša zadaća nije pronalaziti put za sebe ili samo činiti ono najbolje što možemo. Naša je zadaća nastojati prepoznati Božji put i poći njime u poslušnosti vjere uzdajući se u Božju milost da će nas ona održati na tome putu.

Odvajanje od zla prvi je korak na Božjem putu. Ako ne mogu popraviti ono što je zlo u kršćanstvu, odgovoran sam da sâm budem ispravan. Premda ne mogu odustati od ispovijedanja kršćanstva, mogu se odvojiti od onoga što je zlo među onima koji ga ispovijedaju. Pomno promotrimo koliko puta se različitim izrazima i na različite načine u ovoj poslanici poziva na odvajanje. Apostol govori:

„A svjetovnih se i ispraznih brbljarija kloni“ (2,16)

„Neka odstupi od nepravde“ (2,19)

„Ako se, stoga, tko očisti od toga“ (od nečasnih posuda) (2,21)

„I od mladenačkih strasti bježi“ (2,22)

„A glupa i neuka propitkivanja odbijaj“ (2,23)

„Takvih se kloni“ (3,5).

Dakle, prva obveza svih koji imenuju ime Gospodinovo jest odstupati od nepravde. Gospodinovo ime ne smijemo povezivati s bilo kojim oblikom zla. Zbrka i nered u kršćanstvu poprimili su takve razmjere da bismo, s jedne strane, olako mogli pogrešno prosuditi da netko nije Gospodinov, premda je u svome srcu istinski vjernik; ali: „Poznaje Gospodin one koji su njegovi.“ S druge strane pak je onaj koji priznaje Gospodina odgovoran za to da odstupi od nepravde. Odbije li učiniti tako, ne može se žaliti da ga se pogrešno prosuđuje. U danima zbrke nije više dovoljno da određena osoba priznaje (ispovijeda) Gospodina. Njegovo ispovijedanje mora biti podvrgnuto provjeri. Provjera se sastoji u ovome: pokorava li se on Gospodinovu autoritetu tako da je odstupio od nepravde? Ostati povezan sa zlom i imenovati ime Gospodinovo znači povezati Njegovo ime sa zlom.

(Rd. 20 i 21). Drugo: ne trebamo se odvojiti samo od nepravde, nego i od osoba koje su povezano sa zlom, a koje se ovdje nazivaju nečasnim posudama. Kako bi pokazao stanje u koje je palo kršćanstvo, apostol kao slikoviti prikaz koristi veliku kuću nekog čovjeka. Ono što se na Zemlji predstavlja Božjom kućom, namjesto da bude odvojeno od svijeta i u suprotnosti sa svijetom, postalo je poput svijeta i kuća u svijetu, u kojima se nalaze posude od različitih materijala i za različitu uporabu, ali se tamo časne posude mogu naći u dodiru s nečasnim posudama. No da bi posuda bila korisna Gospodaru, ne smije biti u dodiru s nečasnim posudama.

Primjena tog slikovitog prikaza znači da vjernik koji želi biti koristan Gospodinu, mora „očistiti sebe“ od nečasnih posuda. Jedino mjesto

u Novome zavjetu gdje se, osim ovdje, ta riječ prevodi kao „očistiti“ jest u 1. Korinćanima 5,7, gdje se članovima zajednice u Korintu veli neka „očiste stari kvasac“. Ako se u Crkvi, dok je još bila u svom uobičajenom stanju, našao neki zločinatelj, bili su poučeni da „uklone“ između sebe tu zlu osobu. Ovdje pak apostol predviđa doba kada će stanje mnoštva koje ispovijeda vjeru biti tako nisko da neće biti snage za uklanjanje zločinatelja. U takvome stanju, kada su svi božanski prigovori uzaludni, pobožni su poučeni tome da se odvoje od nečasnih posuda. Načelo je u oba slučaja isto: ne smije biti povezanosti između pobožnih i bezbožnih. Da bi se izbjegla takva povezanost, u uobičajenom stanju, zajednica mora „očistiti stari kvasac“; u drugom slučaju, kada nema više snage za postupanje sa zlom, časna posuda mora „očistiti sebe“ od nečasnih posuda, tako da se odvoji od njih. Netko je dobro rekao: „Ako, dakle, itko tko imenuje ime Gospodino-vo, bilo pod izlikom jedinstva ili, tobože, zbog ljubavi, ili zbog naklonosti prema svojim prijateljima, podnosi zlo za koje Pismo pokazuje da je Bogu mrsko, pobožan čovjek nema drugog izbora nego je obvezan poslušati božansku riječ da se očisti od tih nečasnih posuda.“

Jasno je, dakle, da prije negoli naučimo činiti dobro, moramo prestati činiti zlo; jer se samo odvajanjem od zla postaje posvećenim i korisnim za Gospodarevu uporabu i pripravnim za svako dobro djelo. Mjera naše odvojenosti bit će mjera naše pripravljenosti. Netko je istinito rekao: „U svakom razdoblju Crkve bio je nagrađen svaki pa i najmanji napor da se poslušati ta zapovijed, bilo da je riječ o pojedincu ili o više njih; i tko god si dade truda da istraži životni put bilo kojega Gospodinova sluga ili skupine vjernika, vidjet će da je odvajanje od zla bila jedna od glavnih značajki te da je tada služenje i čast bila razmjerna tome, a tamo gdje je taj ključ za služenje bio zanemaren, nastupilo je propadanje i slabljenje.“

Onome tko postupi po ovoj zapovijedi zajamčeno je, na njegovu vlastitu utjehu i ohrabrenje, ne samo da će biti koristan Gospodaru, nego i da će biti „časna posuda“. On će možda morati podnositi prijekor, ili čak omalovažavanje onih od kojih se odvoji, ali, kao što veli apostol, „on će biti časna posuda“.

Ovi redci pokazuju da odvajanje ima dvostruku osobinu. Prvo: moramo odstupiti od svakog nepravednog sustava. Drugo: moramo se odvojiti od nečasnih osoba.

Tu se, dakle, nalazi naša osnova za odvajanje pojedinca od svih onih velikih ljudskih vjerskih sustava koji ne prihvaćaju Krista kao jedinu Glavu Njegova tijela, koji niječu nazočnost Duha Svetoga, koji odbacuju gotovo sve bitne istine kršćanstva, u kojima su vjernici i nevjernici međusobno povezani i u kojima nema snage za postupanje sa zlom ili u kojima su na snazi načela koja onemogućuju postupanje sa zlom.

(Red. 22). Pouka za odvajanje od zla popraćena je jednako važnom zapovijeđu: „I od mladenačkih strasti bježi.“ Nakon što smo se odvojili od pokvarenosti kršćanstva, moramo se čuvati da ne upadnemo u pokvarenosti naše naravi. „Mladenačke strasti“ ne odnose se samo na najveće tjelesne požude, nego i na sve ono za čime pala ljudska narav žudi nepromišljenom neobuzdanošću i samovoljom mladenaštva. Nikada nismo u većoj opasnosti od postupanja po tijelu negoli nakon što smo postupili vjerno prema Gospodinu. Netko je rekao: „Mogli bismo se uljuljati u čudorednu opuštenost uslijed zadovoljstva u pogledu svoga odvojenja u crkvenom smislu. Kako je, dakle, prikladno što ova opomena da bježimo i od mladenačkih strasti slijedi zapovijed o odstupanju od nepravde i odvajanju od nečasnih osoba.

Nakon što smo se odvojili od pokvarenosti koje ima u kršćanstvu i odbacili pokvarenosti ljudske naravi, opomenuti smo da nasljedujemo one čudoredne vrline koje određuju pozitivnu osobnost toga puta. Nije nam rečeno da slijedimo nekog uvaženog učitelja, premda bismo s radošću trebali prihvatiti svaki dar ako nas on vodi na put koji ima te značajke. Vrline koje trebamo nasljedovati jesu „pravednost, vjera, ljubav i mir“.

Pravednost se nužno nalazi na prvome mjestu, jer je ovdje riječ o putu pojedinca. Nakon što smo se odvojili od nepravde, dužni smo prosuđivati svoje putove i nastojati da svi naši praktični odnosi, bilo sa svijetom ili s Božjim narodom, budu u skladu s pravednošću.

Sljedeće je vjera, i ona još više suzuje put, jer vjera određuje odnos prema Bogu; a nije svaki pravedan put ujedno i put vjere. Praktična pravednost prema ljudima, u smislu poštenog postupanja prema drugome, može postojati i bez vjere u Boga. Božji put s onima koji su Njegovi u ovome svijetu, zahtijeva stalnu primjenu vjere u živoga Boga. Nije nam potreban samo put kojim ćemo ići, nego nam je potrebna i vjera da bismo tim putem išli.

Zatim slijedi ljubav. Ako imamo ispravan odnos prema drugima i hodamo po vjeri u Boga, naša će srca biti slobodna za iskazivanje ljubavi prema drugima. „Vjeru u Krista Isusa“ slijedi „ljubav prema svima svetima“ (Ef 1,15; Kol 1,4).

Mir dolazi na posljetku, kao ishod pravednosti, vjere i ljubavi. Pravednost se nalazi na čelu popisa, a mir ga zaključuje, jer, „plod pravednosti sije se u miru“ (Jak 3,18). Ukoliko nije upravljano značajkama koje mu prethode, nasljedovanje mira može se izroditi u ravnodušnost prema Kristu i prepuštanje zlu.

Tu, dakle, imamo jasne pouke za svoj osobni put u danima propadanja. No pouke ne prestaju s tim osobnim smjernicama, jer apostol upravo sada s onoga što je osobno prelazi na ono što je zajedničko. Govori nam da te vrline treba nasljedovati „zajedno s onima koji iz čista srca zazivaju Gospodina.“ Riječi „zajedno s onima“ jasno označavaju ono što je zajedničko. To je od najveće važnosti, jer bismo se bez te pouke mogli upitati koja je osnova Pisma za zajednički put s drugima u danima propadanja. Tu je naša osnova: nismo ostavljeni u izoliranosti. Uvijek će postojati i drugi koji će, u danima propadanja, iz čista srca zazivati Gospodina. Zazivanje Gospodina je izraz ovisnosti o Gospodinu i čini se da je osobito povezan s danima odstupanja od Gospodina. O zlim danima u Šetovo doba čitamo: „Tada su ljudi počeli zazivati ime Gospodinovo“ (Post 4,26). Tako imamo i skupinu koja se, u odanosti Gospodinu, odvojila od pokvarenosti koje ima u kršćanstvu te u tome položaju odvojenosti hodi čista srca u ovisnosti o Gospodinu. Čisto srce nije ono koje za sebe tvrdi da je čisto, nego ono koje pred Gospodinovim očima slijedi pravednost, vjeru, ljubav i mir.

Božja riječ nam, dakle, pruža točno zacrtan put za razdoblje rasula. Značajke tog puta su:

Prvo: odvajanje od pokvarenosti koje ima u kršćanstvu;

Drugo: odvajanje od pokvarenosti tijela;

Treće: nasljedovanje određenih čudorednih vrlina;

Četvrto: povezivanje s onima koji iz čista srca zazivaju Gospodina.

Ako se, dakle, nekolicina sastane sukladno ovim jasnim smjernicama, s pravom se može postaviti pitanje po kojim se načelima oni trebaju upravljati prigodom bogoštovlja, kada se sjećaju Gospodina, na svojim sastancima za izgradnju, u svojoj službi i u svom načinu ophođe-

nja jedan prema drugome i prema svijetu. Odgovor je jednostavan. Takvi će smjesta otkriti da su im dostupna sva načela po kojima se trebaju upravljati, načela koja određuju svaku pojedinost Božje zajednice, kako nam je to izloženo u Poslanici Korinćanima i drugim dijelovima Novog zavjeta, načela koja ne može obezvrijediti nikakvo rasulo u crkvi. Štoviše, takvi će otkriti da sada, nakon što su se odvojili od zala kojih ima u kršćanstvu, u jednostavnosti mogu primijeniti mnoga načela i smjernice za praktično upravljanje crkvom, koje bi bilo gotovo nemoguće primijeniti u ljudskim sustavima. Stoga će oni koji u danima propadanja prihvate Božji put, otkriti da je još uvijek moguće hoditi u svjetlu Crkve kakva je bila stvorena na početku. Oni nipošto neće tvrditi za sebe da su samo oni istinska Crkva, niti čak da su pravi uzorak Crkve, jer su oni samo nekolicina koja se odvojila od pokvarenosti koje ima u kršćanstvu i, stoga, ako su svjedočanstvo, onda su samo svjedočanstvo za razrušeno stanje Crkve u ovim završnim danima, a ne uzorak Crkve kakva je bila u svojim prvim danima.

d) Duh u kojemu treba susretati one koji se protive Božjem putu (rd. 23-26)

U završnim redcima poglavlja imamo važno upozorenje za Gospodinova slugu. U pogledu toga puta odvajanja od pokvarenosti koje ima u kršćanstvu, apostol predviđa da će, ako budu postojali oni koji budu poslušali te smjernice, postojati i oni koji će im se žestoko protiviti. Obrana tih istina izazvat će gomilu „glupih i neukih propitkivanja“. Iskustvo je pokazalo da je to istina. Gotovo svaki dokaz što ga je u stanju predložiti ljudska domišljatost, koristio se za to da se odstrane jasne pouke ovoga odjeljka. Upozoreni smo da ti dokazi „rađaju svađama“. Što god se dogodilo, Gospodinov sluga ne smije biti uvučen u svađu. On se „ne treba svađati“. Ako si dopusti da bude uvučen u svađu, može se naći potpuno poraženim, premda je branio apsolutnu istinu. Sluga treba zapamtiti da je on samo sluga, a ne Gospodar. Kao Gospodinovu sluzi, dužnost mu je prikazati osobine svoga Gospodara: blagost, sposobnost da poučava, strpljivost i krotkost prema onima koji se protive.

Čovjekova prirodna sklonost jest držati se onoga s čime je povezan i braniti to, pa čak i ako je to sasvim neutemeljeno na Pismu. Zbog toga će predočavanje ovih istina često izazvati protivljenje. Ako pak sluga, što je moguće, naiđe na protivljenje, dolikuje mu da bude vrlo strpljiv i krotak u nastojanju da pouči druge. Kada se predočuje neku

istinu, to ne treba činiti s mišlju da ona, zbog jasnog predočenja ili zbog blagog načina kojim je se predočuje, mora biti prihvaćena, nego s dubokom sviješću da jedino Bog može čovjeku dati da „spozna istinu“.

Izvori pomoći za pobožne u posljednjim danima

(Treće poglavlje)

U drugome poglavlju poučeni smo o lošem stanju Crkve, koje se očitovale već u ono doba. Ovo treće poglavlje donosi ozbiljan opis zastrašujućega stanja u koje će kršćanstvo zapasti u posljednjim danima.

Mi koji živimo u tim danima možemo biti zahvalni što nismo prepušteni tome da sami stvaramo vlastite prosudbe o stanju kršćanstva. Bog je prerekao i opisao to stanje, tako da možemo imati pravednu i božansku prosudbu o onima koji se nazivaju Božjim narodom.

Bez istinske predodžbe o kršćanstvu kako je ono prikazano u Pismu, većina onih koji se nazivaju kršćanima smatraju kršćanstvo samo vjerskim sustavom pomoću kojega se svijet postupno poboljšava a poganski se narodi uljuđuju. Čak i mnoga Božja djeca, koja imaju samo djelomičnu spoznaju o spasenju koje donosi Evanđelje, gaje lažna očekivanja da će se svijet širenjem Evanđelja postupno obratiti te će nastupiti tisućugodišnje kraljevstvo.

Tako oni koji su kršćani samo po imenu, kao i mnoga istinska Božja djeca, imaju pogrešan dojam da kršćanstvo napreduje prema konačnoj pobjedi nad svijetom, tijelom i đavlom. No jasna istina Pisma je da je Crkva, promatrana pod čovjekovom odgovornošću, tako nepopravljivo upropaštena da mnoštvo od kojega je sačinjeno kršćanstvo, zapravo, ide k osudi.

Nadahnuti pisci Novoga zavjeta jednoglasno nas upozoravaju na zlo koje će u posljednjim danima prevladavati među onima koji se nazivaju kršćanima, kao i na osudu koja će zadesiti kršćanstvo. Jakov nam govori da „sudac stoji pred vratima“ (Jak 5,7-9). Petar nas upozorava da „sud mora započeti od doma Božjega“ (1 Pet 4,17) te da će u posljednjim danima kršćanstvo biti obilježeno izrugivačima i velikim materijalizmom (2 Pet 3,3-5). Ivan nas upozorava da je posljednji trenutak te da će iz kršćanskih krugova izići mnogi antikristi (1 Iv 2,18-19). Juda nam govori o otpadništvu koje dolazi, a apostol Pavao nas u ovom ozbiljnom odjeljku priprema za strašnu izopačenost koja će obilježiti kršćanstvo u njegovoj završnici.

No premda ovaj potanki opis svršetka posljednjih dana imamo kao upozorenje za nas, isto tako imamo i ohrabrenje putem jasno otkrivenih izvora za pobožne, kojima vjernik može postati osposobljen da izbjegne izopačenostima kršćanstva i živi pobožno u Kristu Isusu.

To su, dakle, dvije glavne teme trećega poglavlja; naime, opakost kršćanstva u posljednjim danima i izvori za pobožne usred te opakosti.

a) Izopačenost kršćanstva u posljednjim danima (rd. 1-9).

(Red. 1). Bog ne želi da budemo u neznanju u pogledu stanja kršćanstva, niti da se, pod nekom izlikom ljubavi, ne obaziremo na to zlo stanje. Zbog toga Gospodinov sluga ovaj dio svog poučavanja započinja riječima: „*A znaj i to ...*“ Zatim nas nastavlja upozoravati „da će u posljednjim danima doći teška vremena.“

(Rd. 2-5). Apostol nastavlja s preciznim prikazom strašne slike stanja u koje će dospjeti kršćanstvo, potanko ocrtavajući obilježja mnoštva (ili većine) koje će ga sačinjavati u tim posljednjim danima. Božji Duh o tim „vjernicima“ govori kao o „ljudima“, jer nema razloga nazivati ih svetima ili vjernima. No, ipak, uočimo da apostol ne opisuje stanje „ljudi“ iz poganskoga svijeta, nego onih koji su imali kršćansko vjeroispovijedanje i kršćansko obličje (vanjsko) pobožnosti. U toj strašnoj slici predočeno nam je devetnaest značajkâ.

1) „*Ljudi će biti sebeljubivi.*“ Prva osobita značajka kršćanstva u tim posljednjim danima je ljubav prema samome sebi. To je izravno oprečno istinskom kršćanstvu, koje nas poučava da je „Krist umro za sve, da oni koji žive, više ne *žive sebi*, nego onomu koji je za njih umro i uskrsnuo.“

2) „*Pohlepni ili ljubitelji novca.*“ Ljubav prema samome sebi vodit će k ljubavi prema novcu, jer njime se može kupiti ono što služi uzdizanju samoga sebe. Kršćanstvo nas poučava da je ljubav prema novcu korijen svih zala, kao i da će oni koji hlepe za njime odlutati od vjere i sami sebe isprobdati mnogim mukama (1. Tim 6,10).

3) „*Hvalisavi.*“ Ljubav prema novcu pretvorit će ljude u hvalisavce. U Pismu čitamo o onima „koji se u blago svoje uzdaju i hvale se množinom svoga bogatstva“ (Ps 49,6); i opet: „Jer opaki se hvasta željom svoga srca, i blagoslivlja gramzljivca, koga Gospodin prezire“ (Ps 10,3). I ne hvastaju se ljudi samo svojom umješnošću u gomilanju bogatstva, nego, nakon što nakupe bogatstvo, često razglašuju svoju

darežljivost, nasuprot poniznoj kršćanskoj milosti, koja nas poučava da dajemo tako da ljevica ne zna što čini desnica.

4) „*Oholi*“ ili „*bahati*“. Hvalisavost kojom čovjek veliča samoga sebe usko je povezana s ohološću (ili ponosom), koja mnogo drži do rođenja, društvenog položaja i prirodnih postignuća, nasuprot kršćanstvu, koje nas poučava da sve to smatramo gubitkom zbog izvrsnosti spoznaje Krista Isusa, našega Gospodina.

5) „*Hulitelji*“ ili „*oni koji govore zlo*“. Oholost vodi k huljenju. Ponosni zbog svojih postignuća i svojih intelektualnih sposobnosti, ljudi se ne sustežu „pogrđivati ono što ne razumiju“ (2 Pet 2,12), „govoriti velike riječi protiv Svevišnjega“ (Dan 7,25) i napadati Kristovu osobu i djelo odbacujući objavu i izrugujući se nadahnuću.

6) „*Nepokorni roditeljima*“. Ako su ljudi u stanju iznositi hule protiv Boga, nimalo ne čudi da su nepokorni roditeljima. Ako nemaju dovoljno poštovanja prema božanskim Osobama, prema ljudskim odnosima neće imati nikakva poštovanja.

7) „*Nezahvalni*“. Oni koji su nepokorni roditeljima svako milosrđe od Boga i ljudi primaju kao nešto na što imaju pravo, bez ikakva poticaja na zahvalnost. Kršćanstvo nas poučava da „oni koji vjeruju i poznaju istinu, sa zahvalnošću trebaju uzimati“ sve što pripada ovome Stvořenju.

8) „*Nesveti*“ ili „*nepobožni*“. Ako su nezahvalni za zemaljske i duhovne blagoslove, ljudi će uskoro prezreti milosrđe i milost koja daruje blagoslove. Ezav je nepobožno prezreo prvorodstvo kojim bi ga Bog blagoslovio.

9) „*Beščutni*“ ili „*bez naravne ljubavi*“. Čovjek koji olako uzima Božju ljubav i milosrđe, uskoro će izgubiti naravnu ljubav prema drugim ljudima. Ljubav prema samome sebi vodi do ravnodušnosti prema obiteljskim vezama, ili čak tome da ih se smatra smetnjom za ugađanje samome sebi.

10) „*Nepomirljivi*“. Čovjek koji je neosjetljiv na poticaje naravne ljubavi, zasigurno će biti nepomirljiv ili se neće dati uvjeriti ni umiriti.

11) „*Klevetnici*“. Onaj čiji je osvetoljubivi duh neosjetljiv na svaki poticaj, neće se sustežati od klevetanja ili lažnog optuživanja onih koji se usprotive njegovoj volji.

12) „*Neobuzdani*“, ili „*koji ne mogu obuzdati strasti*“. Čovjek koji se ne susteže klevetati druge svojim jezikom, lako će izgubiti nadzor nad samim sobom i postupati neobuzdano.

13) „*Goropadni*“ ili „*surovi*“. Onaj tko kleveće druge u govoru i neobuzdan je u postupcima, očitovat će i divljačko ponašanje bez imalo blagosti, koja je značajka kršćanskoga duha.

14) „*Preziratelji dobrih*“ ili „*neljubitelji dobra*“. Divljačko raspoloženje neminovno zaslijepljuje čovjeka za ono što je dobro. Među onima koji ispovijedaju da su kršćani nema samo onih koji ljube zlo, nego i onih koji stvarno mrze ono „što je dobro“.

15) „*Izdajnici*“. Bez ljubavi prema onome što je dobro, ljudi se neće sustegnuti od zlobe koja uništava povjerenje i nema nimalo poštovanja prema intimnosti onih za koje oni tvrde da su im prijatelji.

16) „*Brzopleti*“ ili „*nepromišljeni*“. Čovjek koji može izdati svoje prijatelje jest onaj koji će ustrajno slijediti vlastitu volju, ne osvrćući se na posljedice, i ponašati se bezobzirno prema drugima.

17) „*Naduti*“ ili „*umišljeni*“. Ispunjen uobraženošću, brzoplet čovjek nastoji prikriti svoju samovolju uzaludnom izlikom da postupa na sveopće dobro.

18) „*Ljubitelji užitaka više negoli ljubitelji Boga*“. Ljudi s uzaludnim izlikama imat će i jednako uzaludne težnje. Oblaci dolazeće osude mogu se sakupljati, ali se kršćanstvo, zaslijepljeno vlastitom ispraznošću i sebičnošću, predaje vrtlogu uzbuđenja nastojeći pronaći užitak u sjetilnim zadovoljstvima. Prečesto su vjerski službenici i vođe, zapravo, predvodnici u svakoj vrsti svjetovnih užitaka.

19) „*Imat će obličje pobožnosti, ali snage su se njezine odrekli*“. Tako će se u završnim danima kršćanstva kršćansko mnoštvo prepustiti svakom obliku zla nastojeći prikriti svoju opakost ogrtačem posvećenosti. Stoga će nominalni kršćani postati gori negoli pogani, jer će, premda upleteni u svaku vrst poganstva, svojoj opakosti dodati i to da će je nastojati sakriti pod obličje kršćanstva, premda posve lišeni njegove duhovne snage. Što bi moglo biti opakije od nastojanja da se Kristovo ime upotrijebi kao ogrtač za zlo? Taj ogrtač posvećenosti bit će glavno obilježje „teških vremena“ posljednjih dana, jer će prividna pobožnost tih vremena prevariti čak i istinske kršćane.

Uočimo da je u ovom strašnom prikazu prvo i naročito zlo neobuzdana sebičnost ljudi, koja vodi ka svakom drugom zlu. Ljudi koji su

sebeljubivi bit će pohlepni za sebe i hvastat će se sobom. Hvalisavi u sebi bit će netrpeljivi prema svakom ograničenju koje im se postavlja, bilo ljudskom ili božanskom. Sebeljubivost i ugađanje samo sebi učinit će ljude nezahvalnima i nesvetima te će ih dovesti do gubitka prirodne ljubavi i učiniti ih nemilosrdnima i kleveticima. Sebeljubivost će ljude navesti na to da razuzdaju svoje požude i postanu buntovni u pogledu svega što se protivi njihovoj volji. Ona će ljude navesti da prezru ono što je dobro, da izdaju povjerenje i da bezglavom ispraznošću postanu ljubitelji užitaka radije negoli ljubitelji Boga.

Takav je strašan prikaz koji Pismo prikazuje o posljednjim danima kršćanskog ispovijedanja. Izrael, koji je između svih naroda bio odvojen da nosi svjedočanstvo za istinskoga Boga, u svojoj je odgovornosti tako potpuno zakazao da je za njih na poslijetku moralo biti rečeno: „Jer se ime Božje zbog vas huli među poganima“ (Rim 2,24). No koliko je više zakazala Crkva, koja je dobila daleko veće svjetlo i veće povlastice! Premda postavljeni da budu svjedočanstvo za Krista u razdoblju Njegove odsutnosti, mnoštvo onih koji ispovijedaju Kristovo ime pali su ispod razine pogana, postavši sinonimom za ljudsku samovolju i požudu, te tako nanijeli sramotu Kristovom blagoslovljenom imenu. Trebamo li se čuditi tome što će, na svršetku, ono što ispovijeda Kristovo ime na Zemlji biti izbljuvano iz Njegovih usta?

No, ipak, nemojmo zaboraviti da među tima koji samo ispovijedaju vjeru Bog ima i one koji su Njegovi te da Gospodin poznaje one koji su Njegovi. Niti jedan od Njegovih neće biti izgubljen i na poslijetku će oni koji sačinjavaju istinsku Božju crkvu biti privedeni Kristu bez mrlje ili mane ili ičeg takvog.

U međuvremenu su oni koji su istinski Božji narod – oni koji prizivaju Gospodina iz čista srca – jasno poučeni da se „odvrte“ od izopačenoga kršćanskoga mnoštva. Nismo pozvani prepirati se s onima koji sačinjavaju to izopačeno kršćanstvo, a još manje prizivati osudu na njih. Mi se od takvih trebamo samo odvratiti i prepustiti ih Božjoj osudi.

Samo ako smo odvojeni od izopačenoga kršćanstva, moći ćemo uistinu prosuditi njegovo strašno stanje ili biti dosljedni svjedoci za istinu.

Shvaćajući stanje kršćanstva ponizit ćemo se pred Bogom priznajući svoje pogreške i slabosti, znajući da i mi u sebi imamo tijelo koje bi

nas, da nema Njegova milosrđa, lako moglo predati u bilo koje od tih zala.

(Rd. 6-9). Pisac je opisao strašno stanje koje će obilježavati cjelokupno kršćanstvo u posljednjim danima. Sada nas upozorava protiv osobitih zala koja će proizići iz te izopačenosti. Pojavit će se osobita skupina ljudi koji će naučavati zabludu te tako biti djelatno sredstvo u protivljenju istini.

Oni su, sasvim neovisno o svom lažnom nauku, osuđeni već zbog svojih podmuklih metoda kojima se služe. Čitamo da se oni „uvlače u kuće“. Za zabludu je karakteristično da ona izbjegava svjetlo i najprije se mora širiti tajno. A kada je tlo u tajnosti pripravljeno putem podmuklih metoda, širitelji zablude ne boje se javno proglasiti svoj lažni nauk. Kada se zabluda javno progłosi, općenito postane bjelodanim da ju se godinama držalo i naučavalo u tajnosti.

Nadalje, ti lažni učitelji osuđeni su zbog činjenice da svoju zabludu nude onima koji su opisani kao „priglupе žene“, koji su u takvu položaju da mogu utjecati na domove i obitelji kršćana. Apostol se prezrivo izrazom „priglupе žene“, vjerojatno, služi zbog toga da opiše ženskaste osobe (bilo muškog ili ženskog spola) koje su ovladane svojim emocijama i željama, namjesto savješću i razumom. Budući da im je um obuzet zabludom, premda se hvastaju da „uvijek uče“, oni nikada ne mogu doći do spoznaje istine. Zabluda ostavlja svoje žrtve u tami nesigurnosti.

Takvi učitelji, kao nekoć Janes i Jambres, protive se istini oponašajući vanjske oblike religije, premda su potpuno lišeni svega što je bitno u kršćanstvu. Takvi su „ljudi pokvarena uma, odbačeni u pogledu vjere“. Svaki lažni sustav u kršćanstvu vuče podrijetlo od ljudi čiji su umovi pokvareni zlom i koji su se pokazali bezvrijednima u pogledu vjere.

No Bog u putovima provođenja svoje vlasti, ipak, često dopušta da ti ljudi budu popuno razotkriveni pred „svima“. Uvijek iznova je „bezumlje“ tih religijskih sustava, kao i zli životi mnogih njihovih vođa, bilo tako potpuno razotkriveno pred svijetom da su postali predmetom prijezira u očima svih, osim u očima svojih obmanutih žrtava.

b) Izvori za pobožne u prisutnosti zla (rd. 10-17)

U drugom dijelu poglavlja poučeni smo bogatoj pomoći koju je Bog priskrbio da bi njegov narod bio sačuvan od pokvarenosti kršćanstva i postupao onako kako dolikuje Božjim ljudima u posljednjim danima.

(Rd. 10.11). Najprije nam je jasno rečeno da je prva zaštita protiv svega što je lažno, *spoznaja onoga što je istinito*. Stoga apostol Timoteju može reći: „Ti si u potpunosti upoznao moj nauk, način življenja, naum, vjeru, strpljivost, ljubav, postojanost, progonstva, nevolje.“ Nije neophodno u potpunosti upoznati zlo, jer zlu nećemo izbjeći samo tako što ga spoznamo. Tek spoznajom istine možemo otkriti ono što je lažno i suprotno istini; a kada otkrijemo zlo, upozoreni smo da se ne bavimo njime, nego da se „odvratimo“ od onih koji ga slijede. Istina je utvrđena u apostolovu nauku, a objavljena nam je u njegovim poslanicama. Moglo bi ju se sažeti ovako: potpuno uklanjanje čovjeka po tijelu kao potpuno pokvarenoga i podložnoga smrti, osuda staroga čovjeka na Kristovu križu i uvođenje novoga čovjeka u životu i neraspadljivosti, stvorenoga u uskrsnom Kristu, u kojemu su vjernici od Židova i poganskih naroda sjedinjeni u jednome tijelu po Duhu Svetom.

Za taj je nauk Pavao mogao reći Timoteju da ga je „u potpunosti upoznao“. Što potpunije razumijemo Pavlov nauk to sposobniji ćemo biti smjesta otkriti zlo ovih posljednjih dana i odvratiti se od njega.

Drugo: apostol može ukazati na svoj „način života“. Njegov život bio je potpuno sukladan nauku koji je naučavao. U tome je, nedvojbeno, snažna opreka između apostola i zlih učitelja o kojima je govorio. Njihovo je bezumlje razotkriveno, budući da su njihovi životi u očitoj suprotnosti s pobožnošću koju ispovijedaju. Svima je očito da njihovo ispovijedanje oblička pobožnosti nema snage nad njihovim životima. Kod apostola je bilo sasvim drukčije. U svome nauku naviještao je nebeski poziv svetih i, sukladno njegovu nauku, njegov je život bio život tuđinca i putnika kojemu je građanstvo u nebu. Bio je to život vođen određenim „naumom“, život koji se živi „po vjeri“, život u kojemu se očitovao Kristov karakter u „strpljivosti“, „ljubavi“ i „postojanosti“, život koji je uključivao „progonstva“ i „nevolje“.

Spoznaja istine je, dakle, prva zaštita od zla posljednjih dana; a druga zaštita je živjeti životom sukladnim toj istini. Postoji, međutim, i treća zaštita, jer čitamo i o *Gospodinovoj potpori*. Pavao o tome može svjedočiti iz vlastitog iskustva, jer je govoreći o patnjama i progon-

stvima u svome životu mogao reći: „Iz svih me izbavio Gospodin.“ Ako smo marljivi u spoznavanju nauka, ako smo pripravnici živjeti životom sukladnim tome nauku, iskusit ćemo Gospodinovu potporu. Drugi nas mogu napustiti, kao što su napustili i apostola; drugi mogu misliti da smo ekstremni i nespremni na kompromise; ali boreći se za vjeru i mi ćemo iskusiti, kao što je i on iskusio, da će Gospodin biti uz nas; Gospodin će nas ojačati, osposobit će nas da navješćujemo istinu, izbavit će nas iz „lavljih usta“ i od svakog zlog djela, i sačuvat će nas za svoje nebesko kraljevstvo (2 Tim 3,11; 4,17.18).

(Rd. 12 i 13). Upozorenjem da će svi koji hoće živjeti pobožno u Kristu Isusu biti progonjeni podsjeća nas se na to da nam je potrebna Gospodinova potpora. Oblik progonstva može se razlikovati u različitim razdobljima i na različitim mjestima, ali uvijek je istinito da onaj tko se odvoji od zala kršćanstva i nastoji držati istinu mora biti pripravan za napuštenost, vrijeđanje i zlobu. Kako bi i moglo biti drukčije kada će u samom kršćanstvu „zli ljudi i zavodnici napredovati iz zla u gore, zavodeći i biti zavodeni“?

(Red. 14). Četvrto: pobožni će, u nazočnosti zla, naći sigurnost i potporu ostajući u onome što su naučili od apostola. Stoga on piše Timoteju: „No ti ostani u onome što si naučio i u što si bio uvjeren, znajući od koga si to naučio.“ Treći put u ovoj kratkoj poslanici Pavao naglašava važnost ne samo posjedovanja istine, nego i primanja iste iz nadahnutog izvora, ako je se želi držati s uvjerenjem (vidi 2. Timoteju 1,13; 2,2).

Iskustvo je često pokazalo da vjernici protiv zablude ne mogu stajati čvrsto zato što nisu „potpuno uvjereni“ u istinu. U nazočnosti zablude, osobito zablude koja je pomiješana s istinom, trebamo biti potpuno uvjereni da je ono što smo naučili doista istinito. Tu sigurnost možemo imati samo znajući da onaj od koga smo primili istinu govori s božanski nadahnutim autoritetom. Učitelj nam može izložiti istinu, ali ni jedan učitelj ne može govoriti s božanski nadahnutim autoritetom. Da bismo držali istinu u vjeri i sigurnosti, on nas mora usmjeriti na nadahnutu spise apostola. U nazočnosti zlih ljudi i zavodnika koji napreduju iz zla u gore, stalno proizvođači neki novi oblik zla, moramo se dobro čuvati svakoga tko govori da ima neko novo svjetlo (novo otkrivenje) i ostati u onome što smo naučili.

(Rd. 15-17). Tako je, dakle, konačna zaštita protiv zablude *nadahnutost i dostatnost* Svetog pisma. Ljudi sipaju svoje beskrajne i promje-

njive teorije, ali u Pismu imamo trajno sačuvanu svaku istinu koja je korisna za naš napredak, sačuvanu od zablude putem nadahnuća i predočenu božanskim autoritetom.

Sveta pisma koja je Timotej poznao od djetinjstva, nedvojbeno su spisi Staroga zavjeta. Ali kada apostol kasnije ustvrđuje: „Svako Pismo je od Boga nadahnuto“ (DBY), on uključuje Novi zavjet sa svim spisima apostola. Znamo da Petar sve Pavlove poslanice stavlja u isti položaj s „ostalim Pismima“ (2 Pet 3,16).

Tu nam je, štoviše, predočena velika korist od Pisama. Prvo: ona nas mogu učiniti mudrim za spasenje po vjeri koja je u Kristu Isusu. Drugo: nakon što smo upućeni Kristu tako da u Njemu pronađemo spasenje, otkrit ćemo da je „svako pismo“ korisno za vjernika, budući da ćemo u Mojsijevu zakonu, prorocima i psalmima otkriti ono što se odnosi na Krista (Lk 24,27.44). Nadalje, iskusit ćemo kako su Pisma korisna za „uvjeravanje“. Mi, nažalost, možemo biti slijepi za vlastite pogreške te tako biti ispunjeni vlastitom važnošću, a biti gluhi na opomene drugih; ali ako smo podložni Riječi, iskusit ćemo da ona donosi uvjerenje, jer je „živa i snažna, i oštija od svakog dvosjeklog mača ... rastavlja misli i nakane srca“.

Štoviše, Pismo ne samo da uvjerava, nego je korisno i za „popravljanje“. Nakon što uvjeri, ono želi popraviti; a kada je popravilo, poučit će nas ispravnom putu. Budući da ima božanski nadahnuta Pisma, Božjem čovjeku moguće je, čak i u nazočnosti velikog zla, biti potpuno učvršćen u istini i „posve opremljen za svako dobro djelo“ u zli dan.

Služenje Bogu u danima propadanja

(Četvrto poglavlje)

U trećem poglavlju apostol je vrlo temeljito prorekao strašno stanje kršćanstva u posljednjim danima i vjernike podsjetio na obilnu pomoć koju je Bog priskrbio da bi oni u dan koji će obilovati zlom mogli biti „opremljeni za svako dobro djelo“.

Nakon što je utvrdio propast općeg kršćanstva i izvore pomoći za pobožne, Pavao u četvrtom poglavlju daje osobite pouke za služenje Gospodinu u danima općega rasula.

Iskustvo nam govori da se u danima porasta zla u kršćanstvu i slabosti među Božjim narodom, Božji sluga može lako obeshrabriti i malaksati u svojoj službi. Zbog toga su ove pouke nadasve važne, jer žalosno i beznadno stanje kršćanstva, namjesto da ono postane izlikom za ravnodušnost, pisac koristi kao poticaj slugi za ozbiljniju službu.

(Red. 1). Apostol ovaj dio svog poučavanja započinje predočujući vjernicima temelje svojih poticaja da ustraju u službi za Gospodina. On govori sa svom ozbiljnošću, pred Bogom i Kristom Isusom, velikim Promatračima našeg položaja i stava koji zauzimamo, te nas potiče na služenje imajući u vidu tri važne činjenice:

Prvo: Krist je sudac živih i mrtvih. On sudi o putu kojim idemo i o našem stanju na tome putu. Štoviše, stanje kršćanstva je takvo da je većina kršćana neobraćena i na putu u osudu, bilo kao oni koji će biti živi kada se Krist pojavi, ili kao oni koji pripadaju mrtvima koji će se pojaviti pred velikim bijelim prijestoljem. Stoga je naša obveza da upozorimo ljude na sud koji dolazi i ukažemo im na Spasitelja.

Drugo: Pavao nas ohrabruje Kristovim pojavljivanjem da nastavimo sa svojom službom. „I svojim pojavljivanjem“ je bolji prijevod, jer ističe pojavljivanje kao činjenicu koja nije istovjetna sa sudom nad živima i mrtvima. On ne govori o uzeću, nego o Kristovu pojavljivanju da vlada, jer nagrađivanje služenja uvijek je povezano s Njegovim pojavljivanjem. Njegova riječ glasi: „Evo, dolazim uskoro, i plaća moja sa mnom, dati svakome kakvo mu bude djelo“ (Otk 22,12).

Treće: za služenje smo ohrabreni „Njegovim kraljevstvom“. Svaka duša koja je spašena propovijedanjem Evanđelja doprinijet će Kristovoj slavi kad On dođe vladati i kad bude proslavljen u svojim svetima. Bilo da je riječ o sudu nad zlima, nagrađivanju slugu ili Kristovoj slavi, sve to služi kao pobuda sluzi da ustraje u svojoj službi.

(Red. 2). Nakon što je postavio temelje svojeg poticaja, apostol daje zapovijedi za služenje. Ako su ljudi odgovorni Bogu, onda „propovijedaj riječ, bilo zgodno ili nezgodno vrijeme“. Ako će Krist suditi, onda „uvjeravaj“ i „opominji“ one što žive na način koji priziva osudu. Ako će sveti biti nagrađeni prigodom Kristova pojavljivanja, onda „ohrabruj sa svom strpljivošću i poukom“.

Sluga treba propovijedati „riječ“. To nije samo Evanđelje grešniku, nego „riječ“ Božja i grešniku i vjerniku. Također je nužno propovijedati hitno, kao i propovijedati u svako vrijeme. Božja riječ je za sve ljude u svim razdobljima. „Uvjeravanje“ i „opominjanje“ može biti nužno i među vjernicima i među grešnicima. No to je moguće vršiti samo propovijedajući Riječ; jer jedino Riječ može uvjeriti. Nastojimo li mi uvjeriti i opomenuti svojim vlastitim riječima i dokazima, morat ćemo uvidjeti da samo izazivamo ljutnju. Da bi opomene bile učinkovite, moraju biti utemeljene na Božjoj riječi. Jer za one koji su voljni pokoriti se riječi i prihvatiti njezina uvjeravanja i opomene, postoji i riječ ohrabrenja.

Našu službu, koja god ona bila, potrebno je vršiti sa svom strpljivošću i istinom ili „poukom“. Riječ će, zasigurno, pobuditi protivljenje tijela, što će zahtijevati svu strpljivost sluge, a jedini učinkoviti odgovor na protivljenje nalazi se u nauku istine Pisma.

(Rd. 3 i 4). U prvome retku Božji je sluga gledao dalje od sadašnjeg razdoblja te u svjetlu onoga što dolazi istaknuo hitnost služenja. Sada on opet gleda naprijed, ali na svršetak kršćanskog razdoblja, a zastrašujuće stanje u koje će dospjeti oni koji ispovijedaju kršćanstvo upotrebljava kao novi poticaj za djelatno služenje. Već je ranije govorio o lažnim učiteljima koji se uvlače u kuće; sada govori o samim ljudima. Bili učitelji lažni ili ne, doći će doba kada ljudi neće podnositi zdrav nauk, „jer će ih svrbjeti uši“, nego će prema vlastitim požudama sami sebi nagomilati učitelje. Ovo nije opis pogana koji nikada nisu čuli istinu, nego kršćanstva u kojem su ljudi čuli Evanđelje, ali ga više ne žele podnositi. Oni, ipak, neće potpuno odbaciti ispovijedanje kršćanstva, jer će još uvijek gomilati sebi učitelje; ali to će

morati biti učitelji koji se, propovijedajući istinu, neće sukobljavati s njihovim vlastitim požudama.

To da će skupine kršćana birati sebi učitelje, potpuno je strano Pismu i pokazuje kako se daleko kršćanstvo udaljilo od Božjeg reda za Njegovu crkvu. Ishod toga nereda je to da je tako izabran učitelj najčešće slijepi vođa slijepima, a „ako slijepac slijepca vodi, obojica će pasti u jamu“ (Mt 15,14). Stoga će se ljudi koji odvrate uši od istine „okrenuti bajkama“.

(Red. 5). Ako je, dakle, stanje kršćanstva postalo tako užasno da oni koji ispovijedaju kršćanstvo neće podnositi zdrav nauk, nego će udovoljavati svojim požudama i okrenuti se bajkama, služi dolikuje da bude „triješan u svemu“, prosuđuje po istini i ne dopusti da njegov um potpadne pod utjecaj zala i bajkâ koje ovladavaju mnoštvom.

Već smo bili pozvani na to da „imamo udjela u patnjama evanđelja“; zatim, da se „zlopatimo kao dobri vojnici Isusa Krista“; i, naposljetku, da će „svi oni koji hoće živjeti pobožno u Kristu Isusu biti progonjeni“ (1,8; 2,3; 3,12). Sada smo pak dodatno upozoreni da moramo biti pripravnici „podnositi nevolje“ zbog zala kršćanstva.

Vjerni, stoga, moraju biti pripravnici trpjeti zbog Evanđelja, radi Isusa Krista, zbog kršćanske pobožnosti i uslijed zala sadašnjeg doba.

No kako god zlo bilo doba, sve dok traje vrijeme milosti, Božji bi čovjek, bez obzira na to koji dar ima, trebao vršiti djelo navjestitelja Evanđelja. To što je mnoštvo napustilo istinu, i to što se većina njihovih takozvanih crkava odala svjetovnosti i bajkama, Božjem čovjeku samo još jasnije ukazuje na nužnost da nastavi s navješćivanjem Evanđelja i posve ispuni svoje služenje. Gospodinovo djelo ne smije se vršiti polovično. Trebamo nastojati savršeno izvršiti ono što nam On daje da učinimo.

(Red. 6). Gospodinov sluga sada govori o svom odlasku kao novom poticaju za služenje. Svršetak njegovog posvećenog života, ispunjenog stalnim progonstvom, bio je tako blizu da je mogao reći: „Ja se već izlijevam“ (DBY). On o svojoj smrti govori kao o trenutku „otpuštanja“ (DBY). Za njega je napuštanje pozornice sadašnjeg svijeta bilo otpuštanje iz tijela koje ga je odvajalo od Krista, ali Timoteju on to predočuje kao razlog zbog kojega on treba posve ispuniti svoje služenje. Kako je često i nakon toga Gospodin odlazak svog posvećenog

sluge upotrijebio za to da one koji su preostali potakne na djelatno služenje.

(Red. 7). Ako, međutim, crkva mora biti lišena apostolova djelatnog vodstva, njegov primjer ostaje nam za ohrabrenje. Pavao se ovdje, uoči svog odlaska, osvrće na svoj put i služenje, istodobno gledajući i naprijed, u onaj slavni dan kada će njegovo služenje biti veličanstveno nagrađeno. Gledajući unatrag, mogao je reći: „Dobar boj sam vojevao, utrku sam svoju dovršio, vjeru sačuvao.“ U Pavlovo doba vjera je već posvuda bila napadana, a u naše doba napadnuta je još više. Izvan kršćanskoga kruga napadali su je židovski ritualisti i poganski filozofi. Unutar kršćanstva bilo je onih koji su „zastranili u pogledu vjere“ (1 Tim 6,21) i nekih koji su bili „beskorisni u pogledu vjere“ (2 Tim 3,8; DBY). Suočen s tim napadima izvana i iznutra, Pavao je mogao reći: „Dobar boj sam vojevao“. On se borio za vjeru i „sačuvao je vjeru“.

Ta „vjera“ je više negoli Evandjelje po kojemu smo spašeni; usredotočena je na Krista i obuhvaća slavne odlike Njegove osobe i veličanstvenost Njegova djela. Ona obuhvaća svu kršćansku istinu. Apostol se smiono borio za vjeru, ne dopuštajući nikakvo zadiranje u nju. Nikakvoj lažnoj ljubavi nije bilo dopušteno da ometa njegovu nepopustljivu obranu slave Kristove osobe i djela.

(Red. 8). Nakon što je vojevao dobar boj, dovršio svoju utrku i sačuvao vjeru, s velikom je sigurnošću mogao gledati u budućnost i reći: „Stoga mi je pripravljen vijenac pravednosti“. On je hodio putem pravednosti (2,22) i slijedio pouku pravednosti (3,16) te je sada očekivao da će nositi vijenac pravednosti.

Štoviše, vijenac pravednosti dat će mu Gospodin, pravedan sudac. On je držao Gospodinova prava u dan Njegove odbačenosti, a u dan Njegova proslavljanja primit će vijenac pravednosti. Ljudi su apostola Pavla smjestili u tamnicu, mnogi su ga vjernici napustili, a neki su mu se protivili; ali njemu je „malo bilo do toga“ da ga sude vjernici ili neki ljudski sud. Za njega je Gospodin bio Sudac (1 Kor 4,3-5). On ne veli da je sud svetih u pogledu njegove vjernosti ili njegova puta ništavan; ali u usporedbi s Gospodinovim sudom to je nešto vrlo maleno. Naš sud jednih o drugima prečesto je iskrivljen pristranošću i sebičnim promišljanjima. Gospodin je pravedan sudac.

Po treći put u ovoj poslanici apostol se poziva na „onaj dan“ (1,12.18; 4,8). U svim patnjama, progonstvima, napuštenosti i uvredama s

kojima se morao suočiti, pred njegovim očima blistavo je sjao onaj dan – dan Gospodinova pojavljivanja. Kako li je mnogo toga što ne možemo razumjeti ni odgonetnuti; kako li je mnogo omalovažavanja i uvreda zbog kojih moramo biti tiho u ovaj sadašnji dan. Ali od svega toga možemo biti oslobođeni predajući to Gospodinu – pravednom sucu – za *onaj dan*, kada će On „na svjetlo iznijeti ono što je skriveno u tami i očitovati nakane srdaca: tada će svatko primiti pohvalu od Boga“ (1 Kor 4,5).

Nadalje, radi našeg ohrabrenja rečeno nam je da vijenac pravednosti nije namijenjen samo za apostola ili nekog nadarenog slugu, nego za „sve one koji ljube njegov dolazak“. Mi bismo mogli misliti da je vijenac pravednosti namijenjen za veliku djelatnost u Gospodinovu djelu ili samo za one koji se nalaze u prvim redovima kao vođe Božjega naroda; ali Božja riječ ne veli da je vijenac za one koji rade ili za one koji su na istaknutim položajima, nego za one koji ljube Njegov dolazak. Istina je da je glavna tema ovog dijela poslanice to da slugu ohrabri na djelo, ali neka pazi da njegovo djelo bude vođeno ljubavlju. Ljubiti Njegov dolazak podrazumijeva da ljubimo Onoga koji će se pojaviti, i, budući da ga ljubimo, volimo razmišljati o onome danu kada će Onaj koji je sada odbačen i prezren od ljudi „doći da bude proslavljen u svojim svetima i uzveličan u svima koji vjeruju.“ Nadalje, ljubiti Njegov dolazak podrazumijeva to da hodimo u osuđivanju samih sebe, jer čitamo da „svatko tko ima tu nadu u njemu“ – nadu da će biti poput Krista kada se On pojavi – „čisti se kao što je on čist“ (1 Iv 3,3).

U završnim redcima poslanice imamo prekrasan prikaz Kristove milosti, kršćanske ljubavi i Gospodinovih interesa, što povezuje pojedine vjernike. Sve je to uvijek dragocjeno, ali koliko više u dan slabosti i rasula, kada oni koji se boje Gospodina često govore jedan drugome (Mal 3,16).

(Red. 9). Pavao je već bio izrazio želju da vidi svog ljubljenog Timoteja (1,4); sada, očekujući da će uskoro biti oslobođen, poziva Timoteja da brzo dođe k njemu.

(Rd. 10 i 11). Čeznuo je vidjeti Timoteja tim više što je izgubio neke od suradnika. Dema je, zaljubljen u sadašnji svijet, napustio apostola. Ne veli da je Dema napustio Krista, ali je smatrao nemogućim istodobno nastaviti ići ukorak s tako odanim predstavnikom Krista i sa sadašnjim svijetom. Jedno od toga mora se napustiti. On je, nažalost, napustio Pavla i izabrao svijet. Drugi su ga, nedvojbeno,

napustili zbog služenja Gospodinu. Luka je jedini bio s njim. Taj vjernih suputnik u doba aktivnog djelovanja, ostao je s njim do njegova smrtnoga časa i apostol s radošću spominje njegovu odanu ljubav.

Pavao osobito želi da Timotej dovede Marka. Nekoć je Marko bio napustio djelo i apostol ga je zbog toga odlučno odbio povesti na svoje drugo putovanje u službi Gospodinu. Smatrao je da to ne bi bilo korisno. Marko je očigledno osudio tu svoju pogrešku te je, zbog toga, nestao svaki osjećaj i svaki spomen na tu pogrešku. Kada bi ovo bilo jedino mjesto na kojemu se spominje Marko, nikada ne bismo znali ni o kakvoj pogrešci u njegovoj službi. Pavao ga je već ranije bio osobito preporučio zajednici u Kolossi (Kol 4,10); sada on priželjkuje njegovu nazočnost, osobito naglašavajući da će taj obnovljeni sluga biti vrlo koristan upravo u onome u čemu je pogriješio, „jer mi je“, veli apostol, „koristan za *posluživanje*“.

(Red. 12). Tihik, kojega je apostol ranije bio poslao na Kretu (Tit 3,12), sada je bio poslan u Efez. On je bio spreman služiti po smjernicama Kristova sluge.

(Red. 13). Naravan čovjek će se čuditi što apostol usred ovog važnog pastoralnog naloga zastaje i govori o kabanici i knjigama. Mi zaboravljamo da Bog, koji se pobrinuo za naš vječni blagoslov, nije nemaran u pogledu naših zemaljskih potreba. On nije ravnodušan prema odjeći koju nosimo i knjigama koje čitamo. U svojoj ludosti mi možemo misliti da On ne primjećuje takvo što; no budući da tako razmišljamo, upravo nam to – odjeća koju nosimo i knjige koje čitamo – često postaje najvećom zamkom.

(Rd. 14 i 15). Aleksandar se ne spominje kao učitelj zablude, poput Himeneja, niti kao zaljubljenik u sadašnji svijet, poput Deme. On je djelatan osobni neprijatelj apostola Pavla, i, budući da je upravljao osobnim neprijateljstvom, bez obzira što je Pavao rekao, Aleksandar se *protivio njegovim riječima*. Takvi ljudi postojali su u apostolovo doba, a takvi se, nažalost, još uvijek nalaze u kršćanstvu; oni koji se protive onome što se govori, ali ne zato što je to pogrešno, nego zbog neprijateljstva prema osobi koja govori. Svjesni nepravednosti takvih ljudi, lako bismo mogli izgubiti samosvladavanje te na tjelesnost odgovoriti tjelesnošću. Gospodinov sluga takvome ne uzvraća zlim za zlo ili uvredom za uvredu. On ne veli: „Pokušat ću postupati prema njemu po njegovim djelima“, nego sve predaje Gospodinu te zbog toga može reći: „Gospodin će mu uzvratiti po njegovim djeli-

ma.“ No on, ipak, upozorava Timoteja na njega. Kako je žalosno to što među onima koji ispovijedaju da su kršćani postoje i takvi protiv kojih je potrebno upozoriti vjernike!

(Red. 16). Apostol je u svoje doba, kao i mnogi drugi otada, morao iskusiti da se put sve više sužuje što se više približavamo cilju. Stoga je, kada je morao odgovarati pred vlastima ovoga svijeta, bio primoran reći: „Nitko nije stajao uza me, nego su me svi napustili.“ Takvo postupanje, koje se čini tako nemilosrdnim i kukavičkim, nije pobudilo nikakvu ogorčenost u Pavlovu srcu. Naprotiv, pobudilo je molitvu za „da im se to ne uračuna“.

(Red. 17). Ako nas svi drugi iznevjere i napuste, uvijek će ostati istinite Gospodinove riječi: „Ja te nikada neću ostaviti niti ću te napustiti.“ Tako je i Pavao u danima kada su ga napustili sveti, iskusio da je Gospodin bio uz njega i „dao mu snagu“. No ako Gospodin daje snagu, to nije snaga za to da bismo skršili svoje neprijatelje ili snaga da bismo se oslobodili iz teških okolnosti, nego duhovna snaga da svjedočimo za Njega naočigled Njegovih neprijatelja. Stoga je apostol mogao reći: „Gospodin je stajao uza me i dao mi snagu da se po meni potpuno obznani propovijedanje i da čuju svi pogani (nežidovi).“ Iz zapisanih Pavlovih propovjedi znamo da je propovijedanje bilo propovijedanje oproštenja grijeha „po tome čovjeku“ – Kristu Isusu, uskrsnom čovjeku koji je u slavi (Dj 13,38). Ako je Pavlu bila dana vlast da propovijeda Krista, sâm Gospodin je očitovao svoju snagu izbavljajući svog slugu od neposrednih opasnosti. Stoga on ne veli: „Izbavio sam se“, nego: „Bijah izbavljen iz usta lavljih.“

(Red. 18). Štoviše, apostol s pouzdanjem može gledati u budućnost i reći: „Gospodin će me izbaviti od svakog zlog djela i očuvati me za svoje nebesko kraljevstvo“, kao što je i psalmist mogao reći: „Gospodin će te očuvati od svakoga zla; on će očuvati dušu tvoju“ (Ps 121,7). U nebesko kraljevstvo se doista može doći putem mučeničke smrti, ali duša će biti sačuvana od svakog zla.

Imajući u vidu to nebesko kraljevstvo, vjerni Božji sluga može zaključiti svoju poslanicu hvalospjevom Onome koji će, usprkos svemu otpadanju vjernikâ, snazi lavova i svakom zlom djelu, sačuvati svoj narod za svoje kraljevstvo, „kojemu neka je slava u vijeke vjekova. Amen.“

(Red. 19). Pavao šalje završni pozdrav za dvoje vjernika, Prisku i Akvilu, koji su mu se pridružili na početku njegova djelovanja te mu ostali vjerni i u njegovim završnim danima (Dj 18,2). Ponovno se sjeća doma onoga koji se nije stidio njegovih okova (2 Tim 1,16-18).

(Red. 20). Našem velikom zanimanju s kojim pratimo kretanja, djelovanje i skrb vjernih Gospodinovih slugu, ne može promaći to da je Pavao, u svoje doba, zapisao činjenicu da je „Erast ostao u Korintu“, a da je Trofima ostavio bolesna u Miletu. Očigledno je da čudesna snaga ozdravljanja, koju je apostol u toku svog svjedočenja tako upečatljivo koristio, nikada nije bila upotrijebljena za ozdravljanje brata ili prijatelja. Kao što je netko primijetio: „Čudesa su u pravilu bila znamenja za nevjernike, a ne sredstvo za ozdravljanje vjernikâ.“

(Red. 21). Našem Bogu i Ocu nije nevažna ni jedna pojedinost koja se tiče Njegove djece. Pavao je već spomenuo kabanicu i knjige, a sada misli i na godišnje doba. Timotej bi trebao nastojati doći prije zime, jer bi mu zima dodatno otežala putovanje.

Imenom se spominju tri brata i jedna sestra koji, zajedno sa „svom braćom“, pozdravljaju Timoteja, što nije samo dokaz njihove ljubavi i poštovanja prema Timoteju, nego i dokaz apostolova nastojanja da promiče ljubav među vjernicima.

(Red. 22). Pavao prekrasno zaključuje poslanicu Timoteju s čežnjom da Gospodin Isus Krist bude s njegovim duhom. Kako često možemo biti ispravni u nauku i načelima, pa čak i u izvanjskom ponašanju, a da ipak sve to bude narušeno zbog pogrešnog duha. Ako je Gospodin Isus s nama u duhu, u svojim riječima i putovima pokazivat ćemo „duh Isusa Krista“ (Fil 1,19). Za to je Timoteju i vjernicima koji su bili s njim bila potrebna milost pa, stoga, apostol svoju poslanicu zaključuje željom: „Milost s vama.“

Znajmo i mi, u ovim nadasve teškim vremenima, kako biti snažni u milosti koja je u Kristu Isusu, da naš duh može biti očuvan suočen sa svakim naporom neprijatelja da poticanjem tjelesnosti pokvari naše svjedočanstvo. Potrebno nam je nepokolebljivo držanje istine, ali združeno s Kristovom blagošću, da se ne bi hulilo na put istine.